Nr 1-2002 ombrytning 02-01-21 07.48 Sida 1

Svensk Veterinärtidning

TIDSKRIFT FÖR SVERIGES VETERINÄRFÖRBUND VOLYM 54 JANUARI 2002 NR 1

Centraltryckeriet AB, Borås 2002 ISSN 0346-2250

INNEHÅLL

Granskade artiklar

5 **U Ytterberg, A Bjöersdorff: TBE hos hund – en fallbeskrivning**
Endast ett fåtal fall av TBE hos hund har tidigare rapporterats. Artikeln redogör för ett fall med en riesenschnauzerhane där TBE-smitta kunde verifieras serologiskt.

9 **C Boije: Service- och signalhundar – en presentation för veterinärmedicinsk personal**
Syftet med artikeln är att presentera vad service- och signalhundar är och vad som är speciellt med dessa hundar samt hur de och deras förare bör bemötas.

2 **Ordföranden reflekterar**
D Hultefors: Relationsreflektioner

3 **Ledare**
D Hultefors: Så har det hänt igen

15 **H Tjälve: Läkemedelsbiverkningar hos djur rapporterade under 2000, del 1**

Från fältet
19 K Forslund, S Stieger: Misstänkt förgiftning av katt med kattmynta

21 **Månadens Epiztel**

23 **L Gunnarsson, K Svensson, P Olson: Smådjursfall i Agrias skadeprövningsnämnd**

25 **Vilken är din diagnos? – EKG**

27 **Veterinärer anser att djurskyddet påverkats av nedlagd nödslakt**

30 **Forskningsmedel till veterinära forskare**

31 **Vilken är din diagnos? – Svar**

33 **K Bergvall: Kommentar till användande av selegilin vid hyperadrenokorticism hos hund**

35 **Nästan alla svenska veterinärer läser veterinärtidningen**

39 **Magnusson leder miljöprojekt med miljonbudget**

41 **Lars Lunning förklarar hur ansvarsnämnden fungerar**

43 **Stressade veterinärer blir ofta anmälda**

45 **I Vågsholm: Ny specialistorganisation för veterinärer i Europa**

46 **Ansvarsärende**

Bokanmälan
50 A Hellström: Tre nya fiskböcker för veterinär praktik

52 **Kongresser och kurser**

53 **H Häggström, S Hedner, B Ehn: Karl-Erik Dolk in memoriam**

Kanslinytt
54 Medlemsrabatt på hemsideproduktion
55 Nya medlemmar

Författningar
55 Nya lagar från nyår

Förhandlingsnytt
56 Privatanställdas pensionsmedförande lön för 2001
56 Pengar att hämta?

56 **Information om specialistutbilningsprogrammen**

Noterat
56 Röda siffror i SLU-budgeten
57 Ny branschorganisation för kött- och charkindustrikn
57 Kameraövervakning på slakterier?
57 Sen var det bara en…
58 Handpåläggande veterinär misstänks för lagbrott
58 Svårt med kycklinguppfödning utan koccidiostatika
58 Veterinär årets rivjärn

SVT nr	Utkommer	Senaste manusdag	Senaste annonsdag
2/02	13 feb	16 jan	23 jan
3/02	6 mar	6 feb	13 feb

Omslagsfoto: John Groth-Hansen.
Barbro Groth-Hansen med sin servicehund Wilma. På sidan 9 presenteras i en artikel vad en service- och signalhund är, och vad ägarna till dessa hundar förväntar sig av veterinärpersonal. Förare och hund har i detta fall en mycket stark relation, varför hundens hälsa i hög grad påverkar förarens liv och självständighet.

Succén fortsätter!!

ISO-chip
45:- (exkl. moms)

Kontakta oss:
BTS ID

Varför betala upp till det dubbla?

- **ISO** 11784/85 för **full kompatibilitet**.
- **Avläsning**: alla ISO-läsare.
- **Sterilförpackad** i engångskanyl.
- **ID-etiketter** 6 st
- **Storlek**: 2.12mm x 11.5mm

Made in Germany by **AEG®** **Daimler-Chrysler Group®**

Tel: 044-24 36 95
Fax: 044-24 34 91

sales@btsid.com
www.btsid.com

Relationsreflektioner

Syftet med den här nya, regelbundet återkommande, ”ordförandespalten” är att ge Er medlemmar ökad inblick i mina (och förbundsstyrelsens) aktiviteter och funderingar. Jag ser den samtidigt som ett sätt för mig att komma närmare Er och hoppas att den kan stimulera Er till dialog genom insändare till SVT eller direktkontakter med mig (enklast via e-post).

Mina första reflektioner rör problem i relationerna mellan kolleger. Jag har konstaterat att detta är vanligare på olika veterinära arbetsplatser än jag tidigare anat. Ingen uppsjö av fall, men varje sådant ärende är ledsamt och det är ofta svårt att hitta någon bra lösning på dem. Det kan handla om allt från utanförskap till ren mobbning. Mitt intryck är att det alltför ofta brister i ansvarstagandet hos kollegerna på den lokala arbetsplatsen. Det är lätt att skjuta över problemet på arbetsgivare, fackförening och centrala chefer, men det verkliga ansvaret för att försöka få en fungerande arbetsplatsgemenskap ligger hos arbetskamraterna. Även den som stillatigande åser när en arbetskamrat behandlas illa blir delaktig. Alla människor är, gudskelov, inte lika. Om olikheterna tas tillvara på rätt sätt berikar de vår tillvaro och kan definitivt vara en tillgång på arbetsplatsen.

Ordföranden reflekterar

Detta gäller även vid tjänstetillsättningar. Det kan vara enklast att förorda att den man lärt känna, kanske efter kortare vikariat, ska få tjänsten, även om det finns en annan sökande som har en längre meritlista, men är okänd och kanske dessutom ”annorlunda” på något sätt. Kanske hon eller han har invandrarbakgrund. Från förbundets sida tar vi givetvis avstånd från alla former av diskriminering och försvarar kompetens. Jag är övertygad om att den inställningen i det långa loppet är bäst för alla.

Dag Hultefors
Förbundsordförande

Sveriges Veterinärförbund

Box 12 709, 112 94 Stockholm
Besöksadress: Kungsholms Hamnplan 7. e-post: office@svf.se hemsida: www.svf.se
Telefontid: 9.00–11.30, 12.30–16.30

Kansli
Telefon: 08-545 558 20
Telefax: 08-545 558 39

Kanslichef:
DAG HULTEFORS, leg. vet.
Dir.tel. 08-545 558 21
(Bost.tel. 035-17 35 88)
(Mobiltel. 070-566 08 36)
e-post: dag.hultefors@svf.se

Förhandlingschef:
ANDERS LEFRELL, jur kand.
Dir.tel. 08-545 558 25
(Bost.tel. 08-765 91 19)
(Mobiltel. 070-418 07 99)
e-post: anders.lefrell@svf.se

Generalsekreterare SVS:
CHRISTINA AROSENIUS, leg. vet.
Dir.tel. 08-545 558 24
(Bost.tel. 08-651 09 65)
(Mobiltel. 070-717 73 19)
e-post: christina.arosenius@svf.se

Informationschef:
JOHAN BECK-FRIIS, leg. vet.
Dir.tel. 08-545 558 33
(Bost.tel. 018-54 11 71)
(Mobiltel. 070-717 73 25)
e-post: johan.beck-friis@svf.se

Ombudsman:
AMELIE LOTHIGIUS, jur. kand.
Dir.tel. 08-545 558 26
(Bost.tel. 08-26 25 39)
(Mobiltel. 070-788 70 47)
e-post: amelie.lothigius@svf.se

Kamrer:
RUNE KOSKINEN
Dir.tel. 08-545 558 22
e-post: rune.koskinen@svf.se

Sekreterare:
BIRGITTA LARSSON
Dir.tel. 08-545 558 23
e-post: birgitta.larsson@svf.se

MARIANNE LUNDQUIST, SVS, AEA
Dir.tel. 08-545 558 27
e-post: marianne.lundquist@svf.se

AGNETA SVENSSON, SVF
Dir.tel. 08-545 558 28
e-post: agneta.svensson@svf.se

Postgiro: 83 80-8 Allmänna kassan
15 39 33-7 Understödsfonden

Bankgiro: 530-52 22 Allmänna kassan

Svensk Veterinärtidning
Prenumerationspris 2002

Sverige: 765 kronor + moms.
Norden: 1020 kronor + moms.
Europa utanför Norden: 1090 kronor + moms.
Utanför Europa: 1235 kronor

Manusdagar: 4 veckor före utgivningsdag. Korta svar på debattinlägg senast 2 veckor före utgivningsdag.

Annonsmaterialdagar: 3 veckor före utgivningsdag.

Svensk Veterinärtidning
Redaktion
Telefon: 08-545 558 30
Telefax: 08-545 558 29

Ansvarig utgivare och chefredaktör:
JOHAN BECK-FRIIS
Dir.tel. 08-545 558 33
(Bost.tel. 018-54 11 71)
(Mobiltel. 070-717 73 25)
e-post: johan.beck-friis@svf.se

Journalist:
KARIN ÅSTRÖM BENGTSSON
Dir.tel. 08-545 558 32
e-post: karin.astrom.bengtsson@svf.se

Redaktionssekreterare, annonser:
BIRGITTA AHLKVIST
Dir.tel. 08-545 558 31
e-post: birgitta.ahlkvist@svf.se

Utgivningsdagar 2002

1	23 jan	10	14 aug
2	13 feb	11	4 sep
3	6 mar	12	25 sep
4	27 mar	13	16 okt
5	22 apr	14	6 nov
6	15 maj	15	27 nov
7	5 jun	16	18 dec
8–9	26 jun		

TS Fackpressupplaga 2000 = 2.800 ex.

Så har det hänt igen

De kommer ju så tätt, årtalsskiftena... Naturliga tillfällen för blickar både bakåt och framåt. Jag vill börja med att önska Er alla och veterinärförbundet ett lyckosamt 2002.

Mitt första år som förbundsordförande – vad innehöll det? Det första jag tänker på är alla möten. Inte i formell mening, utan de mänskliga mötena, i bästa fall öga mot öga, men ibland per telefon, e-post eller brev. Alla intressanta människor jag träffat, alla nya viktiga kontakter, alla som inspirerat och delat med sig av klokhet, kunskaper och vänlighet. Samtal med medlemmar om stort och smått, allvarligt och glatt, fackligt och professionellt. Tack för alla dessa möten och det Ni givit mig. Ett särskilt tack till förbundsstyrelsen och kanslipersonalen för allt stöd och gott och trevligt samarbete.

Jag hade velat träffa ännu fler av Er medlemmar ute i landet, men tyvärr har inte tiden räckt till. Men nu kommer ett nytt år och min ambition är fortfarande att åka ut till arbetsplatser, kurser och regionala möten för informella träffar. Hör gärna av Er.

Det känns bra att diskussionsklimatet inom förbundet blivit sunt. Visst finns det fortfarande delade meningar, men nu uppfattar jag det som att blickarna riktas framåt i ambitionen att för djurens, konsumenternas och djurägarnas bästa stärka veterinärmedicinens roll i samhället. I stället för att gräva ner oss i det förflutna har vi under året kunnat ägna oss åt framtidsfrågor av stor betydelse både för vår profession och för oss som yrkesutövare. En viktig milstolpe på denna framtidsresa var när vi samlades kring remissyttrandet över Svante Englunds utredning angående djurskyddet, som också berörde stora delar av den statliga veterinärorganisationen. Dessa frågor driver vi nu vidare i kontakter med departement, politiker och andra organisationer samt i en debattartikel.

Veterinärernas arbetsmiljö och stressproblem engagerar såväl styrelse som kansli och den enkätundersökning som många medlemmar vid djursjukhus och kliniker deltagit i ska snart vara sammanställd. För att fokusera mer på lönefrågor har styrelsen bildat ett löneutskott, som bland annat ska ta fram en lönepolicy för förbundet.

Problemen vid Veterinärfakulteten vid SLU, där dålig ekonomi drabbar såväl utbildningskvalitet som forskning, har hanterats i en speciell arbetsgrupp, vilken nu har lämnat sin rapport. Givetvis har detta varit en återkommande fråga för förbundsstyrelsen, vilken också haft ett möte med fakultetsnämnden. Nu måste vi arbeta kraftfullt för att få en långsiktig lösning på problemen.

Läkemedelsfrågorna är högaktuella. Det handlar ytterst om vilka läkemedel som ska ingå i den arsenal som vi har tillgång till när vi ska behandla djur. Förslag till en ny författning om bland annat förskrivning och delegerad användning av läkemedel (C 15) har just varit ute på remiss. Problematiken är komplex och inrymmer många veterinära intresseområden. Det är inte lätt att hitta en utformning som samtidigt tar erforderlig hänsyn till såväl djurskydd, smittskydd, livsmedelshygien, antibiotikaresistens som enkelhet, rationalitet och praktisk verklighet. Förslaget behöver enligt förbundets uppfattning omarbetas för att möta dagens och morgondagens krav.

Jag hoppas att vi inom förbundet under det kommande året ska få igång en ansvarsfull diskussion om hur vi, utifrån beslutet vid fullmäktigemötet 2000, vill att den framtida veterinärverksamheten i landet ska organiseras för att vi ska stå redo att på bästa sätt möta de krav omvärlden kommer att ställa på oss. En sådan diskussion är nödvändig för att vi ska kunna analysera vilka konsekvenser förändringarna kan få för våra olika medlemsgrupper.

Låt oss med förenade krafter och med veterinärmedicinens bästa för ögonen erövra framtiden!

Dag Hultefors
Förbundsordförande

- **Alltid en dos per dag – bekvämt**
- **Inget behov av intitrering – enkelt**
- **50/50 - eliminering via lever och njure – njurvänligt**
- **Storförpackning för stora och små hundar som räcker 140 - 280 dagar – ekonomiskt**

FORTEKOR® VET.
Benazepril

Det enkla sättet att pumpa nytt liv i ett gammalt hjärta.

För övrig information se FASS VET

NOVARTIS

Novartis Sverige AB, Veterinärmedicin • Lyngbyvej 172 • DK-2100 Köpenhamn
® Registrerat varumärke för Novartis AG, Basel, Schweiz

Nr 1-2002 ombrytning 02-01-21 07.49 Sida 5

TBE hos hund – en fallbeskrivning

*ULRIKA YTTERBERG, leg veterinär, klinikveterinär och ANNELI BJÖERSDORFF, leg veterinär, medicine doktor i medicinsk mikrobiologi.**

Fästingburen hjärninflammation (TBE) inträffar i Sverige med ca 40–120 fall hos människa per år, men endast ett fåtal svenska fall av TBE hos hund har tidigare rapporterats och beskrivits. Artikeln redogör för ett fall från sommaren 2001 där ägarna till en riesenschnauzerhane sökte veterinärvård för centralnervösa symtom hos hunden, och där TBE-smitta kunde verifieras serologiskt.

Inledning

Tick-borne encephalitis (TBE) eller fästingburen hjärninflammation orsakas av ett *Flavi*-virus som finns i fästingar och sprids med fästingsaliv. Små gnagare anses vara betydelsefulla reservoarer. I Sverige inträffar ca 40–120 humanfall av TBE varje år (1). De flesta smittas under eller efter vistelse i riskområden i östra delarna av Mälaren samt i Stockholms och Ålands skärgård. Under de senaste åren har humanfall diagnostiserats i geografiska områden av södra Sverige där TBE tidigare inte påvisats. Om detta beror på skärpt uppmärksamhet eller om smittämnet verkligen spridits till nya områden är för tidigt att uttala sig om.

Endast ett fåtal svenska fall av TBE hos hund har tidigare rapporterats och beskrivits (2). I Sverige diagnostiseras och verifieras TBE hos ca en till tre hundar varje år men troligen är mörkertalet stort. De flesta fallbeskrivningarna av TBE hos hund kommer från Schweiz och Österrike där även human TBE är vanligt förekommande (4). Följande fall påvisades dock i Sverige under våren 2001.

Fallbeskrivning

Anamnes och klinisk bild

En två och ett halvt år gammal riesenschnauzerhane inkom akut till Animalen smådjursklinik i Södertälje i maj 2001. Hunden hade sedan två dagar tillbaka haft kräkningar men ingen diarré och var enligt ägaren påtagligt slö. Hunden ville varken äta eller dricka och uppfattades som lite ostadig på benen. Skallet var hest. Hunden hade haft minst tre fästingar under våren vad ägaren kände till.

Allmäntillståndet vid det första undersökningstillfället var opåverkat. Hjärta och lungor bedömdes vara normala vid auskulta-

Figur 1. Karta över utbredningen av TBE i Sverige (gulmarkerade områden). Kartan är baserad på rapporter av dokumenterade humanfall av TBE fram till januari 2001.

Figur 2. En fullvuxen riesenschnauzerhane från Mälardalen konstaterades efter en lång utredning vara TBE-smittad. Efter en sjukdomshistoria på drygt en månad med understödjande behandling, tillfrisknade hunden till symtomfrihet. Foto: Emma Svensson.

tion. Vid den kliniska undersökningen bedömdes även lymfknutor, slemhinnor, rektaliseringsfynd och analsäckarnas status vara utan anmärkning. Bukpalpation utfördes, men fynden var svårbedömda på grund av att hunden var mycket stressad. Svalginspektion och otoskopering gick av samma anledning inte att utföra på osederad hund. Kroppstemperaturen uppmättes till 39,5°C.

Blodprover togs och analyserades. Analysresultaten för MCHC (mean corpuscular haemoglobin concentration), totalantal vita blodkroppar, granulocyter och trombocyter var utan anmärkning, liksom ALAT, ALP, K, Na, och TCO_2. Gränsvärden uppmättes för hematokrit: 55,5 procent (referensvärde 37–55) och hemoglobin: 190 g/l (referensvärde 120–180). Kreatininvärdet var lindrigt förhöjt till 129 µmol/l (referensvärde <116 µmol/l). Serum skickades för analys avseende antikroppar mot *Borrelia* och *Ehrlichia*. Röntgen av buk visade inget onormalt.

Fortsatt utredning och behandling

Hunden skrevs in på kliniken för vidare undersökning och behandling. Medetomidin (Domitor®) gavs intramuskulärt som sedativum, men utan önskvärd effekt. Medicineringen kompletterades då med butorphanol (Torbugesic®), men inte heller då gick hunden att inspektera i svalget. Understödjande behandling med intravenös vätsketerapi och allmänbehandling med amoxicillin inleddes. Hunden gick hem på ”nattpermission” för att återkomma nästföljande dag för öron- och svalginspektion under narkos. En uppföljande röntgenundersökning med magtarmkontrastundersökning övervägdes. Fortsatt understödjande behandling planerades också.

Vid återbesöket påföljande dag rapporterade djurägaren att patienten inte kräkts under natten, men att hunden nu verkade mer vinglig och svag. Vid undersökningen hade temperaturen stigit till över 40,5°C. Patienten var nu mycket svårundersökt bland annat på grund av ett aggressivt och förvirrat beteende. Hunden hade även kraftiga skakningar i hela kroppen och samtliga extremiteter och kunde inte fästa blicken. I skritt var rörelserna påtagligt ataktiska. En tydlig muskelsvaghet sågs i både främre och bakre extremiteterna. Ett kompletterande blodprov togs för analys avseende antikroppar mot Tick-borne encephalitisvirus (TBE-virus) och antibiotikabehandlingen kompletterades med enrofloxacin. På grund av den aggraverande symtombilden beslöts att remittera hunden för stationärvård.

Remiss till djursjukhus

Hunden remitterades till Regiondjursjukhuset i Strömsholm för vidare utredning och behandling. Vid ankomsten till djursjukhuset var hundens allmäntillstånd måttligt påverkat. Patienten var orolig och verkade förvirrad och rädd. Hunden skrevs in och det togs ett cerebrospinalvätskeprov som visade förhöjd proteinhalt (0,66 g/l mot normalt <0,40 g/l). En lindrig acidos kunde konstateras, liksom en lindrig hypoglukemi. Analyser av halten totalprotein, albumin, gallsyror och kalcium i blodet visade normala värden. Hunden fick intravenös vätskebehandling, carprofen samt trimetoprimsulfa intravenöst.

Behandlingsresultat

Efter två dagars behandling sågs en förbättring av allmäntillståndet och patienten fick återvända till hemmet. Under den följande månaden fortsattes antibiotikabehandlingen med trimetoprimsulfa. Hunden kom sedan på återbesök till djursjukhuset med några veckors intervaller under juni månad. Analysresultat visade att inga antikroppar fanns avseende *Borrelia* eller *Ehrlichia*. TBE-analysen var också negativ.

Vid ett återbesök på Animalen Smådjursklinik i början av juli konstaterades att hunden hade varit helt symtomfri sedan juni månad och nu mådde utmärkt. Ett konvalescentprov avseende TBE-antikroppar togs vid detta

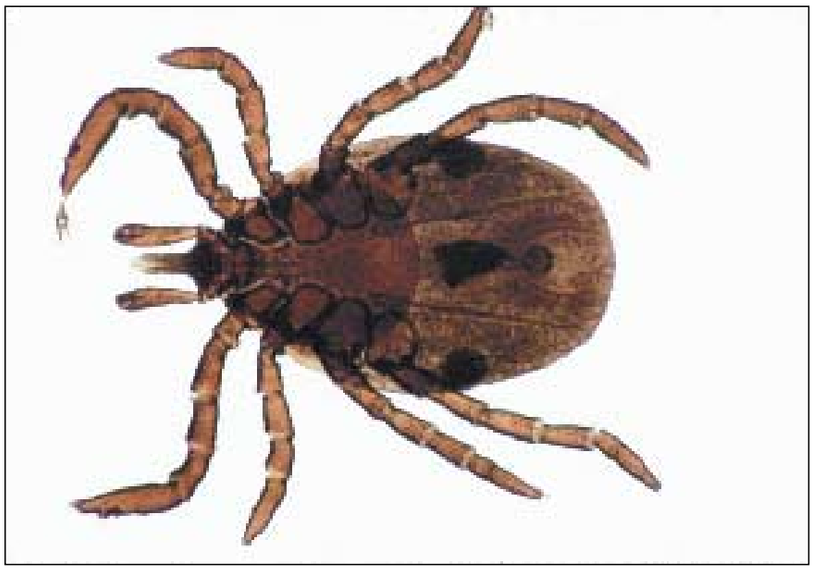

Figur 3. Ixodes ricinus *är den fästingart som sprider TBE till människa och djur i Sverige. Hundarna har inte det bifasiska sjukdomsförlopp som är vanligt hos människa. Foto: K Y Mumcuo.*

återbesök. Denna gång påvisades en positiv TBE-titer och diagnosen TBE var därmed verifierad.

Klinisk bild hos människa och hund

Den kliniska bilden vid TBE hos människa karakteriseras av ett bifasiskt förlopp. Under den första fasen, en till två veckor efter fästingbettet, ses influensaliknande symtom med feber och huvud- och muskelvärk (3). Dessa symtom går ofta över efter en vecka och de flesta TBE-infekterade personer förblir därefter friska. Men efter ca en veckas symtomfrihet kan tecken på meningoencefalit som hög feber, svår huvudvärk, illamående, kräkningar och nackstyvhet uppträda. Allvarliga encefalitsymtom som psykisk påverkan, sömnstörningar, hyperkinesi, yrsel och tremor kan också tillstöta. De flesta patienterna blir helt återställda men några får bestående problem.

Vid TBE hos hund ses ofta feber, slöhet, vinglighet, okoordinerade rörelser och anisokori. Den beskrivna patienten stämmer väl in i denna symtombild. I litteraturen beskrivs även allvarligare fall med kramper, myokloni, hemiplegi, tetrapareser och tillstånd med sänkt vakenhetsgrad. Det på humansidan karakteristiska bifasiska förloppet har inte rapporterats hos hund. Eventuellt kan det passera relativt obemärkt. Flera fall med letal utgång har beskrivits från Österrike och Schweiz (5). Hundarna har i dessa fallbeskrivningar uppvisat allvarliga progredierande neurologiska symtom och därför oftast avlivats. Riesenschnauzern i detta fall, liksom de få svenska fall som tidigare beskrivits, uppvisade inte lika allvarliga neurologiska symtom och de tillfrisknade efter några veckors sjukdom.

Överensstämmande med litteraturen är resultatet av undersökningen av cerebrospinalvätskan från den sjuka hunden. Vid TBE ses ofta pleocytos, huvudsakligen bestående av lymfocyter.

Diagnostik, behandling och profylax

TBE verifieras genom påvisande av specifika TBE-antikroppar i serum. Serokonversion sker ca två veckor efter infektionstillfället och livslång immunitet uppstår vid genomgången infektion.

Rekommenderad behandling vid TBE är symtomatisk behandling (t ex upprätthållande av vätske- och elektrolytbalans) eftersom ingen specifik terapi finns tillgänglig.

Liksom för andra fästingburna infektioner är den bästa profylaktiska åtgärden naturligtvis att undgå fästingbett. Vaccin mot TBE hos hund finns inte registrerat. Inom humanmedicinen finns det däremot effektiva vacciner mot TBE.

Summary

Tick-borne encephalitis in the dog – a case study

Tick-borne encephalitis in Swedish dogs has so far only been reported in a few cases. This article describes a case of a two and a half year old male dog from the Stockholm area, that showed symptoms from the central nervous system and that had been observed with several ticks before the onset of disease. Stationary supportive treatment with intravenous fluid, carprofen and antibiotics improved the condition of the dog, and the symptoms had disappeared about one month after they started. A positive tick-borne encephalitis-titre was shown in antibody tests.

Referenser

1. Haglund M. Tick-borne encephalitis – prognosis, immunization and virus strain characterization. Doktorsavhandling, Karolinska Institutet, 2000.
2. Lindblad G. Ett fall av fästingburen encefalit hos hund. Medlemsblad för Sveriges Veterinärförbund, 1960, 12, 416–417.
3. Lotric-Furlan S, Petrovec M, Avsic-Zupanc T & Strle F. Clinical distinction between human granulocytic ehrlichiosis and the initial phase of tick-borne encephalitis. Journal of Infection, 2000, 40, 55–58.
4. Matile H, Aeschlimann A & Wyler R. Seroepidemiologic investigations on the incidence of TBE in man and dog in Switzerland. In: Kunz C, ed. Tick-borne encephalitis. Wien, Facultas, 1979, 227–234.
5. Weissenböck H, Holzmann H. Tick-borne encephalitis in Austrian dogs. Veterinary Record, 1997, 139, 575–576.

*Klinikveterinär Ulrika Ytterberg, Animalen smådjursklinik, Wedavägen 2D, 152 42 Södertälje.
Leg veterinär, medicine doktor i medicinsk mikrobiologi Anneli Bjöersdorff, Avdelningen för klinisk mikrobiologi, Länssjukhuset, 391 85 Kalmar.

Nyhet Unik hjärtmedicin med dubbel verkningsmekanism

Vetmedin®vet. ökar hjärtmuskelns kontraktionskraft **utan extra energipåfrestning på** det försvagade **hjärtat** (ökar myofilamentens känslighet för kalcium)

Vetmedin®vet. är också en PDE (III)-hämmare med potenta vasodilaterande egenskaper **utan extra påfrestning på njuren** (hämmar vasokonstriktionen orsakat av det sympatiska nervsystemet)

Vetmedin®vet.
är ett säkert val
- vältolererat, sällsynt med bieffekter

Vetmedin®vet.
är ett enkelt val
- behöver inte tänka på njurfunktionen
- kan användas som monoterapi eller kombineras

Vetmedin® vet.
pimobendan

- för ett längre och bättre liv

Boehringer Ingelheim

För ytterligare information vänligen kontakta
Boehringer Ingelheim Vetmedica
Tel. 040 - 23 34 00, Fax. 040 - 97 27 50

Vetmedin® vet. (pimobendan)

Hjärtstimulerande och kärlvidgande. Deklaration. *1 kapsel à 2,5 mg innehåller:* Pimobendan 2,5 mg, citronsyra, vattenfri kolloidal kiseldioxid, mikrokristallin cellulosa, povidon, magnesiumstearat, etanol 96%, färgämne (titandioxid E 171, järnoxider E 172). Gelatinkapselskal. *1 kapsel à 5 mg innehåller:* Pimobendan 5 mg, citronsyra, vattenfri kolloidal kiseldioxid, mikrokristallin cellulosa, povidon, magnesiumstearat, etanol 96%, färgämne (paraorange E 110, titandioxid E 171). Gelatinkapselskal. **Egenskaper.** *Farmakodynamiska egenskaper:* Pimobendan – ett benzimidazol-pyridazinonderivat – är en icke-sympatomimetisk, icke-glykosid, positiv inotrop substans med vasodilaterande egenskaper. Pimobendan verkar stimulerande på myokardiet på två sätt; dels genom att öka myofilamentens känslighet för kalcium och dels genom en hämning av fosfodiesterasaktiviteten (typ III) (PDE-hämmare). Pimobendan är dessutom en potent vasodilaterare genom denna PDE-hämmande effekt. *Farmakokinetiska egenskaper:* Efter oral administrering är biotillgängligheten ca 60% för modersubstansen och den aktiva huvudmetaboliten. Biotillgängligheten reduceras väsentligt om pimobendan ges samtidigt med eller kort tid efter födointag. Distributionsvolymen är 2,6 l/kg, vilket indikerar att pimobendan snabbt fördelas ut i vävnaderna. Den genomsnittliga plasmaproteinbindningen är 93%. Pimobendan metaboliseras via oxidativ demetylering till den aktiva huvudmetaboliten. Halveringstiden i plasma för pimobendan är 0,4 + 0,1 timme, vilket är i överensstämmelse med den höga clearance 90 + 19 ml/min/kg. Den aktiva metaboliten elimineras med en plasmahalveringstid på 2,0 + 0,3 timmar. Utsöndringen sker primärt via faeces. **Indikationer.** Behandling av hjärtinsufficiens hos hund beroende på dilaterad kardiomyopati. **Kontraindikationer**. Hypertrofisk kardiomyopati eller kliniska tillstånd där en ökning av minutvolymen inte är möjlig p.g.a. funktionella eller anatomiska orsaker (t.ex. aortastenos). **Försiktighet.** Pimobendan rekommenderas ej för behandling av dräktiga och digivande tikar. **Biverkningar.** Takykardi och kräkning kan i sällsynta fall förekomma. Dessa biverkningar är dosberoende och kan undvikas med dosreduktion. **Dosering.** Dygnsdosen 0,3 - 0,6 mg pimobendan/kg kroppsvikt (vanligtvis 0,5 mg) ges på 2 dagliga doser. Kapslarna ges peroralt ca 1 timme före utfodring. **Interaktioner.** Effekten på hjärtats kontraktionskraft försvagas vid samtidig användning av verapamil och propranolol. I farmakologiska studier har ingen interaktion mellan hjärtglykosiden oubain och pimobendan påvisats. **Observera.** Djurägaren bör informeras om att pimobendan är en kraftigt verkande substans. Intag av en eller flera kapslar kan hos människa förorsaka huvudvärk och påtagligt blodtrycksfall kombinerat med blodtryckssörningar i samband med hastiga lägesförändringar. **Förvaring.** Förvaras vid högst 25°C. Förpackningen skall tillslutas väl. **Förpackningar.** Kapslar 2,5 mg (brunvita): 100 st. Kapslar 5 mg (orangevita): 100 st. Texten är baserad på produktresumé 2000-10-10.

R&M

Nr 1-2002 ombrytning 02-01-21 07.49 Sida 9

Fördjupningsarbete

Service- och signalhundar – en presentation för veterinärmedicinsk personal

*CAROLINE BOIJE, leg veterinär.**

Handledare: Eva Hertil, leg veterinär, specialist i hundens och kattens sjukdomar, Institutionen för kirurgi och medicin smådjur, SLU, Uppsala.

Service- och signalhundar är relativt nya och ovanliga patienter som den veterinärmedicinska personalen bör ha kunskap om. Syftet med artikeln är att presentera vad service- och signalhundar är och vad det är för speciellt med dessa hundar. Dessutom vill artikeln belysa hur dessa hundar och deras förare bör bemötas och vad veterinärer bör tänka på vid ett sådant besök på kliniken. Artikeln är en sammanfattning av ett fördjupningsarbete skrivet under författarens veterinärutbildning.

Inledning

Syftet med arbetet är att förklara vad en service- och signalhund är och utreda vad ägarna till dessa hundar förväntar sig av veterinärer och veterinärpersonal. För detta ändamål har en enkät skickats ut och intervjuer med ägare till service- och signalhundar och instruktörer inom Service- och Signalhundsförbundet gjorts.

En servicehund hjälper sin förare med funktionshinder att uträtta praktiska saker som att plocka upp saker, dra en rullstol, spola på toaletten m m. En signalhund meddelar sin hörselskadade förare ljud som telefonen, dörrklockan eller brandlarmet på olika sätt. Vad veterinärer bör veta är att dessa ägare är beroende av sina hundar för att leva ett självständigt liv, att hundarna är uppfostrade efter förarnas behov, vilket gör varje hund unik, och att hundarna har en lång utbildning som bör tas hänsyn till under den kliniska undersökningen. Den största skillnaden från andra hundar är att service- och signalhundar måste vara till hands för sin förare dygnet runt. Med denna bakgrund kan man ge förare och hund den bäst anpassade hjälpen.

Figur 1. En servicehund hjälper sin förare med funktionshinder att uträtta praktiska saker som att plocka upp saker, dra en rullstol eller trycka på dörrknappen.

Svenska Service- och Signalhundsförbundet

Svenska Service- och Signalhundsförbundet, SoS, är en ideell förening vars mål är att hjälpa personer med funktionshinder att utbilda sina hundar till hjälpare i vardagslivet.

Figur 2. Svenska Service- och Signalhundsförbundet, SoS, utbildar hundar åt personer med funktionshinder.

Det första människa/hund-paret i Sverige utbildades 1989. Det var då bara ett pilotprojekt som hundpsykologerna Anders Hallgren och Marie Hansson-Hallgren ansvarade för. 1993 bildades Svenska Service- och Signalhundsgruppen som återupptog utbildningen av service- och signalhundar efter Hallgrens principer.

1999 bildades i stället ett ideellt förbund: Svenska Service- och Signalhundsförbundet (6). I dag har förbundet 43 medlemmar med service- eller signalhundar (SoS-hundar). Dessa består av 32 servicehundsekipage, nio signalhundsekipage och två ekipage vars hundar både är service- och signalhund.

Service- och signalhundsutbildningen

Utbildningsgång

Den som söker till service- och signalhundsutbildningen skall stå för inköpet av hunden. Sedan görs en skriftlig ansökan i vilken föraren specificerar sina behov och ger uppgifter om hunden. Föraren blir kontaktad och erbjuds en introduktionskurs (ägarutbildning) för att instruktörerna skall få en uppfattning om hunden kan passa till de tunga uppgifter som utbildningen kräver och om paret verkar fungera ihop. Kursen är inte obligatorisk eftersom det är inträdesprovet som är avgörande för om ekipaget får börja utbildningen.

För att hunden ska klara provet krävs en del grundläggande moment som att den ska kunna slappna av, lyssna på sin förare, gå fot m m. Momenten behöver inte utföras perfekt men detta är de grunder som krävs för att kunna arbeta vidare. Ett par som inte klarar av inträdesprovet får träna på egen hand och försöka igen senare.

För att hunden skall bli antagen till utbildningen måste den ha ett veterinärintyg, vara friröntgad från höftledsdysplasi och armbågsledsdysplasi, samt fri från andra rasbundna sjukdomar. Hunden får inte heller visa några tendenser till aggressivitet. För att ta examen får hunden inte vara äldre än fem år.

När hundägare och hund blivit antagna får de en personlig instruktör. Instruktören kommer hem till ägaren några gånger i veckan för att träna i hemmet och i närmiljön. Det är föraren som tränar sin hund under ledning och råd av instruktören. Träningen består av lydnads-, social- och miljöträning samt specialmoment. Specialmomenten är de uppgifter som föraren är i behov av att hunden skall kunna utföra för att hjälpa till i vardagslivet. Dessa kan vara att öppna kranar eller signalera att vattnet kokar.

Utbildningen tar som regel ett år. Under detta år skall ekipaget också gå en kurs (förarutbildningen) på en vecka där de träffar andra ekipage och arbetar tillsammans. Under denna vecka ingår individuell träning på nya specialmoment, träning i grupp och föreläsningar.

Målet med kursen är att öka aktiviteten hos förare och hund genom att de arbetar tillsammans, att öka självförtroendet och egenkontrollen hos föraren och att ge föraren en insikt i hur man tränar en hund och större förståelse för hundens behov (6).

Slutligen examineras hunden. Ekipaget får tre chanser att klara examen. De tre första åren efter examen görs dessutom ett årsprov. Vid årsproven testas framför allt grundlydnaden för att försäkra sig om att hunden bibehållit sina kunskaper.

Under utbildningen bär hundarna ett rött täcke där det står ”servicehund” respektive ”signalhund under utbildning”, men efter examen får de ett gult täcke.

Centrala utbildningsmoment

Det viktigaste momentet är den grundläggande lydnaden. Detta skall alla hundar behärska. Hunden måste kunna gå fot utan koppel och den måste be om lov innan den gör något, som till exempel att hälsa på någon eller att äta. Efter slutförd utbildning skall hunden kunna gå utomhus utan koppel och utan att avvika från matte/husse. Dessutom ingår det i grundlydnaden att hunden skall stanna på plats tills den får kommando att göra något. Hunden skall också kunna lyda kommandon på håll, det vill säga stanna på väg bort eller mot föraren. Allt detta bygger på god kommunikation mellan hund och förare.

Förutom lydnad måste alla SoS-hundar kunna apportera. I detta begrepp ingår det att hunden skall kunna namnet på olika föremål eller apportera ett objekt som föraren pekar på. Föraren bestämmer vilka objekt hunden skall kunna namnen på efter vad han/hon har för behov. Hunden skall hämta och bära utan att tugga på föremålet eller tappa

Figur 3. Förutom alla obligatoriska moment måste en servicehund kunna ett visst antal specialmoment, t ex att öppna lådor.

det på vägen, och släppa det när matte/husse säger till.

Förutom alla obligatoriska moment måste en servicehund kunna ett visst antal specialmoment. Dessa kan vara att dra eller skjuta rullstolen, öppna lådor, spola på toaletten etc. Signalhundens specialmoment är att markera de ljud som föraren har behov av. Minimikravet är att hunden skall kunna minst fem ljud (brandlarmsljudet är obligatoriskt). Hur hunden skall markera ljuden är också förarens beslut, det är dock viktigt att alla ljud markeras olika.

I ägar- och förarkurserna ingår förutom lydnad och specialmoment även aktiveringsövningar av olika slag. Då tränar man nosarbeten (= sök), problemlösning, t ex hitta slutet på staketet för att komma till föraren som står på andra sidan, och självsäkerhet, vilket man kan förstärka genom bland annat balansövningar. I kurserna ingår också föreläsningar, vilka är uppbyggda på magistrala lektioner, video och diskussioner. De tar upp teman som ledarskap, hundens psykiska och fysiska behov, hundens språk m m.

Alla hundar måste kunna hämta hjälp när det behövs.

Träningsmetoder

Service- och Signalhundsförbundets instruktörer använder bara mjuka metoder för inlärning. För att bli instruktör i SoS-förbundet måste man först vara godkänd IMMI-instruktör (instruktörer med mjuk ideologi). Man måste därutöver gå ytterligare en tvåveckorskurs, som organiseras av SoS-förbundet, där man diskuterar olika funktionshinder och de speciella krav som ställs på SOS-hunden. En mjuk metod som används mycket i SoS-förbundets regi är klickträning, som beskrivs i följande stycke.

IMMI är en organisation för hundinstruktörer och hundpsykologer i hela Norden. Deras arbetsteori är att träna hunden med positiva metoder som tar fram hundens individualitet (3). IMMI baserar sig på Anders Hallgrens teorier (5). Positiva metoder innebär inget tvång och mycket beröm för att hunden skall känna sig trygg hos sin ägare.

Klickträning är en metod som går ut på att lära hunden att ett klick betyder bra och godis. Det går snabbt och lätt att klicka när hunden utför rätt beteende. Därför kopplar hunden berömmet till rätt beteende och lär sig snabbt och smärtfritt nya moment. Enligt en undersökning av Lindström (5) tycker de flesta som använder denna metod att den är stimulerande och rolig.

Träningen går ut på att både hunden och föraren vet vad den andra förväntar sig. Det är inte bara hunden som måste lära sig att lyda utan föraren måste lära sig att ta ledarskapet. Hunden lyder om den vet att föraren är en bra ledare och tar sitt ansvar. För detta krävs att föraren vet en del om hundens språk och behov av flockledare. Allt bygger på ömsesidigt förtroende.

Material och metoder

För att få en bättre inblick i vad som görs under service- och signalhundsutbildningen och hur kurserna upplevs av både instruktörer och deltagare gjordes en intervju med företrädare för båda grupperna. En enkät utformades också, i syfte att se vad förarna till service- och signalhundar har för önskemål på och hur de upplever kontakten med veterinärer.

Intervjuer

Två instruktörer och tre kursdeltagare intervjuades. Intervjuerna gjordes på kursens sista dag och alla intervjuades i enrum. Ungefär samma frågor ställdes till alla kursdeltagare, dock med hänsyn tagen till den stora skillnaden i förarnas erfarenheter av service- och signalhundar. Två personer gick ägarutbildningen, den tredje deltagaren gick förarutbildningen. Dessa tre hundar utbildas eller söker för att utbildas till servicehundar.

Instruktörerna fick andra frågor än kursdeltagarna.

Alla fick prata fritt om frågorna och anteckningar gjordes under tiden.

Enkät

Syftet med enkätundersökningen var att få veta förarnas relation till och förväntningar på veterinären. Enkäten sändes till alla medlemmar i Service- och Signalhundsförbundet (43 personer). Enkäten lämnades även ut till kursdeltagarna på den kurs författaren deltog i, eftersom det där fanns flera som inte ännu var medlemmar i SoS. Enkätsvaren var anonyma och förarna var inte tvungna att svara på frågor om sina hundar eftersom det kunde gett en möjlighet att spåra vem som svarat vad.

För att diskutera vissa frågor som kommit upp i enkätsvaren togs kontakt med SoS-instruktören Charlotte Sommerfeld och veterinär Eva Hertil.

Bearbetningsmetod

För att redovisa svaren på intervjuer och enkät gjordes en sammanställning av de svar som kommit in. Inga svar redovisas individuellt. Ingen statistik har kunnat räknas fram eftersom det rör sig om så få personer och hundar.

Sammanfattning av intervjuerna

Kursdeltagare och SoS-instruktörer lämnade synpunkter på vad de anser vara viktigt att veta om service- och signalhundar. Intervjuerna kan sammanfattas i följande punkter:

– En SoS-hund är en hund som tränas av sin förare för att tillgodose vissa behov och för att ge föraren ett självständigare liv. Detta leder till en mycket stark relation med ömsesidig respekt och beroende. Hela träningen bygger på denna kontakt och att hund och förare skall vara uppmärksamma på varandra. Hundarna tränas enbart med positiv förstärkning vilket ger starka, självsäkra, självständiga och lydiga hundar.

– En service- eller signalhund har stora krav på sig både från föraren och samhället. För förarens del är det nödvändigt att

Figur 4. En SoS-hund är en hund som tränas av sin förare för att ge föraren ett självständigare liv. Detta leder till en mycket stark relation med ömsesidig respekt och beroende.

hunden finns till hands dygnet runt.

Resultat och diskussion kring enkäten

Av de 43 utskickade enkäterna returnerades 20 med uppgifter om 23 hundar.

Hund och ägare

Det utbildas fler servicehundar än signalhundar i Sverige (18 respektive 5). Många av de som söker till SoS-utbildningen har haft hund tidigare (19 av 20), men trots det visar enkätsvaren att skillnaden är stor i de sökandes kunskap om hundar.

Hundrasen spelar enligt enkätsvaren inte någon roll, det är förarens tycke och behov som bestämmer vilken ras han/hon skaffar sig. Det kan påpekas att en papillon eller någon annan liten ras som kan verka alldeles för klen, kan vara räddningen för sin förare. Man bör inte ha förutfattade meningar om vad en ras är lämpad till eller inte.

Att det är så mycket fler tikar än hanar (15 respektive 8) kan bero på hanhundsaggressivitet, att tikar uppfattas som mjukare och lättare att hantera eller att det framför allt är kvinnor som söker sig till utbildningen och därför hellre köper tikar (av 42 medlemmar är bara 13 män).

Veterinärens roll

17 av de 20 tillfrågade ville ha mer samarbete med veterinärer under kurserna för att få råd och stöd. En förutsättning är dock att veterinärerna vet vad en service- respektive signalhund är och vad de utsätts för. Förarna ville ha kontakt med en veterinär redan från början, inför framtiden.

En förutsättning för att göra en bra klinisk undersökning är att veterinären har kunskap om vilka regler en hund får lära sig när den utbildas till SoS-hund. Vid inskrivning av hunden på stationärvårdsklinik måste man som veterinär inse hur åtgärden påverkar både förare och hund. För förarna innebär det en förlorad självständighet. Hunden, å andra sidan, är van att vara med sin förare dygnet runt och att vara aktiv nästan hela dagen. Detta innebär att hunden är beroende av sin förare och av mänsklig kontakt och aktivering. För att tillgodose både förarens och hundens behov är det en fördel att låta föraren besöka sin hund.

Föraren måste alltid upplysas om vad som skall göras och hur sjukdomen/skadan påverkar och kommer att påverka hunden i framtiden (helst även skriftligt). En sådan bedömning görs bäst om man vet vad hunden används till. Alla som svarat på enkäten tyckte att kunskapen är för dålig bland veterinärerna. Både föraren och veterinären tjänar på att veterinären vet vad en SoS-hund är.

Besökstider och friskintyg

Två av de tillfrågade önskade att djursjukhus skulle ha ansvar att bestämma regelbundna besökstider för alla SoS-hundar. Detta är inte alltid en bra idé, då förarna måste lära sig att ta ansvar för sina hundar och deras hälsa. Det faktum att många SoS-hundägare ofta går till veterinären (upp till sex gånger per år) är ett tecken på att ägarna är osäkra. Detta skulle förhoppningsvis förbättras om de fick kontakt med en veterinär tidigt under utbildningen. I själva verket borde dessa ägare inte känna sig oroliga. I många fall upptäcker de problemen mycket tidigare än andra hundägare, eftersom de är tillsammans med hunden hela tiden och känner till dess normala beteende så väl.

I enkätsvaren framkom att vissa förare tyckte att det veterinära friskintyget inte är tillräckligt utförligt. Några tyckte att det borde vara ett speciellt intyg för SoS-hundar. Det är därför viktigt att veterinären informerar dessa oroliga förare om att blanketten inte är så ytlig som den kan verka. Friskintyget är ett formellt papper, där veterinären intygar med sitt namn att hunden är frisk. Däremot kan den kliniska undersökningen bli noggrannare på vissa punkter och problem som kan drabba dessa hundar uppmärksammas mer om kunskapen om SoS-hundar ökar bland veterinärerna.

För att underlätta den kliniska undersökningen och vid inskrivning av hunden bör veterinären alltid fråga föraren vilka specialmoment hunden kan och hur man ska bemöta dem.

För övrigt tyckte de flesta SoS-förare att de fick den tid de behövde och att kommunikationen med veterinärer fungerade bra, även om den skulle kunna förbättras.

Hur ska veterinären bemöta en SoS-hund?

Följande råd till den praktiserande veterinären framkom ur enkätsvaren:

Veterinären bör ha kunskap om vad en service- och signalhund är. En och samma veterinär bör vidare ta hand om servi-

ce- och signalhundarna. Den kliniska undersökningen innebär att kliniken måste planera in mera tid och ett rum med plats för rullstol, med bra belysning och med höj- och sänkbart bord. Man bör också ta reda på om föraren behöver hjälp att förflytta sig, öppna dörrar osv.

Innan undersökningen ska man hälsa på föraren först och inte hälsa på hunden förrän föraren givit den lov att hälsa tillbaka. Man bör vidare sätta sig ner och prata lugnt och långsamt. Vid samtal ska man alltid vända sig till föraren, även om det finns en tolk eller assistent med. Det är föraren som är huvudpersonen och denne kanske kan läsa på läpparna. Bra att tänka på är att inte stå i motljus när man pratar och se till att belysningen är bra. Man ska undvika att peka och prata samtidigt.

Efter diagnosställande bör man berätta så mycket som möjligt om hur hunden påverkas av skadan/sjukdomen och behandlingen, och vara så exakt som möjligt om hur lång konvalescenstiden kommer att bli. Att ge skriftlig information vid alla komplicerade diagnoser eller vid avlivning är en fördel.

Det viktigaste som framkom av enkäten var att veterinärerna skall veta vad en SoS-hund är och förstå hur viktiga dessa hundar är för sina förare.

Generell diskussion

All träning som ligger bakom gemenskapen mellan en SoS-hund och dess förare bygger på regler som veterinärer och veterinärpersonal bör kunna och respektera, för att få ett så bra samarbete som möjligt med hund och förare under ett veterinärbesök eller vid inskrivning av hunden. Veterinären måste också inse hur både hund och förare påverkas av att bli skilda från varandra. Det man inte får glömma är hur mycket hundens hälsa påverkar förarens liv och självständighet.

Hunden är ett tekniskt hjälpmedel, men inte enbart: hunden spelar en stor roll för att höja individens livskvalitet. Att ha hund och få träna den ger en personlig utveckling, ett ökat självförtroende och bidrar till mycket starka band mellan hund och ägare (7), vilket även är positivt från terapisynpunkt. Elmkvist och Lif har i en studie kommit fram till att fritiden har stor inverkan på hälsa och välbefinnande, och denna blir mer givande om man har en hund att umgås med (2). Studier har visat att en hund kan ha medicinskt och psykologiskt positiva effekter på en människa, inte minst på en person med funktionshinder. Det har visats att närvaron av en hund leder till mindre stress, sänker blodtrycket och hjärtfrekvensen. Detta tros bero på den nära kroppskontakten, smekningarna av den mjuka pälsen och möjligheten att få visa sina känslor (1). Även motionen och fler tillfällen till skratt höjer välbefinnandet och kanske till och med immunförsvaret. Dessutom blir hunden en kontaktlänk till andra människor, vilket bryter isoleringen som lätt kan drabba personer med handikapp.

Hunden kan alltså bidra till en ökad livskvalitet av att bara finnas till och är därmed en effektiv friskvårdare (4). Det gäller för alla hundägare, men det påverkar mer en person med handikapp som är beroende av sin hund. Detta måste veterinärer och veterinärpersonal alltid komma ihåg inför ett SoS-ekipage.

Figur 5. Hunden är ett tekniskt hjälpmedel, men inte enbart: hunden spelar en stor roll för att höja individens livskvalitet. Foto: Eva Hertil.

Tack

Tack till alla som har svarat på enkäten och intervjuerna och för det mycket positiva bemötande jag fick. Ett speciellt tack till Charlotte Sommerfeld och Eva Hertil och hundarna Nalle och Hedda.

Referenser

1. Allen D T. Effects of dogs on human health. JAVMA, 1997, 210, 8, April, 15.
2. Elmkvist E & Lif E. Servicehund och fritid -(En studie om servicehundens inverkan på fritidens kvalitet för personer med fysiska funktionshinder. Hälsohögskolan i Jönköping, inst för arbetsterapi, examensarbete 10p, 1997.
3. Fogelberg I. Instruktörer med mjuk ideologi. IMMI, www.immi.just.nu, oktober 2001.
4. Fogelkvist M, Service- och signalhundar. Socialmedicinsk tidskrift, 1998, 8, s 423–426.
5. Hallgren A. Hunden i våra hjärtan. ICA bokförlag, 1989.
6. Johansson R. Svenska Service- och Signalhundsförbundet, www.assistanshunden.nu, oktober 2001.
7. Lindström M. Aktivitet och kamratskap genom service- och signalhund – Friendship and activities through a ”service-dog”. Karolinska Institutet, inst för klinisk neurovetenskap, arbetsterapi och äldrevårdsforskning, sekt för arbetsterapi, examensarbete, 10p, 1999.

*Leg veterinär Caroline Boije, Falla, 570 21 Malmbäck.

Det är pest att vara sjuk...

Felocell® CVR vet.

mot kattpest och kattsnuva

Ett levande attenuerat vaccin med god säkerhet till ett bra pris

Förpackning:
25 x 1 doser

Beställ vaccinationsintyg, påminnelsekort och broschyr från

ORION PHARMA
ANIMAL HEALTH

Pfizer

Tillverkare:
Animal Health

Orion Pharma Animal Health, Box 334, 192 30 Sollentuna
Tel: 08-623 64 40 Fax: 08-623 64 80 www.orion.se/ah

Läkemedelsbiverkningar hos djur rapporterade under 2000, del 1

*HANS TJÄLVE, VMD, professor.**

Författaren redovisar i SVT regelbundet de biverkningar som rapporteras in vid medicinska behandlingar av djur i Sverige. Artikeln skildrar de redovisade biverkningarna under år 2000, enligt den rapporteringsskyldighet för veterinärer som anges i Läkemedelsverkets författningssamling. Det är dessutom av stort vetenskapligt och erfarenhetsmässigt värde att negativa läkemedelsreaktioner anmäls. Del 1 beskriver biverkningar hos häst, nöt och svin medan del 2 i nästa nummer av SVT beskriver biverkningar hos hund, katt och andra djurslag.

I föreliggande artikel beskrivs de biverkningar som rapporterats av landets veterinärer under 2000.

Av Tabell 1 framgår hur rapporterna fördelar sig mellan olika djurslag och olika läkemedelsgrupper (läkemedlen har grupperats enligt ATCvet-systemet). Det framgår att de flesta rapporterna rör hund och därefter följer häst och katt. För hund och katt dominerar vaccinationsbiverkningarna. För hund följer därefter rapporterna för antiparasitära medel. För häst finns flest rapporter inom gruppen ”QM Rörelseapparaten”. Här återfinns NSAID-preparat samt hyaluronsyrapreparat för intraartikulär injektion. De biverkningsrapporter som finns för nöt och svin rör medel mot infektionssjukdomar.

Artikeln gör en genomgång av rapporterna för olika djurslag. I anslutning till detta diskuteras ibland mekanismerna bakom de negativa reaktionerna.

Häst

För häst har 27 fall av biverkningar anmälts. Av dessa finns fem inom gruppen ”QJ Infektionssjukdomar”. Tre av dessa gäller penicillinchock hos hästar som fått intramuskulära injektioner av bensylpenicillinprokain. En av hästarna dog, medan de båda andra återhämtade sig.

Figur 1. För häst har 27 fall av biverkningar anmälts, varav de flesta från behandlingar av rörelseapparaten.

Penicillinchock

Penicillinchock hos häst är ett välkänt fenomen (4, 5, 6, 7). Reaktionerna ses som regel efter intramuskulära injektioner av bensylpenicillinprokain, men ibland ses de även efter intravenösa eller intramuskulära injektioner av bensylpenicillinkalium. Hästarna reagerar i omedelbar anslutning till injektionerna med oro, svettningar och balansrubbningar och ibland ramlar de omkull. De återhämtar sig sedan oftast inom loppet av ca en halvtimme, men i en del fall dör de inom några minuter.

Det finns flera tänkbara orsaker bakom reaktionerna. En möjlighet är att det är fråga om en allergi mot penicillin. För bensylpenicillinkalium kan man utgå

Tabell 1. Antal biverkningsrapporter hos djur under 2000 grupperade enligt ATCvet-systemet[a].

ATCvet-grupp	*Häst*	*Nöt*	*Svin*	*Hund*	*Katt*
QA Matsmältningsorganen				1	
QB Blod och blodbildande organ				1	
QC Hjärta och kretslopp				1	
QD Hud	1			3	
QG Urin- och könsorgan				11	
QI Immunologiska medel	8	1		67	18
QJ Infektionssjukdomar	5	3	7	9	4
QM Rörelseapparaten	11			6	
QN Nervsystemet	1			7	2
QP Parasitsjukdomar	1			23	2
QS Ögon och öron				1	1
Summa Totalt 195	27	4	7	130	27

[a]I tabellen har inkluderats samtliga rapporter som kommit in. Förutom läkemedel registrerade för veterinärt bruk ingår även rapporterade humanpreparat (dessa har inkluderats inom de ATCvet-grupper som motsvarar de humana ATC-grupperna). Dessutom ingår ett naturläkemedel (detta har inkluderats inom den ATCvet-grupp där det lämpligen passar in).

från att detta är orsaken. För bensylpenicillinprokain, som ges i form av en suspension – inte lösning, kan en annan orsak vara att man av misstag kommer in i ett kärl. Man får då mikroaggregat som kommer ut i cirkulationen. Dessa kan snabbt lösas upp, vilket leder till att man får höga halter av prokain i blodet. Hästar är känsliga för prokain och man kan tänka sig att de reagerar på grund av prokaintoxicitet. Man kan även tänka sig att man kan få en allergi som är riktad mot prokaindelen av bensylpenicillinprokainet. Troligen är dock detta mycket sällsyntare än allergi mot penicillin. För den enskilda hästen som reagerar kan mekanismen vara endera av de ovan angivna alternativen.

Vid de tillfällen ett djur reagerar på bensylpenicillinprokain (där det alltså finns flera möjliga orsaker till reaktionen) och man vill fortsätta behandlingen med ytterligare injektioner, eller om det vid förnyad sjukdom är indicerat att ånyo använda penicillin som förstahandspreparat, bör man i möjligaste mån förvissa sig om att djuret inte är allergiskt. Styrkan i den allergiska reaktionen är som regel dosberoende. Detta innebär att en liten mängd substans som regel ger en mindre reaktion än en stor mängd substans. Innan man ger en terapeutisk dos är det därför lämpligt att man injicerar en liten mängd. Man bör vara beredd på att chock kan inträffa och således vara förberedd på chockbehandling. Det ska observeras att styrkan hos allergiska reaktioner varierar mellan individer. Har djuret reagerat mycket kraftigt och det är fråga om fortsatt behandling under pågående terapiperiod, eller om det är fråga om ett nytt behandlingstillfälle och tidsperioden sedan den tidigare reaktionen inträffade är kort, bör man iaktta mycket stor försiktighet. Om ett djur tidigare har reagerat på vattenlösligt bensylpenicillinkalium kan man utgå från att det är fråga om en allergisk reaktion. I dessa fall är det kontraindicerat att ånyo ge penicillin (varken bensylpenicillinkalium eller bensylpenicillinprokain får ges).

Övrig antibiotikakänslighet

Ett annat fall inom grupp QJ rör en häst som fick bensylpenicillinprokain och reagerade med nässelutslag, som försvann inom loppet av två dagar. Det är i detta fall med största sannolikhet fråga om en allergi.

En annan häst fick trimetoprim + sulfadiazin (Hippotrim vet) intravenöst mot en infektion. Den gick omedelbart omkull och avled efter ca en halv minut. Det finns både i den svenska biverkningsrapporteringen och i internationell litteratur uppgifter om att enstaka dödsfall kan inträffa hos hästar i samband med intravenösa injektioner av trimetoprimsulfa (2, 4, 5, 6). Mekanismen är inte känd, men det är möjligt att fallen kan ha en immunologisk bakgrund. Det rekommenderas att intravenös injektion av trimetoprimsulfa ska ske långsamt och att man ska vara observant på tecken på intolerans.

Känslighet mot NSAID-preparat

Inom gruppen ”QM Rörelseapparaten” finns elva rapporter. Fem av fallen rör NSAID-preparat – i fyra fall hästar som fått flunixin (Cronyxin vet eller Finadyne vet) och i ett fall en häst som fått vedaprofen (Quadrisol). Hos en av hästarna som fick flunixin intravenöst sågs inom någon minut skakningar i hela kroppen, gnäggningar, balansrubbningar, snabb puls och bultande hjärtverksamhet. Hästen började lugna ner sig efter fem minuter och var normal igen efter ca 20 minuter. En annan häst som fick flunixin intramuskulärt började hyperventilera kraftigt och pulsen steg. Beteendet forsatte under ca en och en halv timme, varefter hästen lugnade ner sig. Reaktioner liknande dem som beskrivits här hos hästar som fått flunixin har tidigare anmälts i den svenska biverkningsrapporteringen (4). Det anges att sällsynta reaktioner i form av hyperexcitabilitet kan inträffa, särskilt om substansen accidentellt hamnar intraartäriellt (1). Hos två hästar rapporteras bölder på injektionsplatserna efter intramuskulära injektioner av flunixin.

Den häst som fick vedaprofen behandlades av djurägaren med oral gel i samband med en hovböld. Hästen blev dålig och tillkallad veterinär kunde konstatera symtom tydande på akut lungödem. Veterinären fann även en hovböld som bedömdes ha nyligen rupturerat. Hästen behandlades med bensylpenicillinprokain + dihydrostreptomycin under tio dagar och blev under en period någorlunda återställd. Efter ca tre veckor blev dock hästen sämre igen och den dog. Den rapporterande veterinären miss-

Figur 2. Sex av fallen inom grupp QM rör hästar som fått ledreaktioner efter intraartikulära injektioner av hyaluronsyra. Symtomen har som regel avklingat efter ett par dagar.

tänkte att de respiratoriska symtomen skulle kunna vara läkemedelsbetingade. Det är svårt att avgöra om så kan vara fallet.

Ledinjektioner och vaccinationer

Sex av fallen inom grupp QM rör hästar som fått ledreaktioner efter intraartikulära injektioner av hyaluronsyra. Symtomen har som regel avklingat efter ett par dagar.

Åtta biverkningsrapporter rör reaktioner hos hästar som vaccinerats mot influensa (fem fall), influensa-stelkramp (två fall) eller virusabort (ett fall). I de flesta fallen erhölls lokala reaktioner på injektionsplatsen i kombination med feber. I flera fall sågs även svullnad i benen och generell muskelstelhet. Symtomen har som regel avklingat inom ett par dagar. Hos en häst som vaccinerades mot virusabort sågs urtikaria, främst i huvudet, men även över stora delar av övriga kroppen. Efter behandling med flunixin erhölls en förbättring.

Övriga biverkningar

Inom grupp QD finns en rapport om en häst som behandlades utvärtes med enilkonazol (Imaverol vet), som är ett licenspreparat mot dermatomykoser. Hästen behandlades även i huvudet. Hästen stod sedan och åt med sänkt huvud varvid vätska rann ner på fodret. Efter 1–2 timmar upptäcktes rikligt med små ytliga slemhinneskador i munnen. Hästen var ovillig att äta i ett dygn. Slemhinneförändringarna var borta efter tre dagar.

En biverkningsrapport inom grupp QN rör en häst med kolik som fick metamizol (Novalgin vet) och som började flåsa mycket kraftigt. Den lugnade ner sig efter ca en halvtimme.

Inom grupp QP finns en rapport om en häst som avmaskades med moxidektin (Cydectin vet gel), som är en makrocyklisk lakton. Dagen därpå var hästen dålig, med symtom i form av slöhet, uttorkning, diarré och skakningar i hela kroppen. Den blev så småningom mycket dålig och dog dagen därpå. Obduktion gav bilden av en akut blind- och grovtarmsinflammation (tyflokolit) med därtill relaterad toxinemi. Det är i detta fall svårt att avgöra om avmaskningsmedlet kan ha medverkat i sjukdomsförloppet.

Figur 3. Nio kalvar som först avhornats efter sedering och lokalbedövning, vaccinerades med ringormsvaccin, varpå de inom några timmar uppvisade allvarliga biverkningssymtom.

Nöt

För nöt finns tre rapporter inom grupp QJ. En ko som injicerades med bensylpenicillinprokain intramuskulärt började efter det att ca två tredjedelar av volymen hade tillförts ragla och falla bakåt varefter den dog. Penicillinchock hos nöt förekommer mer sällan än hos häst, men finns tidigare anmälda i den svenska biverkningsrapporteringen (5, 6). De tänkbara mekanismerna är desamma som hos häst, dvs en anafylaktisk allergireaktion eller en reaktion på grund av accidentell intravaskulär tillförsel av preparatet.

I ett annat fall rapporterades avsaknad av terapeutisk effekt hos en kalv som behandlades mot lunginflammation med amoxicillin, bensylpenicillinprokain, dihydrostreptomycin och oxytetracyklin. Ytterligare ett fall rör en ko som behandlades med bensylpenicillinprokain mot mastit och där antibiotikarester återfanns i mjölken efter karenstidens utgång.

En rapport inom grupp QI rör nio stycken två till fyra månader gamla kalvar. De avhornades efter att ha sederats med xylacin följt av lokalbedövning med prilokain. Därefter vaccinerades de med ringormsvaccin (Ringvac Bovis LTF-130). Efter cirka två och en halv timme visade samtliga kalvar symtom i form av skummande vätska ur mulen och sträckt huvud. Två kalvar dog. De övriga tillfrisknade efter att ha behandlats med kortison och antibiotika. Obduktion utfördes på en av kalvarna och visade en chockbild. Under 1993 rapporterades tre fall där nötkreatur dog i anafylaktisk chock efter att ha vaccinerats med ringormsvaccin (4). Under perioden 1994–1999 har inga sådana fall anmälts. Under hösten 2000 har dock ytterligare två dödsfall rapporterats hos kalvar som vaccinerats med ringormsvaccin.

Svin

De sju rapporter som rör svin gäller alla reaktioner i besättningar där djuren behandlats med valnemulin (Econor). Tidigare (under 1999) har biverkningar rapporterats i tre svinbesättningar. Biverkningarna resulterade i att Läkemedelsverket utfärdade ett tillfälligt förbud att sälja Econor i Sverige från den 4 september 2000. Förutom i de tio besättningarna i Sverige har biverkningar observerats i 24 svinbesättningar i Danmark och dessutom i en besättning i Finland

Nr 1-2002 ombrytning 02-01-21 07.50 Sida 18

Figur 4. Biverkningar har uppträtt hos 1–4 månader gamla grisar som fått Econor (valnemulin) blandat i fodret (oftast i koncentrationen 75 ppm) som terapi mot svindysenteri.

och en på Irland. Econor är registrerat i hela EU enligt den så kallade centrala proceduren. På grund av biverkningarna beslutade man i EG:s Kommission i Bryssel att från den 20 december 2000 under ett år förbjuda användningen av Econor i hela EU. Möjligheter finns till förlängning av detta förbud. Man arbetar nu på Novartis med att försöka utreda mekanismerna bakom biverkningarna, med syfte att kunna återinföra preparatet på marknaden.

Biverkningsförloppet har tidigare beskrivits i Svensk Veterinärtidning och i Information från Läkemedelsverket (8). Biverkningarna har uppträtt hos en till fyra månader gamla grisar som fått Econor blandat i fodret (oftast i koncentrationen 75 ppm) som terapi mot svindysenteri. Rapporterna i Sverige under 2000 omfattar biverkningar hos ca 1 250 grisar bland totalt ca 7 000 behandlade djur. Cirka 75 grisar har dött. I de flesta fallen sågs ett par dagar efter påbörjad behandling symtom i form av hög feber (41ºC), inappetens, apati, erytem, ödem och rörelsesvårigheter. I en del fall var rörelsesvårigheterna mycket påtagliga. Behandlingen avbröts och ibland sattes ett annat antibiotikum in. Symtomen avklingade som regel inom ett par dagar. Många av de djur som överlevde visade en försämrad tillväxt.

Endast ett fåtal av de grisar som dog har obducerats. Oftast har man sett en ganska ospecifik sektionsbild med subkutana ödem, vätska i bukhålan, peritonit och förstorad lever. Hos några grisar har man sett tecken på kärlskador i hjärna och meninger och man har även sett meningiter.

Interaktion med jonoforantibiotika

Det är känt att man kan få en interaktion mellan valnemulin och även tiamulin (Tiamutin vet) – som båda tillhör pleuromutilingruppen av antibiotika – och jonoforantibiotika (t ex monensin och narasin) (3). De senare används i Sverige som koccidiostatika. Man tror att interaktionen beror på att valnemulin/tiamulin hämmar det cytokrom P450-enzym (P450 3A4) som är av störst betydelse vid den oxidativa metabolismen av jonoforantibiotika. Man får härigenom en potentiering av jonoforantibiotikas toxicitet. Jonoforantibiotika är myotoxiska och skador ses huvudsakligen i hjärta och skelettmuskulatur.

Analys av eventuell förekomst av jonoforantibiotika i fodret visade låga halter av narasin i två av fyra undersökta besättningar. Halterna var dock lägre än de som kan förväntas ge intoxikation till följd av interaktion med valnemulin. Inte heller i de danska besättningarna finns det något som tyder på att man ska ha en sådan interaktionseffekt. Det förefaller därför inte troligt att biverkningarna kan förklaras av ”föroreningar” med jonoforantibiotika. Det finns heller inget som tyder på att biverkningarna skulle kunna relateras till förhöjda halter av mögel i fodret.

Sammantaget är det ännu oklart vad biverkningarna beror på. Trots att Econor är registrerat i hela EU och även i flera andra länder är det, förutom de enstaka fallen i Finland och på Irland, endast i Sverige och Danmark där man har besättningar som drabbats av biverkningar. Det är möjligt att det finns genetiska förhållanden som gör att de svinraser man har i Sverige och Danmark är känsliga för Econor. Vad en sådan möjlig genetiskt relaterad känslighet skulle kunna bestå i vet man ännu inte.

Referenser

1. Booth NH. Nonnarcotic analgesics. I: Veterinary Pharmacology and Therapeutics, 6:e utgåvan. Ames, Iowa, NH Booth & LE Macdonald, Iowa State University Press, 1988, 350–351.
2. Brandt K, Deegen E & Gruneberg W. Komplikationen nach intravenöser Arzneimittelapplikationen beim Pferd. Pferdeheilkunde, 1994, 10, 82–93.
3. Nebbia C, Ceppa L, Dacasto M, Carletti M & Nachtmann C. Oxidative metabolism of monensin in rat liver microsomes and interaction with tiamulin and other chemotherapeutic agents: Evidence for the involvement of cytochrome P-450 3A subfamily. Drug Metab Dispos, 1999, 27, 1039–1044.
4. Tjälve H. Läkemedelsbiverkningar hos djur rapporterade 1991–1995, Svensk VetTidn, 1996, 48, 173–178 & 227–235.
5. Tjälve H. Läkemedelsbiverkningar hos djur rapporterade 1996. Svensk VetTidn, 1997, 49, 423–428.
6. Tjälve H. Läkemedelsbiverkningar hos djur rapporterade 1997 och 1998. Svensk VetTidn, 1999, 51, 12–18.
7. Tjälve H. Läkemedelsbiverkningar hos djur rapporterade 1999, Svensk VetTidn, 2000, 52, 579–581 & 637–642.
8. Tjälve, H. Biverkningar vid behandling av grisar med Econor. Svensk VetTidn, 2000, 52, 352–353 & Information från Läkemedelsverket, 2000, 3, 78–79.

*Professor Hans Tjälve, Institutionen för farmakologi och toxikologi, Sveriges lantbruksuniversitet, Box 573, 751 23 Uppsala.

Nr 1-2002 ombrytning 02-01-21 07.50 Sida 19

Misstänkt förgiftning av katt med kattmynta

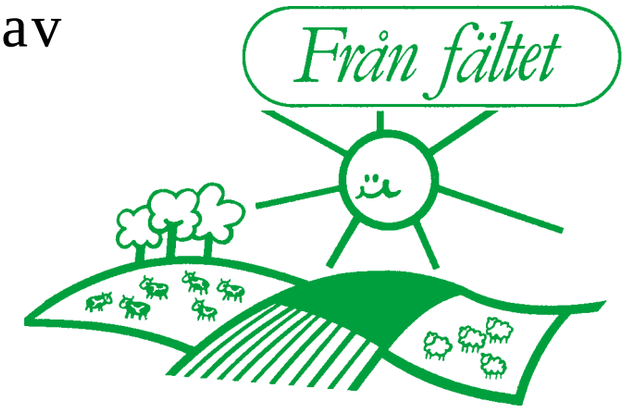

*KRISTINA FORSLUND, leg veterinär och kattägare och SUSANNE STIEGER, Dr med vet, Dipl ECVDI, röntgenveterinär vid institutionen för klinisk radiologi, SLU.**

I en fallbeskrivning redogör författarna för en misstänkt förgiftning av en katt med Nepeta cataria (kattmynta). I litteraturen finns enstaka fall beskrivna där kattmynteförgiftning kan hänföras till centralnervösa symtom hos olika djurslag. Författarna önskar nu få reda på liknande fall hos katt, som kan kopplas till förgiftningssymtom orsakade av kattmyntans effekt.

En ett och ett halvt år gammal honkatt med en 4,5 månader gammal hankattunge vid sidan, började få sväljningssvårigheter i början av oktober 2001. Efter att ha ätit en stund började hon hosta eller kasta upp en 5–6 cm lång ”korv” av ingesta, ca 1 cm tjock. I övrigt var katten och ungen friska. Visserligen sov ungen mycket och mamman verkade lite apatisk, men hon var irriterad över att ungen inte lämnade henne ifred. Han ville dia henne regelbundet, trots sin ålder.

Tillståndet med honans sväljningssvårigheter tilltog och i början av november var kattens allmäntillstånd påverkat, hon var slö och pälsen glanslös. Patienten sövdes med medetomidin och ketamin och mun och svalg undersöktes. Det enda fyndet var lindrig hyperemi dorsalt i svalget. Misstanke om hypomotilitet i esofagus förelåg. Kattan gick ibland något vingligt på bakbenen och isolerade sig från människor och från ungen.

Röntgenundersökning

Honkatten röntgades för att utvärdera sväljningssvårigheterna och esofagusmotilitet. Slätröntgen visade inga förändringar. Genomlysning med bariumpassage utfördes för att utvärdera eventuella funktionella störningar. Flytande bariumsulfat användes i en dos av 2–6 ml/kg kroppsvikt. Kattan kunde forma en normal bolus, men öppnandet av esofagus proximala sfinkter var fördröjd och motiliteten i matstrupen nedsatt. Dessa röntgenologiska fynd kan ses hos katter med neurit, polyneurit, myosit och andra myopatier, Key Gaskells syndrom och också, med lägre sannolikhet, hos katter med hypotyreoidism.

Förgiftningsmisstanke

Men vad var orsaken? Patienten hade inte Key Gaskells syndrom, inte hypotyreoidism och visade inga andra tecken på övriga differentialdiagnoser. Var hon förgiftad?

Under hösten hade kattan och ungen uppehållit sig mycket vid en nepetabuske (Nepeta cataria = kattmynta). Kattägaren (= försteförfattaren) hade tänkt att det var ont om lämpligt ”kattgräs”, vilket kunde vara en orsak till att katterna föredrog nepetan. Varje gång honan kom ut gick hon och ungen först till nepetabusken och åt och rullade sig.

Farmakologiska substanser i kattmynta

I en bok om medicinalväxter (1)

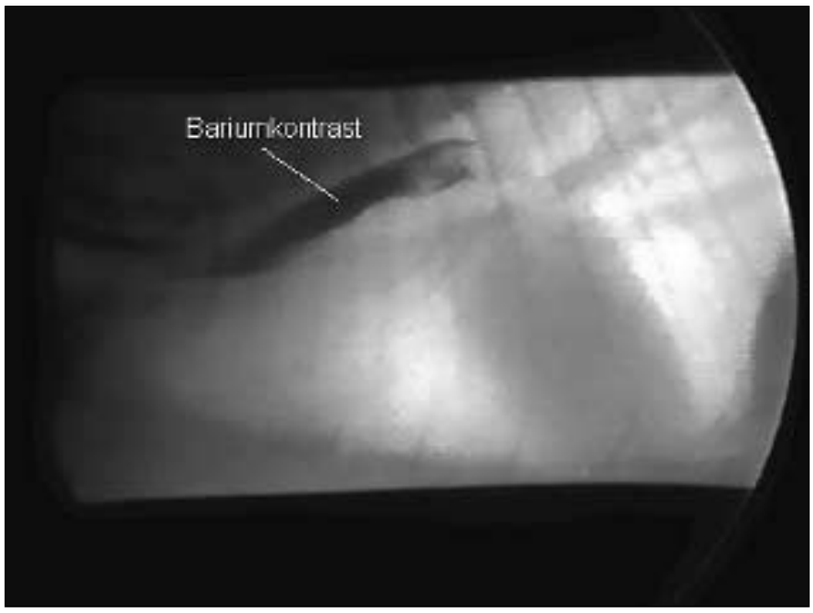

Figur 1. Lateral projektion vid genomlysning av thorax. Bariumkontrast ses i den lindrigt dilaterade oesofagus. Vid genomlysningen med barium kunde konstateras att kontrastmedlet fördröjdes i oesofagus. Eftersom bilden är en genomlysningsbild och en ”positiv” bild är kontrasten svart och lungvävnaden vit.

Nr 1-2002 ombrytning 02-01-21 07.50 Sida 20

Figur 2. Teckning av kattmynta (Nepeta cataria). Delfigur 1 visar växtens översta del, 2 blomman, 3 blomfoder i fruktstadium och 4 delfrukt. Nepetan är kramplösande, muskelavslappnande och "bra mot nervvärk i tänderna". Växten innehåller ett stort antal farmakologiskt verksamma substanser. Bild ur C A M Lindman, Nordens Flora.

stod att läsa att nepetan är kramplösande, muskelavslappnande och "bra mot nervvärk i tänderna". Farmakologisk expertis kontaktades och det gick att få fram att växten innehöll ett stort antal farmakologiskt verksamma substanser (Lars-Erik Appelgren, personligt meddelande, 2001). Att den skulle ge hypomotilitet i matstrupen var dock inte helt givet.

Emellertid täcktes det lilla som var kvar av den en gång stora nepetabusken över. När katthonan kom ut gick hon och grävde och letade efter busken, men eftersom den var väl täckt kom hon inte åt något av den. Efter en vecka var katten helt frisk. Hon varken hostade eller kräktes, allmäntillståndet och hennes kondition förbättrades snabbt och pälsremmen återfick sin forna glans. Kattungen hade nu en och en halv månad senare helt slutat att trakassera sin mamma med att försöka dia. Katterna hade börjat leka med varandra och sov ihop. Kattan blev som vanligt, sällskaplig och tillgiven.

Litteraturstudie

En sökning i litteraturen visade att Harney och medarbetare analyserat Nepeta cataria och funnit 23 farmakologiskt aktiva komponenter (2). Av dessa hade man testat nepetalaceton och nepetaolja på råtta och funnit att råttornas beteende påverkades. Råttornas förmåga att utföra vissa tidigare inlärda saker försämrades. Emellertid utvecklade de tolerans efter en tid med daglig tillförsel av ämnet.

Sherry och Hunter visade att kattmyntsolja hade bifasisk effekt på unga kycklingar (5). Vid en låg eller moderat dos på mindre än 1 g/kg somnade flera av djuren, men vid hög dos, mer än 1–2 g/kg, minskade antalet djur som sov. På möss utfördes ett antal experiment med kattmyntsolja av Massoco och medarbetare, av vilka författarna drog slutsatsen att den akuta effekten berodde på en amfetaminliknande effekt av kattmyntan (3). Osterhudt och medarbetare redovisar ett fall av kattmynteförgiftning hos ett litet barn där man hänför de centralnervösa symtomen till kattmyntans effekt (4).

Finns liknande erfarenheter?

Det vi undrar är om någon kollega eller kattägare har erfarit något liknande, dvs om kattmynta i stora mängder kan förorsaka problem som exempelvis dysfagi, hypomotilitet i matstrupen med andningsproblem som följd, vinglig gång och påverkat allmäntillstånd för katter. Symtomen kan ha uppkommit antingen utan annan synbar orsak eller som i här beskrivna fall i samband med stress (avvänjningsstress).

Författarna är tacksamma att få reda på alla erfarenheter kring kattmynta och förgiftningssymtom hos katt.

Referenser

1. Caron, M & Clos Jouve, H. Fakta om medicinalväxter. Stockholm, Tidens förlag, 1968.
2. Harney JW, Barofsky IM & Leary JD. Behavioral and toxicological studies of cyclopentanoid monoterpenes from Nepeta cataria. Lloydia. 1978, Jul-Aug, 41, 4, 367–374.
3. Massoco CO, Silva MR, Gorniak SL, Spinosa MS & Bernardi MM. Behavioral effects of acute and long-term administration of catnip (Nepeta cataria) in mice. Vet Hum Toxicol, 1995, Dec, 37, 6, 530–533.
4. Osterhoudt KC, Lee SK, Callahan JM & Henretig FM. Catnip and the alteration of human consciousness. Vet Hum Toxicol, 1997, Dec, 39, 6, 373–375.
5. Sherry CJ & Hunter PS. The effect of an ethanol extract of catnip (Nepeta cataria) on the behavior of the young chick. Experientia, 1979, Feb, 15, 35, 2, 237–238.

*Leg veterinär Kristina Forslund, Box 1030, 740 21 Järlåsa. E-mail: Kristina.Forslund@idmed.slu.se
Dr med vet, Dipl ECVDI, röntgenveterinär Susanne Stieger, Institutionen för klinisk radiologi, SLU, Box 7029, 750 07 Uppsala.

SÄLJES
Kvackutrustning,
Jimmy, 070-595 00 18.

Nr 1-2002 ombrytning 02-01-21 07.50 Sida 21

Månadens Epiztel

Proven från de två kor som kring jultid 2001 misstänktes ha symtom för BSE, visar att korna inte var infekterade. Provresultaten avskriver misstanken. SVA har också sammanställt antalen genomförda BSE-analyser för 2001. Vidare rapporteras om att autogena och besättningsegna vacciner till både sällskaps- och animalieproducerande djur, som tidigare har producerats vid SVA, nu inte produceras längre. Epizteln är ett samarbete mellan SVA och Jordbruksverket och är sammanställt av Gudrun Orava, SVA.

BSE-misstankar avfärdade

De definitiva provresultaten för både det misstänkta BSE-fallet i Jämtland och det i Södermanland blev klara i början av januari. Hjärnvävnad från de två korna skickades till SVA i Uppsala för analys. Resultaten visar att de båda djuren inte var smittade. I båda fallen visade djuren symtom där BSE inte kunde uteslutas. Restriktioner infördes direkt för gårdarna och smittskyddsutredningar inleddes. De tidigare utförda snabbtesterna visade ett negativt resultat och i och med det försvagades misstankarna om BSE ytterligare. Enligt rutinerna måste dock alltid en mikroskopisk undersökning på hjärnvävnad göras.

Över 28 000 BSE-analyser 2001

SVA har nu sammanställt de BSE-analyser som gjordes under 2001. Totalt analyserades 28 079 djur för BSE, varav 22 070 prover togs från djur skickade för destruktion till Stenstorp. 1 395 prover var tagna i samband med sanitetsslakt, 181 vid obduktion och antalet importerade provtagna djur var 27 stycken. Vid normalslakten provtogs dessutom 4 406 djur slumpmässigt. Inget av de provtagna djuren uppvisade positiva provresultat för BSE.

Nerlagd vaccinproduktion

Den 1 januari 2002 lade SVA och avdelningen för bakteriologi ner produktionen av autogena och besättningsegna vacciner. Detta gäller samtliga vaccinprodukter såväl till sällskaps- som animalieproducerande djur. De krav som ställs på produktion av denna typ av läkemedel har ökat, då läkemedel till djur i Sverige jämställs med läkemedel till människa. Dessa krav har blivit för svåra att klara av på grund av den ringa omsättningen. Inga ersättningsprodukter finns idag att erbjuda. Undersökning pågår om godtagbara alternativ finns, mer kan inte sägas för tillfället.

Telefonnumret till SVA:s epizootijour är: 018-67 40 01. Detta nummer kan enbart användas då SVA:s växel är stängd, dvs utanför ordinarie arbetstid. Epizootijouren ger råd och hjälp till veterinärer vid misstanke om epizootisjukdom. Provsvar eller allmänna råd kan inte ges på detta nummer.

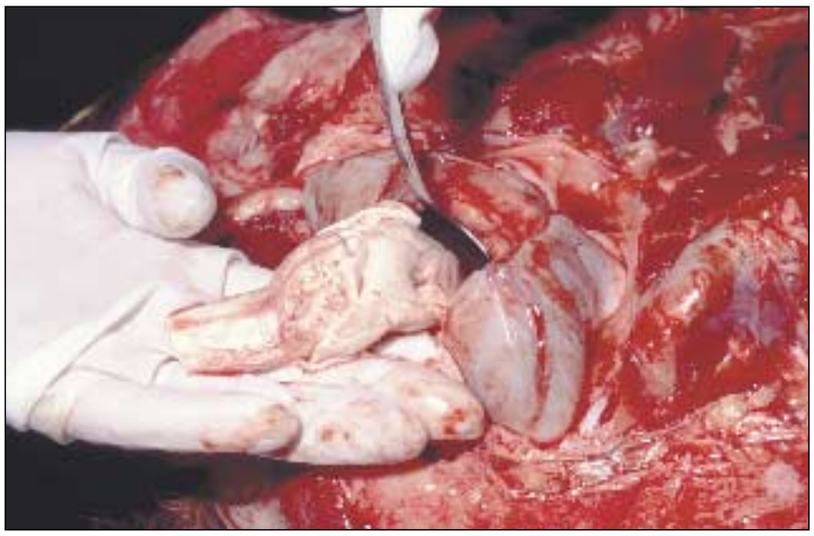

Över 28 000 BSE-prover togs i Sverige under 2001, men fortfarande har inget BSE-smittat djur påträffats i landet. Foto: Bengt Ekberg.

Rätt adress till fortbildningssidan

I SVT nr 16/01 (sidan 873) fanns en ruta med en påminnelse om den gemensamma nordiska hemsidan för veterinär fortbildning. Tyvärr blev adressen till hemsidan fel, vilket en uppmärksam läsare påpekat för redaktionen. Rätt hemsidesadress är: www-nordvet.slu.se. Det ska alltså vara ett bindestreck mellan www och nordvet, inte en punkt. På Internet är varje litet tecken betydelsefullt, som SVT:s felskrivning visar. Rätt adress är därför: www-nordvet.slu.se. Redaktionen beklagar misstaget, men passar samtidigt på att ännu en gång påminna om hemsidan med aktuella veterinära fortbildningskurser från hela Norden.

Johan Beck-Friis

SVENSKA DJURHÄLSOVÅRDEN

Svenska Djurhälsovårdens fortbildningskonferens 11-12 mars 2002 på Vår Gård i Saltsjöbaden

Den 11 mars (dag I) börjar vi med lunch kl 11.30 och konferensen beräknas vara slut omkring kl. 15.30 dag II.
Programmet kommer bl a att innehålla följande:

DAG 1
Tema: Läkemedelsförbrukning och delegerad behandling inom lantbrukets djurhållning

- Jan Luthman från SLU pratar om ”Läkemedelsförbrukning, resistensutveckling och restsubstanser efter behandling av djur för livsmedelsproduktion”
- Därefter kommer ”Nya bestämmelser för delegerad behandling – strategi och syfte” att presenteras och diskuteras (under förutsättning att den ny författningen är klar)

Separata djurslagssymposier

Svin
Tema: Luftvägsinfektioner hos slaktsvin – *subkliniska App-infektioner*

- Leif Vraa-Andersen från Danmark redogör för ”Subkliniska luftvägsinfektioner orsakade av Actinobacillus pleuropneumoniae”
- Hans-Jorgen Riising föreläser om ”Danska erfarenheter av vaccinationer med Porcilis APP”
- ”Svenska erfarenheter av subkliniska App-infektioner och av vaccinationer med Porcilis APP” redovisas också.

Idisslare
Tema: BRSV

- Om ”Danska erfarenheter omkring epidemiologi, diagnostik, patogenes, terapi och profylax” talar Lars Erik Larsen

DAG 2
Föredrag: Naturligt beteende hos husdjur – finns det kvar?

- Per Jensen, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, SLU

Separata djurslagsymposier

Svin
Tema: Lösgående sinsuggor – hälsoeffekter
Här behandlas

- Reproduktionsproblem kopplat till moderna inhysningssystem – praktiska tips vid en besättningsutredning
- Inhysningssystemens inverkan på ben- och klövhälsa
- En lantbrukares erfarenheter av olika inhysningssystem för sinsuggor
- Kostnader – hälsa, inhysning

Idisslare
Tema: BVD hos nötkreatur
Här presenteras

- ”BVD i Sverige, Danmark, Finland och Norge, kontrollprogram och vilka resultat som uppnåtts”
- ”BVD - smittspridning, anledning till återinfektion och smittskydd”

Tema: Får

- Nya utmaningar och okänd skåpmat - panoramat i svensk fårproduktion.

Svin och nöt
Tema: Salmonellakontrollen

- Salmonellaläget i Sverige, den frivilliga salmonellakontrollen och hur den ska genomföras gås igenom. Föredragande är Anders Engvall, SVA, Ulla Karlsson SJV m.fl.

Anmälan till: tel 08-725 81 82, fax 08-725 81 72 eller e-post ulla.kyhlstedt@svdhv.org

Nr 1-2002 ombrytning 02-01-21 07.50 Sida 23

Smådjursfall i Agrias skadeprövningsnämnd

*LOTTA GUNNARSSON, VMD, KERSTIN SVENSSON, skadechef smådjur och PEKKA OLSON, chefveterinär.**

Agria har i en tidigare artikel (SVT 13/01) redogjort dels för hur Agrias skadeprövningsnämnd fungerar, dels för tre fall som har behandlats av nämnden. Där beskrevs även vilka ersättningsregler som gäller för höftledsdysplasi och höftledsartros. Här följer ytterligare två fall som granskats av skadeprövningsnämnden och som kan vara av intresse för veterinärkåren att ta del av. Dessutom förklaras ersättningsreglerna för armbågsledsdysplasi, armbågsledsartros och osteokondros hos hund.

Inledning

Vår erfarenhet är att många av de ärenden som behandlas i Agrias skadeprövningsnämnd bottnar i bristande kunskap hos försäkringstagaren om vilka villkor som gäller för att få ersättning från försäkringen. Det är försäkringstagarens egen skyldighet att sätta sig in i försäkringsvillkoren. Detta ansvar kan inte överlåtas på veterinären, men genom att beskriva några av de fall som gått vidare till skadeprövningsnämnden hoppas Agria uppmärksamma veterinärkåren på vanliga orsaker till ersättningstvister. Förhoppningen är att de redovisade fallen ska bidra till att klargöra Agrias försäkringsvillkor och därmed minska risken för missförstånd.

Fallbeskrivning, fall 1

Bakgrund

Ägaren tecknade liv- och veterinärvårdsförsäkring för sin labrador då den var nio veckor gammal. När hunden var cirka två år fick den problem med furunkulos. Ägaren lät veterinärundersöka hunden vid flera tillfällen och den behandlades med antibiotika både lokalt och allmänt samt injicerades med autogent vaccin. Dessutom testades olika typer av utfodring. Under en femårsperiod höll man på detta sätt problemen i schack, men så förvärrades situationen. Veterinären föreslog då att man skulle pröva akupunktur eftersom de på kliniken hade god erfarenhet av denna behandling vid furunkulos. Ägaren frågade om kostnaden för akupunktur skulle ersättas av försäkringen. Veterinären svarade, enligt försäkringstagaren, att ersättning skulle utbetalas om akupunktur ordinerats och utförts av behörig veterinär. Hunden behandlades sedan med akupunktur vid sex tillfällen och ägaren sände därefter in kvitton till Agria för ersättning.

Agrias bedömning

Agria avvisade ersättningsanspråken för kostnader rörande akupunkturbehandling med hänvisning till försäkringsvillkoren. Enligt dessa ersätts inte kostnader för fysioterapi. I villkoren står även att behandling och vård ska utföras ”i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet”. Agria har inte funnit att akupunktur som behandling vid furunkulos uppfyller det kravet. Djurägaren var missnöjd med Agrias beslut och begärde att få ärendet prövat i skadeprövningsnämnden.

Skadeprövningsnämndens bedömning

Nämnden delade Agrias åsikt eftersom det av villkoren klart framgår att kostnader för fysioterapi inte ersätts av försäkringen. Inte heller kravet på ”vetenskap och beprövad erfarenhet” ansågs vara uppfyllt.

Agrias kommentar

I detta fall ansåg djurägaren sig ha fått löfte av behandlande veterinär att den ordinerade akupunkturbehandlingen skulle ersättas av Agria. Eftersom varje försäkringsbolag har egna ersättningsregler och reglerna ibland revideras vid den årliga villkorsgenomgången, är det omöjligt för enskilda veterinärer att säkert

Akupunktur som behandling mot furunkulos uppfyller enligt Agria inte kravet på vetenskap och beprövad erfarenhet. Kostnaden för sådan behandling ersätts därför inte av försäkringsbolaget.

Nr 1-2002 ombrytning 02-01-21 07.50 Sida 24

För att liversättningsbelopp ska betalas kräver Agria att vedertagna försök till behandling ska ha utförts och att djuret är så svårt sjukt att det, enligt veterinärmedicinsk expertis, måste avlivas. Ägaren till en avlivad riesenschnauzer var inte nöjd med detta besked. Foto: Suzanne Fredriksson.

veta vad som omfattas av försäkringen. Dessutom kan det finnas till exempel reservationer på ett enskilt djurs försäkring som gör att det som täcks av försäkringen för en individ inte gör det för en annan. Agria rekommenderar därför veterinärer att alltid hänvisa direkt till försäkringsbolaget när det gäller frågor om ersättning. Förhoppningsvis kan vi tillsammans på detta sätt undvika missförstånd. I dagsläget ersätter Agria endast akupunkturbehandling om den ordinerats och utförts av legitimerad veterinär i smärtstillande syfte vid led- och skelettlidanden.

Fallbeskrivning, fall 2

Bakgrund

Ägaren tecknade liv- och veterinärvårdsförsäkring för sin riesenschnauzer då den var åtta veckor gammal. Hunden avlivades när den var knappt tio år och djurägaren skickade in en livskadeanmälan till Agria. Av försäkringstagarens skadebeskrivning framgick att hunden sedan cirka sex månader successivt fått allt svårare att resa sig, hoppa in i bilen och springa längre sträckor. Hunden var även halt och snubblade ofta. Dessutom kom den inte längre och hälsade på ägaren och de övriga familjemedlemmarna då dessa kom hem efter att hunden varit ensam.

På veterinärintyget stod att hunden kommit till kliniken för avlivning. Veterinären skrev vidare att hunden var stel, hade ont i höfterna och att den behandlades med levaxin sedan många år på grund av hypotyreos. Enligt intyget avlivades hunden på djurägarens begäran. För att ta ställning till försäkringstagarens ersättningsanspråk begärde Agria in kopior på hundens journal. Där framgick att det sista veterinärbesöket hade skett sju månader före avlivningen och att hunden då endast vaccinerats. Djurägaren hade aldrig låtit undersöka hunden för rörelsestörningarna. Veterinären, som avlivat hunden, uppgav vid telefonkontakt med Agrias veterinär att ägaren hade beställt tid för avlivning och att hunden inte hade undersökts före avlivningen.

Agrias bedömning

Agria avvisade ersättningsanspråken med hänvisning till försäkringsvillkoren. Där framgår dels att djurägare måste ta kontakt med veterinär så fort ett djur insjuknar eller visar slöhet eller avmagring, dels att ett sjukt djur ska hållas under veterinärvård. För att liversättningsbeloppet ska utbetalas krävs dessutom att vedertagna försök till behandling ska ha utförts och att djuret är så svårt sjukt att det, enligt veterinärmedicinsk expertis, måste avlivas. Ägaren var missnöjd med Agrias beslut och bad att få ärendet prövat av skadeprövningsnämnden.

Kompletterande upplysningar

Försäkringstagaren påpekade i sin överklagan till skadeprövningsnämnden att hunden sedan länge behandlades för hypotyreos och att familjen hade uppfattat hundens rörelsestörningar som en följd av sköldkörtelsjukdomen. Vidare menade ägaren att eftersom veterinären sam-

TERAPI MED HÖG SÄKERHET*TILL LÄGRE KOSTNAD**!
7.8 g Ca^{2+} i en infusion på 500 ml.

*)- Infusion av, Ca 2^{+}, >10g är mindre lämpligt på grund av risken för biverkningar och nedsätter ej recidivfrekvensen.
**)- Infusionsaggregat medföljer gratis till varje behandling.

Referenser:
1. Larsson,K.A.Björsell,C.Kvart&S.Öhman. 1983. Zbl.Vet.Med.A,30,401-409.
2. Kvart,C.,K.A. Björsell&L.Larsson.1982. Acta vet.scand23,184-1963.
3. Hapke, H-J.1974. tierärtl.prax.2.257-262.

HIPRACAL
MOT KALVFÖRLAMNING OCH BETESKRAMP HOS KOR

Se FASS-text

Västertorpsvägen 135,
Box 112, 129 22 Hägersten.
Tel: +46 8 449 46 50.
Fax: +46 8 449 46 56.
Home page: www.nordvacc.se
E-mail: vet@nordvacc.se

NordVacc LÄKEMEDEL AB

tyckt till avlivning borde Agria betala ut liversättningen.

Skadeprövningsnämndens bedömning

Nämnden fann att Agria hade fullt stöd i försäkringsvillkoren att avslå försäkringstagarens ersättningsanspråk. Djurägaren hade inte sökt veterinärhjälp åt sin hund, trots att den under sex månaders tid fått allt mera uttalade rörelsestörningar. Eftersom hunden inte var utredd gick det inte att bedöma om behandling hade varit möjlig eller om den, enligt veterinärmedicinsk expertis, måste avlivas.

Agrias kommentar

Det är vanligt med liknande fall där djurets tillstånd gradvis förvärras under en längre tid. Till slut finner djurägaren situationen ohållbar och bestämmer att det är dags att låta en älskad familjemedlem somna in. Eftersom det är så känslomässigt påfrestande kan det vara en god idé att ta upp frågan om försäkring redan när djurägaren beställer tid för avlivning. Förhoppningsvis kan man då undvika krångel i efterhand. Man kan råda ägaren att låta undersöka hunden först för att man därefter ska kunna ta ställning till vad som bör göras. Kontakta gärna Agria för en diskussion om enskilda fall.

Ersättningsregler för vissa skelettlidanden

Agrias veterinärvårdsförsäkring ersätter kostnader för armbågsledsdyplasi, armbågsledsartros och osteokondros i samtliga leder om hunden är införsäkrad före fyra månaders ålder och sedan dess varit oavbrutet försäkrad. Hunden måste dessutom vara registrerad i SKK. För hundar av raserna rottweiler, berner sennen och grosser schweizer sennen krävs att föräldradjuren är friröntgade med avseende på armbågslederna och bilderna avlästa hos SKK. När det gäller hundar som införsäkrats efter fyra månaders ålder och hundar som inte är registrerade i SKK ersätter Agria artros i armbågsled endast om hunden tidigare är friröntgad med avseende på armbågslederna och resultatet finns registrerat hos SKK. Om en hund på veterinärs inrådan måste avlivas på grund av armbågsledsdysplasi, armbågsledsartros eller osteokondros i någon led gäller samma regler som här beskrivits för veterinärvårdsförsäkringen. Observera att dessa regler innebär att ingrepp eller avlivning på grund av armbågsledsdysplasi, armbågsledsartros och osteokondros endast i sällsynta fall ersätts när det rör sig om blandrashundar och hundar som inte är registrerade i SKK. Kontakta gärna Agria för att få besked i enskilda fall.

*VMD Lotta Gunnarsson, Agria Djurförsäkring, Box 70306, 107 23 Stockholm.
Skadechef smådjur Kerstin Svensson, Agria Djurförsäkring, Box 70306, 107 23 Stockholm.
Chefveterinär Pekka Olson, Agria Djurförsäkring, Box 70306, 107 23 Stockholm.

Vilken är din diagnos? – EKG

Det aktuella fallet beskriver en nioårig cocker spaniel-hanne, som vid en rutinundersökning upptäcktes ha onormal hjärtrytm. Fallet är insänt av veterinär Nanna Åkerlund-Denneberg, Djursjukhuset i Jönköping, Oskarshallsgatan 6, 553 03 Jönköping. Svaret är skrivet av Anna Tidholm.

Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap
SMÅDJURS SEKTIONEN

Svar – se sidan 31

Amerikansk cocker spaniel, hane, nio år

Anamnes och status: Inför en planerad öronspolning under narkos auskulterades en onormal hjärtrytm.

EKG 1: Ursprungsundersökning av hunden, se Figur 1.

EKG 2: Samma hund 30 minuter efter atropingiva, se Figur 2.

Figur 1. EKG 1, avledning II, 1 cm = 1 mV, pappershastighet 50 mm/s. Bilden är av tryckkteknska skäl förminskad men motsvarar 15 cm. En liten ruta motsvarar 1 mm.

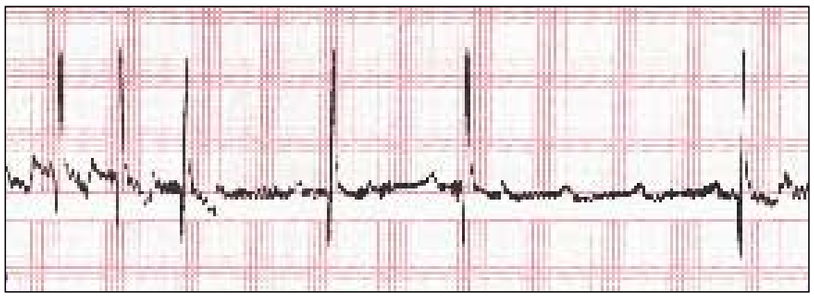

Figur 2. EKG 2, samma hund som i figur 1, 30 minuter efter atropingiva. Avledning II, 1 cm = 1 mV, pappershastighet 50 mm/s. Bilden är av tryckkteknska skäl förminskad men motsvarar 15 cm.

Ulla Hedner, professor, Research & Development, Novo Nordisk, Denmark.

At Novo Nordisk we are aiming at improving the quality of life for people all over the world. We are around 16,000 employees in 68 countries working hard to achieve our vision of defeating diabetes and help people with hormone deficiencies, menopause problems and severe haemorrhaging.

TOXICOPATHOLOGIST

In the department of Pathology, Preclinical Development, we are looking for a toxicopathologist. The Preclinical area comprises the scientific disciplines Toxicology, Safety Pharmacology, Pathology, Immunochemistry, Pharmacokinetics and Drug Metabolism and is involved in the selection of new drug candidates and in the safety and DMPK profiling. We perform most short-term regulatory and mechanistic studies and early safety screening in-house to support the first clinical trials.

The Preclinical area is located in new laboratory facilities at Novo Nordisk Park, Maaloev, close to Copenhagen and employs 115 people. In the Pathology department we are three academics and four technicians. The core areas are toxicopathology in regulatory studies, morphological investigations in mechanistic studies and autoradiography.

Challenges: Pathological evaluation in laboratory animals exposed to new compounds, evaluation of mechanistic studies with morphological end points and participation in project work.

Qualifications: You are a veterinarian or hold a similar academic degree. You have experience with drug development activities, preferably toxicopathology or other morphology, and you are fluent in spoken and written English. You are familiar with Good Laboratory Practice, systematic and result oriented and a good team player.

Contact: For further information, please contact Ingrid Sjögren on telephone +45 4443 4524.

Apply on-line or send your application marked "NN4617-N Research Scientist" to Novo Nordisk A/S, Staffing, Krogshoejvej 41, Building 9O1.08, DK-2880 Bagsvaerd, Denmark.

Right now we are looking for more than 40 new colleagues. On our jobsite you can find more information about all the vacant positions. See more and apply on-line on:

www.novonordisk.com/job

novo nordisk®

Veterinärer anser att djurskyddet påverkats av nedlagd nödslakt

Djurskyddet har påverkats sedan nödslakten avskaffades. Bland annat vill fler djurägare behandla mer.

”Det drar ut på tiden innan lidande djur avlivas – djurägaren vill vänta och se, prova lite till.” Så svarade en av stordjursveterinärerna som deltagit i den uppföljande enkätundersökning Svensk Veterinärtidning gjort om vilka konsekvenser den nedlagda nödslakten fått.

Den 1 augusti 1998 la de flesta av landets föreningsslakterier ner sin sanitetsslakt/nödslakt. 1999 undersökte SVS Husdjurssektion i en enkät till landets stordjurspraktiserande veterinärer vilka effekter nedläggningen fått. Resultatet av enkäten visade att det gett betydande negativa konsekvenser för djurskyddet. I höstas följde Svensk Veterinärtidning upp SVS Husdjurssektions undersökning med en ny enkät för att se hur situationen är idag. Enkäten visar att tendensen är densamma.

I mer än hälften av de deltagande stordjursveterinärernas praktikområden förekommer inte någon form av nöd- eller sanitetsslakt och 97 procent av veterinärerna ansåg att djurskyddet påverkats genom nödslaktens avskaffande.

– Djurskyddet är sämre, svarade majoriteten.

Motiveringarna var: ”Sjuka djur får stå kvar”. ”Fler djur blir ’försöksbehandlade’ än tidigare”. ”Djurägarna har inget att förlora på att prova behandla ett djur som förr skulle gått på nödslakt”. ”Lidande djur får vänta på avlivning och hemslakten sker utan insyn av hygien och riskbedömning och utan veterinär inblandning”. ”Djurägaren drar sig ibland för att över huvud taget kontakta veterinär för avlivning. De skjuter själva och gräver ner med alla risker för djur- och smittskydd detta innebär”.

– Inte alla djurägare kan eller vill avliva själva, och det betyder att djuret kan få vänta innan det blir avlivat. Det är betydligt värre djurplågeri att djur som lider får vänta på avlivning än att ett får får en spark i baken, kanske något för veterinärförbundet att polisanmäla?, påpekade en veterinär.

En annan påpekade att det tar längre tid innan korrekt diagnos ställs och flera djur har hunnit drabbas av samma åkomma.

Vanligast att veterinären avlivar

De vanligaste sätten att avliva sjuka eller skadade stordjur är att avlivningen sköts av veterinärer (100 procent kryssade i det alternativet), genom djurägarens försorg (98 procent) eller av avlivningsservice, Svensk Lantbrukstjänst (86 procent).

Bara 23 procent av de svarande veterinärerna uppgav att avlivningen ibland sköts genom nödslakt. Lika ovanligt, 23 procent, uppgavs det vara med övriga alternativ, exempelvis slaktare från det gamla nedlagda slakteriet, grannar, hemslakt via ”byslaktare” och privat nödslaktsfirma.

75,4 procent av veterinärerna rekommenderar avlivning av stordjur mellan några gånger per vecka till några gånger per månad. 7,2 procent rekommenderar, utan närmare precisering, avlivning ”vid behov” och 17,4 procent rekommenderar avlivning mellan ”några gånger per månad till några gånger om året”.

Den maximala tid det får ta från beslut om avlivning tagits till dess genomförande beror främst på vilken anledningen till avlivningen är, påpekade nästan alla enkätdeltagare, och 29 procent preciserade: ”Omedelbart till högst några timmar”. ”Omedelbart till högst ett dygn” ansåg 19 procent. Därutöver varierade svaren från ”omedelbart till två dygn”, ”omedelbart till en vecka” till ”max 12 timmar vid nödslaktsintyg”.

24,6 procent av veterinärerna ansåg att avlivningen av stordjur fungerar bra. Hyggligt, inget stort problem, uppgav 7,2 procent. En av dem som var nöjda skrev att det gäller att ställa krav på Lantbrukstjänst.

”Sjuka djur får stå kvar” och ”Fler djur blir försöksbehandlade än tidigare” var några av de kritiska svar som stordjursveterinärer gav på SVT:s nödslaktsenkät. Arkivbild.

Nr 1-2002 ombrytning 02-01-21 07.50 Sida 28

”Den nödslakt som nu förekommer ges bara för ett fåtal medlemmar”, sade en veterinär som kommentar till att bristen på nödslakt orsakat väntetider som försämrar djurskyddet.

– Ställ krav så kommer de.

27,5 procent tyckte att avlivningen fungerar, men var bättre förr.

– Avlivningen fungerar tillfredsställande genom djurägarens och veterinärernas försorg, dock ej omhändertagandet av kadavret. Eventuell avlivning av avlivningsservice fungerar ej. Det är under all kritik, anförde en veterinär.

”Djur blir liggande på gården”

40,6 procent ansåg att avlivningen fungerar halvdåligt eller dåligt. De flesta som var kritiska, lyfte fram att väntetiderna har försämrat djurskyddet.

En veterinär angav att ”den nödslakt som nu förekommer ges bara för ett fåtal medlemmar (framför allt köttproducenter)”.

Många upplevde att kadaveromhändertagandet försämrats.

– Det borde inte vara meningen att en veterinär ska åka ut bara för att avliva. Det är OK att avliva om man ändå är ute på platsen. Som det är nu vill inte kadaverslakten åka ut vilket betyder att djuret får ligga och vänta (ibland flera dagar) eller att djurägaren får avliva själv och djuret blir sedan liggande på gården i flera dagar, inte så trevligt på sommaren..., skrev en veterinär.

– Det är bara en tidsfråga innan någon skickar in en film till TV om hur det går till när kadaver hämtas på gården. När till och med stora tuffa bönder nästan gråter, kan jag tänka mig vad svenska folket skulle säga..., befarade en annan.

Andra skäl som förklarade varför djurskyddet försämrats var: ”nödslakt för mjölkkor med benlidande saknas”, ”hemslakt sker utan hygien- och riskbedömning”, ”förr fick livsmedlet en bedömning, viktigt ur smittskyddshänseende och även av intresse för gårdens övriga djur”, ”det finns inga ”proffs-avlivare” – veterinärer känns som bättre amatörer”.

97 procent av veterinärerna kunde tänka sig att själva avliva det djur de rekommenderat för avlivning. Den vanligaste metoden var antingen farmakologisk eller mekanisk (dvs bultpistol/slaktmask plus av-blodning) avlivning (54 procent), endast farmakologisk avlivning utfördes av 29 procent och endast mekanisk avlivning av 17 procent.

De som inte själva kunde tänka sig att avliva ansåg att de inte fått tillräcklig utbildning i mekanisk avlivning.

75,5 procent ansåg att de kunde avliva stordjur på ett smittskyddsmässigt och djurskyddsmässigt godtagbart sätt.

Så gjordes enkäten:

Enkäten gick ut till alla stordjurspraktiserande veterinärer, som kunde nås via e-post. Vi utgick från Jordbruksverkets adresslista över landets samtliga statligt anställda distriktsveterinärer, som faxades oss den 16 augusti 2001.

Enligt den listan finns 84 orter där sammanlagt 276 statligt anställda distriktsveterinärer arbetar. 32 av dessa orter saknar e-postansluten veterinär. Sammanlagt 80 distriktsveterinärer kunde därför inte nås via e-post.

52 av orterna hade minst en e-post-ansluten veterinär och då de enkätsvarande ombads skicka ett svar per arbetsplats innebär detta att 196 distriktsveterinärer kunde nås.

Vi hade tillgång till sammanlagt 20 e-postadresser till privatpraktiserande stordjursveterinärer.

Totalt kunde alltså 216 stordjursveterinärer nås via e-post.

Den 5 oktober skickades enkäten ut första gången och en påminnelse gick ut den 30 november. Fram till fredagen den 7 december hade 64 statligt anställda distriktsveterinärer på sammanlagt 18 av landets veterinärstationer svarat. Fem av de privatpraktiserande hade inkommit med svar.

En av svarsenkäterna har inkommit utan ifyllda svar.

Av alla som kunde nås, sammanlagt 216 stordjursveterinärer, svarade 69, vilket utgör en svarsfrekvens på 32 procent.

Den geografiska spridningen på svaren kom från Österlen i söder till Kiruna i norr.

Enkäten bestod av elva frågor. Vi utgick från och modifierade SVS Husdjurssektions enkät från 1999. Alla svarande ombads uppge vilken typ av arbetsplats de var anställda på.

Kommentarerna: ”Djurskyddsmässigt – definitivt, smittskydd – godtagbart”, ”avlivning OK, hantering av kadaver varierar” och ”i varje fall djurskyddsmässigt, smittskyddsmässigt i varje fall inte sämre än andra” är signifikativa för hur många svarade.

7,2 procent ansåg inte att de kunde avliva på ett smittskyddsmässigt och djurskyddsmässigt godtagbart sätt. En av dessa ansåg att det bästa vore om nödslakten kom ut, avlivade och hämtade direkt.

17,3 procent var osäkra. De skulle gärna vilja ha en praktisk genomgång eller utbildning i att använda bultpistol.

Djurskyddet har påverkats

88 procent av veterinärerna ansåg att djurägarnas behandlingsvilja har påverkats av den nedlagda nödslakten.

Några förklaringar ur enkäterna: ”Fler djur blir försöksbehandlade”. ”Behandlar mer för man kan ändå inte få något för slakt”. ”Det är lättare att använda karensbelagda läkemedel, på gott och ont”. ”Förut var det intressant att rädda slaktvärdet”. ”Djurägare väntar så länge med att avliva att det i princip blir djurskyddsärende av det hela”. ”Hopplösa fall blir stående längre”. ”Kirurgiska ingrepp har ökat, såsom kejsarsnitt och bortopererad livmoder vid framfall”.

Bortslarvade och ruttna kadaver

83 procent av stordjursveterinärerna ser behov av fler obduktionsanläggningar.

– Det är ursnuskigt att transportera döda djur kors och tvärs över landet, skriver en veterinär.

Många påpekar att det är svårt att få något obducerat.

– Antingen är det bortslarvat eller ruttet när det kommer fram. Förr kunde man ringa slakteriet och få reda på vad det var för fel på de djur man skickat till nödslakt. Nu lär man sig inget nytt: inga obduktioner och inga kurser.

Svaren tyder dessutom på en oro för att de minskade obduktionerna kan få smittskyddskonsekvenser.

– Det sker ingen patologisk bedömning. Det tar längre tid innan en korrekt diagnos ställs och flera djur har hunnit drabbas av samma åkomma.

– Antingen måste vi få fler anläggningar framför allt för stordjur eller att det byggs upp en transportrutin som gör det möjligt att kadaver snabbt transporteras till obduktionsplatsen.

17 procent av de svarande såg inget behov av fler obduktionsanläggningar, i alla fall inte i deras områden.

– Det viktigaste är väl att få behålla dem vi har. Dessa är hotade av för lite obduktioner, påpekade en veterinär.

Katarina Hörlin Barnekow
Johan Beck-Friis

Unikt erbjudande

om hemsidor till medlemmar i Sveriges Veterinärförbund!

Genom ett nytt avtal mellan Sveriges Veterinärförbund och Smelink AB får du som är medlem i SVF möjlighet att köpa en branschanpassad och prisvärd hemsida från Smelink.

Smelink har sedan 1997 arbetat med att hjälpa små och medelstora företag i Sverige att dra nytta av de möjligheter Internet ger.

De önskemål vi har fått beträffande hemsidor har vi samlat i vår produkt Smelink WEB. Framför allt har vi tagit fasta på önskemålen om låga priser och att det ska vara enkelt att hålla hemsidan fräsch och aktuell.

Vi har skapat tre olika hemsidespaket:

Smelink WEB 100 – med ca 5 sidor
Pris: 2.990:- första året
Årsavgift följande år: 1.990 kr
Moms tillkommer.

Smelink WEB 200 – med ca 15 sidor
Pris: 5.990:- första året
Årsavgift följande år: 2.990 kr
Moms tillkommer.

Smelink WEB 400 – med ca 30 sidor
Pris: 9.950:- första året
Årsavgift följande år: 4.990 kr
Moms tillkommer.

www.smelink.se

”Jag tycker att samarbetet med Smelink har fungerat gott. De har varit aktiva, kontaktat mig och satt fart på grejerna.”

Lars Uhlin, veterinär,
Södra Vätterbygdens Hästpraktik.
www.equi-vet.com

Design och layout anpassar vi efter dina önskemål.
Ta kontakt med oss om du vill ha en professionell hemsida!

För mer information: Tel **0470-74 22 90** · Fax **0470-74 22 91** · E-post **sales@smelink.se**

Studio Eyd AB, Växjö 01-0453

Javisst, det här låter som något för mitt företag!

☐ Kontakta mig för en diskussion om hemsida
☐ Sänd mig mer information
Vi har hemsida idag
Nej ☐ Ja ☐ Adress _____

Sveriges Veterinärförbund och Smelink har slutit ett avtal som ger medlemmar 15% rabatt på paketpriset!

Namn _____ Företag _____
Adress _____ Postadress _____
Telefon _____

Sänd kupongen till: Smelink, Box 428, 351 06 Växjö **eller faxa den till 0470-74 22 91**

Nr 1-2002 ombrytning 02-01-21 07.50 Sida 30

Forskningsmedel till veterinära forskare

Den 7 december 2001 ägde en högtidlig ceremoni rum, när Forskningsstiftelsen Intervet delade ut närmare 200 000 kronor till veterinärmedicinsk forskning. Infektionssjukdomar hos djur var den gemensamma nämnaren i de projekt som tilldelades medel. Såväl parasiter, virus som bakterier hörde till de områden som forskningsstiftelsen satsat på.

Läkemedelsföretaget Svenska Hoechst AB beslutade 1994 att starta en stiftelse för veterinärmedicinsk forskning. Syftet med stiftelsen är att främja diagnostik, profylax och terapi av infektionssjukdomar hos alla domesticerade djurslag. Stiftelsen är dessutom den enda i sitt slag både inom Hoechstkoncernen och hos nuvarande ägare Intervet.

Företaget Svenska Hoechst AB finns idag inte längre kvar, men väl dess gamla bemanning Rune Persson, Gösta Nyberg och Christian Klingspor, som ingår i Intervet AB. Forskningsstiftelsen finns också den kvar, under nytt namn, och delade den 7 december förra året ut medel för sjätte gången.

Höjda forskningsanslag

Intervet beslutade inför sin senaste utdelning av stipendier att höja forskningsanslagen betydligt jämfört med föregående år. Istället för 146 000 kronor som delades ut under 2000, fick denna gång tre forskare dela på 191 000 kronor. Det var Nils Holmgren som fick pengar för att studera inverkan av produktionssystem på parasitinfektioner hos svin, Sándor Bélak som fick fortsatta medel för sitt projekt att utveckla ett vaccin mot FIP hos katt och Anders Gunnarsson som ska utveckla metoder för en förbättrad diagnostik och ett vaccin mot *Brachyspira*-infektion hos gris.

Den styrelse som beslutat om forskningsfondens medelsutdelning bestod av Peter Franzén, Anna-Lena Berg och Mats Thörnquist från forskarområdet, och Rune Persson, Gösta Nyberg och Christian Klingspor från Intervet. Under ceremonin på företagets huvudkontor i Stockholm bjöd stipendiaterna själva styrelsen och övriga närvarande på en kortare presentation av respektive forskningsområde.

Rena djupströbäddar

Nils Holmgren arbetar på Svenska Djurhälsovården och fick 43 000 kronor för att utreda inverkan av produktionssystem på parasitinfektioner hos svin. Försöken avser primärt att undersöka om det är praktiskt möjligt att förhindra knutmaskinfektioner hos sinsuggor genom att strategiskt behandla suggor före avvänjningen med fenbendazol, och därefter släppa ut sinsuggorna i rengjorda storboxar med ny djupströbädd. Idag släpps suggorna inte konsekvent ut på oanvända djupströbäddar. De tidigare använda ströbäddarna stimulerar utveckling och överföring av knutmasken. Om man genom avmaskning och helt rena ströbäddar kan få suggor fria från knutmask, kan detta ha en positiv effekt på hullutveckling och reproduktionsförmåga.

Gösta Nyberg skriver under kontrakt för utdelning av forskningsmedel åt Nils Holmgren från Svenska Djurhälsovården.

Glada mottagare av färska forskningspengar. Från vänster: Nils Holmgren, Anders Gunnarsson och Sándor Bélak.

Nr 1-2002 ombrytning 02-01-21 07.50 Sida 31

Ett annan intressant fenomen som Nils Holmgren uppmärksammat är att stress hos grisen ökar parasiters äggavskiljning. Parasiter känner på något sätt, förmodligen hormonellt, av djurets stress vid t ex transport eller ny miljö. Detta är en faktor att beakta i samband med smittspridning och avmaskningsstrategier.

Virologiskt högriskprojekt

Sándor Bélak från SVA fick redan förra året medel från Intervet för att ta fram ett DNA-baserat vaccin mot FIPV (feline infectious peritonitis virus). Arbetet karaktäriserades då av stiftelsens stipendieutdelare Gösta Nyberg som ett högriskprojekt. Det är det fortfarande, sade Bélak, men med goda framsteg sedan förra året. Genom ett samarbete med veterinärhögskolan och veterinärinstitutet i Budapest skapade forskarna rekombinantplasmider av två viktiga antigenprotein från det aktuella coronaviruset. In vitro-försök med plasmiderna som vaccinantigen har utfallit bra, och nästa steg är in vivo-försök på möss. Det cellulära immunsvaret ska mätas liksom det humorala, även om det är oklart vilket värde det humorala svaret har för att förhindra FIP hos katt. För detta arbete fick forskarna nu ytterligare 98 000 kronor från stiftelsen.

Proteinseparering

Även det tredje medelstilldelade projektet syftade till vaccinframställning, men denna gång mot bakterien *Brachyspira hyodysenteriae*. Det var Anders Gunnarsson, laborator vid SVA:s avdelning för bakteriologi, som presenterade projektet.

B hyodysenteriae orsakar *mukohemmorragisk* diarré hos svin och är en av de mest förlustbringande svinsjukdomarna i världen, sade han. Dessvärre saknas idag en bra serologisk diagnostik, liksom ett fungerande vaccin. Anders Gunnarsson och medarbetare fick 50 000 kronor för att genom en process som kallas proteomics selektera ut proteiner med patogenitetsfunktion från *Brachyspira*-bakterien. Processen går ut på att bakteriens proteiner vandrar olika långt i en tvådimensionell gel. Om de sjukdomsassocierade proteinerna kan separeras, kan de användas både för DNA-baserad diagnostik och för utveckling av vacciner.

Alla de utdelade anslagen mottogs med stor tacksamhet av forskarna. Denna typ av bidrag får en allt viktigare roll för veterinärmedicinsk utveckling, i takt med att de statliga medlen till veterinär forskning minskar.

Johan Beck-Friis

Vilken är din diagnos? – Svar

EKG-fall av intresse för publicering i SVT kan skickas till Anna Tidholm c/o SVT-redaktionen. Registreringen bör vara avledning II med hastigheten 50 mm/s och amplituden 1 cm = 1 mV. Både kompletta fallbeskrivningar och frågeställningar riktade till Anna Tidholm tas emot.

Svar: EKG 1 visar förmakstakykardi samt andra gradens AV-block (Figur 3). Pilarna pekar på prematura P-vågor, vilka ibland inte följs av något QRS-komplex då kammaren i dessa lägen är refraktär och inte kan fortleda impulser under denna tid.

EKG 2, 30 minuter efter atropingiva, visar periodvis förmakstakykardi samt ett accentuerat andra gradens AV-block (Figur 4).

Diskussion

Den ursprungliga rytmen med flera på varandra följande förmaksextraslag som bryts av andra gradens AV-block kvarstår i en accentuerad form efter atropingiva. Det faktum att en sinusrytm inte lyckas etablera sig efter att vagusinverkan på hjärtfrekvensen tillfälligt har satts ur spel, talar för att det föreligger ett ledningsfel i hjärtats retledningssystem. Denna blandning av block och takykardi ses vanligen vid s k ”sick sinus syndrome”. För denna sjukdom finns ingen annan behandling än pacemaker.

Figur 3. EKG 1. Förmakstakykardi samt andra gradens AV-block. Pilarna pekar på prematura P-vågor, vilka ibland inte följs av något QRS-komplex.

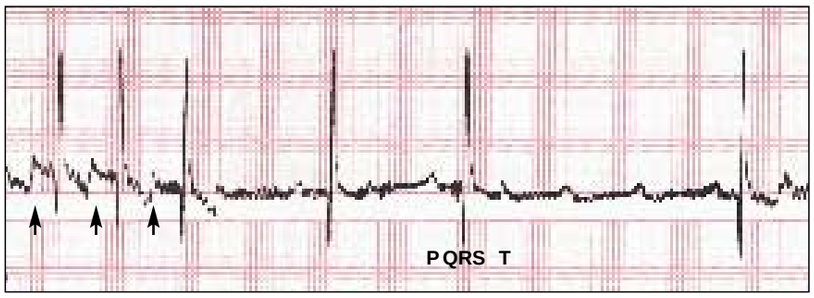

Figur 4. EKG 2, 30 minuter efter atropingiva, visar periodvis förmakstakykardi samt ett accentuerat andra gradens AV-block. Pilarna pekar på prematura P-vågor.

ALcontrol Laboratories

ALcontrol AB är Sveriges största företag inom området miljö-, livsmedels och veterinärmedicinska analyser. Verksamheten bedrivs på 15 orter med drygt 300 medarbetare och ca 220 msek i omsättning. *ALcontrol Laboratories är Europas ledande laboratorieföretag med högkvalificerade laboratorier i England, Holland och Sverige.*

ALcontrol AB söker

Två Veterinärer

Vid våra laboratorier i Linköping och Kristianstad bedrivs analys och utbildningsverksamhet inom områdena livsmedel och vatten. Här har vi också specialinriktning på veterinärmedicinsk diagnostik.
Våra kunder återfinnes främst inom livsmedelsindustrin, hos myndigheter och kommuner, Veterinärkollegor samt privata uppdragsgivare.
ALcontrol AB befinner sig i en mycket stark utvecklingsfas, med kundkontakter över hela Sverige.
Under året flyttar laboratoriet i Linköping in i nya lokaler i anslutning till Linköpings Universitet.

Vi har ambitionen att ge våra kunder:

- Snabba och säkra analyser
- Personlig service
- Kvalificerad kunskap

Vi behöver förstärkning och söker därför två Veterinärer med stationering i Linköping resp. Kristianstad och med tillträde under våren 2002, för att möta efterfrågan på våra tjänster.

Hos oss får du:

- En stimulerande och kreativ arbetsmiljö i nya och väl anpassade lokaler.
- Ett självständigt arbete med utvecklande arbetsuppgifter
- God stämning och möjligheter till ett stort kontaktnät
- Delta i ALcontrols kompetens och utvecklingsarbete – flera veterinärkollegor finns på laboratoriet och i företaget.

Vi söker dig som har/är

- Legitimerad veterinär, med intresse för mikrobiologi, parasitologi, klinisk kemi och patologanatomisk diagnostik.
- Kan fungera självständigt i ett team
- Förmåga att skapa motivation till ett gott samarbetsklimat
- Förmåga att driva utvecklingsarbete inom kompetensområdet

För ytterligare information :
Laboratoriechef i Linköping : Leif Westerberg , tel 013 - 23 36 00; e-post leif.westerberg@alcontrol.se
Laboratoriechef i Kristianstad: Zlatti Hallengren, tel 044 – 24 530 0 ; e-post zlatti.hallengren@alcontrol.se
Produktionschef : Peter Ekerfeldt , tel 013 - 23 36 00; e-post peter.ekerfeldt@alcontrol.se

Se även vår hemsida : www.alcontrol.se

Din ansökan skickar du **senast den 15 febr till:**

ALcontrol AB
Leif Westerberg
Box 1083
581 10 Linköping

ALcontrol AB
Zlatti Hallengren
Box 9003
291 09 Kristianstad

Nr 1-2002 ombrytning 02-01-21 07.50 Sida 33

Kommentar till användande av selegilin vid hyperadrenokorticism hos hund

*KERSTIN BERGVALL, leg veterinär, Specialist i hundens och kattens sjukdomar.**

I SVT 16/01 presenterade Ulla Björnehammar substansen selegilin som ett alternativ för behandling av Cushings sjukdom hos hund. Författaren till följande artikel vill komplettera och kommentera Björnehammars artikel på några punkter.

Eftersom den vanligaste behandlingen av hyperadrenokorticism hos hund är med cytostatika (mitotan, preparatnamn Lysodren) med de biverkningsrisker och risker för djurägare som detta innebär, är alternativa behandlingsformer alltid värda att diskutera. Ulla Björnehammar tog förtjänstfullt upp en annan form av behandling, nämligen med selegilin (i amerikansk litteratur benämnd L-deprenyl), i en artikel i SVT 16/01. Substansen bör definitivt ha sin plats som alternativ till mitotan i lämpliga fall, men undertecknad skulle vilja komplettera med ett par kommentarer.

Patofysiologi

Hyperadrenokorticism hos hund är till 80–85 procent hypofysberoende. Sjukdomen orsakas då av mikroadenom eller makroadenom i hypofysen (7). Både hypofysens främre och intermediära lob (pars intermedia) har celltyper som kan syntetisera pro-opiomelanokortin, en prekursor till ACTH. ACTH-frisättningen från den främre loben styrs av kortikotropinfrisättande hormon (CRH), medan hormonsyntesen i pars intermedia regleras av dopamin (1, 5).

Av de hundar som har hypofysberoende Cushings sjukdom, utgår cirka 70 procent från den främre loben. ACTH-frisättningen är här inte reglerad av dopamin, och selegilin har därför ingen eller liten effekt. I ungefär 30 procent av de fall som är hypofysberoende, är pars intermedia involverad (med primär dopaminbrist, sekundär ökning av ACTH-produktion och därmed tertiär hyperplasi av binjurarna) (4, 7). I dessa fall har selegilin effekt (2, 3, 8). Det finns inga tester som hjälper oss att skilja mellan dessa två grupper (9).

Förstahandsval i vissa fall

Då selegilin är en väldigt säker substans (inte adrenolytisk och inte farlig för djurägaren att hantera), kan denna form av medicinering vara värd att prova. Eftersom respons på denna substans, då det sker, sker gradvis och inte snabbt, kan den vara ett förstahandsval i fall av Cushings sjukdom med milda till måttliga symtom. De fall som har svåra symtom bör behandlas med Lysodren initialt tills de har svarat på behandling, och kan därefter försöka slussas över till selegilin om det går, för långtidsbehandling.

Den höga andelen respons till behandling som redovisades i de av Ulla Björnehammar refererade artiklarna (2, 3) har sedan inte kunnat upprepas (6). Förklaringen kan vara just de här nämnda förhållandena mellan sjukdomens affektion av olika delar av hypofysen. I de fall jag själv hittills har provat preparatet har tyvärr respons uteblivit.

Verkningsmekanismer

Kort repetition av vad dopamin gör och hur selegilin verkar:

Dopamin minskar produktionen av ACTH från pars intermedia och dopamin minskar även frisättningen av ACTH från pars distalis i hypofysen.

Selegilin verkar på flera olika sätt, men alla ökar dopaminets effekt. För det första är substansen en selektiv irreversibel monoamin-oxidas-B-hämmare (MAO-B metaboliserar dopamin). Selegilin ökar även dopaminkoncentrationen genom att öka frisättningen av katekolaminer (vilket minskar det presynaptiska återupptaget av dopamin). Vidare ökar selegilin koncentrationen av fenyletylalanin, som potentierar dopaminet. Slutligen ökas synte-

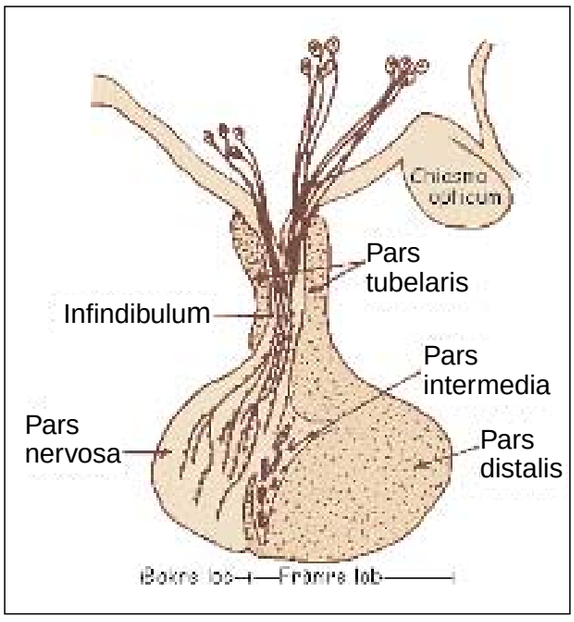

Schematisk bild av hypofysens anatomiska indelning. Av de hundar som har hypofysberoende Cushings sjukdom, utgår ca 70 procent från den främre loben.

sen av aromatisk l-aminoaciddekarboxylas (som ökar dopaminsyntesen).

Kontraindikation

Trots substansens säkerhet, finns en betydande interaktion att ha i minnet: selegilin *skall inte kombineras* med andra MAO-hämmare, t ex amitraz (dvs Ectodex, vilket är viktigt att tänka på för hundar med demodikos till följd av hyperadrenokorticism) och tricykliska antidepressiva medel. Sådana preparat skall sättas ut minst två veckor innan selegilin sätts in.

Som Ulla Björnehammar skrev är biverkningsfrekvensen för selegilin låg (3-5 %) med diarré, kräkningar, slöhet, oro, nedsatt hörsel och/eller desorientering rapporterat (2, 3).

Referenser

1. Bretagna X. Pro-opio-melanocortin-derived peptides: In Aron D, Tyrell J, eds: Endocrine and metabolism Clinics of North America: Cushing´s syndrome. Philadelphia, EB Saunders Co, 1994, 23, 467–485.
2. Bruyette D S et al. Treating canine pituitary-dependent hyperadrenocorticism with l-deprenyl. Vet Med, 1997, 92, 711.
3. Bruyette D S. Anipryl versus lysodren. Proc Am Coll Vet Intern Med, 1998, 16, 525.
4. Greco D S, Davidson A P, Feldman E C & Peterson M E. Concurrent pituitary-dependent hyperadrenocorticism and adrenal tumours in 13 dogs. J Vet Int Med, 1995, 9, 181.
5. Nelson RW. Endocrine disorders. In: Nelson R W, Couto C G, eds. Essentials of Small Animal Internal Medicine. St Louis, Mosby-Year Book, 1992, 525–607.
6. Reuch C E, Steffen T & Haerauf A. The efficacy of l-deprenyl in dogs with pituitary-dependent hyperadrenocorticism. J Vet Intern Med, 1999 13, 291-321.
7. van Sluijs F J, Sjollema B E, Voorhout G, van Den Ingh TSGAM & Rijnberk A. Results of adrenalectomy in 36 dogs with hyperadrenocorticism caused by adrenal tumour. Vet Quart, 1995, 17, 113–116.
8. van Wijk P A, Van Neck J W, Rijnberk A, Croughs R J M & Mol J A. Proliferation of the murine cortiotropic tumour cell line AtT20 is affected by hypophysiotropic hormones, growth factors and glucocorticoids. Mol Cell Endocrinology, 1995, 111, 13–19.
9. van Wijk P A, Rijnberk A, Croughs R J M, Meij B P, Van Leeuwen I S, Sprang E P M & Mol J A. Molecular screening for somatic mutations in corticotrophic adenomas of dogs with pituitary-dependent hyperadrenocorticism. J Endocrinol Invest, 1997, 20, 1–7.

*Leg veterinär Kerstin Bergvall, Djurakuten i Storstockholm AB, Kungstensgatan 58, 113 29 Stockholm.

Stipendium

Ur Sveriges Veterinärförbunds forskningsstiftelse, vars uppgift är att understödja veterinärvetenskaplig forskning, utdelas under 2002 ett eller flera stipendier på sammanlagt 90.000 kronor.

Ansökan om stipendium skall med angivande av till vilket ändamål medlen kommer att användas, insändas till veterinärförbundets styrelse före den 1 mars 2002 (adress: förbundskansliet).

FIRST ANNOUNCEMENT

NORDISK KOMITÉ FOR VETERINÆRVIDENSKABELIGT SAMARBEJDE
Annual Symposium
Xenotransplantation: Animal Organs to save human lives
Oslo airport, Gardermoen, Norway, October 11-12, 2002

Dear colleagues,
The Nordic Committee for Veterinary Scientific Co-operation (Nordisk Komité for Veterinærvidenskabeligt Samarbejde, NKVET) cordially invites you to our annual symposium in Oslo, Norway, at the Quality Hotel, Gardermoen, which is located close to Oslo airport. The program will include several invited speakers from the Nordic countries, covering aspects such as immunology of xenotransplantation, i.e. using pigs as organ source for replacement of defect or non-functioning organs in humans, and breeding and rearing of transgenic laboratory pigs for this purpose. Further, current knowledge on the potential risk for transmitting disease from pigs to humans through xenotransplantation will be reviewed, and ethical problems associated with xenotransplantation will be discussed.

Invited speakers include:
- **Axel Kornerup Hansen** (DK), Royal Veterinary and Agricultural University, Copenhagen. **Confirmed**
- **Annika Tibell** (S) Unit for Transplantation Surgery, Huddinge hospital **Confirmed**
- **Liisa Sihvonen** (SF) Dept of Virology and Epidemiology, National Veterinary and Food Research Institute, Helsinki. **Confirmed**
- **Inger Lise Gjørv** (N)- Governor of Trøndelag County, chairwoman of the Norwegian xenotransplantation ethics group. **Confirmed**
- **Olle Korsgren** (S) Department of Immunology, Academic Hospital, Uppsala, Sweden. **Confirmed**
- Mathias Kaiser (N) The National Committee for Ethics in Research
- Professor dr. theol Sven Åge Christoffersen (N)

Also, oral communications and posters are invited -see elsewhere for call for abstracts. Abstract deadline March 1,2002.

Nordic organising committee
Wenche Farstad N (Chair)
Hans Peter Nielsen DK
Kerstin Olsson S
Konradur Konradson I
Magnus Andersson SF

Local organising committee
Ola K Nyberg (chair)
Øystein Andresen
Wenche Farstad
Geir Birkeland (DNV)

Further information may be obtained from : *Professor Wenche Farstad, Department of Reproduction and Forensic Medicine, Norwegian School of Veterinary Science, P.O. box 6146 Dep., N-0033, Oslo, Norway. Telephone: 47 22964855, Telefax: 47 22597081 E-mail: wenche.farstad@veths.no*

Nr 1-2002 ombrytning 02-01-21 07.51 Sida 35

Läsvärdesundersökning för Svensk Veterinärtidning

Nästan alla svenska veterinärer läser veterinärtidningen

SKOP, Skandinavisk opinion ab, har på uppdrag av Svensk Veterinärtidning intervjuat 277 av tidningens läsare kring deras åsikter om tidningen. Intervjuerna redovisas i följande artikel.

Beskrivning av läsarundersökningen

På uppdrag av Svensk Veterinärtidning genomförde SKOP, Skandinavisk opinion ab, en läsvärdesundersökning bland tidningens läsare under hösten 2001. Målgruppen för undersökningen var legitimerade veterinärer och veterinärstudenter.

Urval

Ett slumpmässigt urval gjordes ur Jordbruksverkets register över legitimerade veterinärer. Ett slumpmässigt urval gjordes också ur VMF:s katalog över studerande. Undersökningen genomfördes som en telefonundersökning från SKOP:s intervjucentraler i Stockholm.

Datainsamlingsperiod

Intervjuerna gjordes huvudsakligen under perioden 22 oktober till 8 november 2001 med några kompletterande intervjuer till och med den 22 november.

Svarsfrekvens och bortfall

Bruttourvalet bestod av 365 prenumeranter, varav 25 studenter och 340 övriga prenumeranter. På grund av flytt, arbetsbyte och liknande var det omöjligt att finna korrekt telefonnummer till 26 personer. Ytterligare sex personer fick uteslutas ur urvalet därför att de var alltför sjuka för att kunna intervjuas, bodde utomlands och liknande. Det gav ett nettourval om 333 prenumeranter.

Av nettourvalet intervjuades 268 personer, varav 21 studentprenumeranter och 247 övriga prenumeranter. Det motsvarar 81 procent av nettourvalet. Bortfallet uppgick till 19 procent, i vilket ingår åtta personer som inte ville medverka i undersökningen. Bortfallet består i övrigt av 57 personer med vilka det var omöjligt att få kontakt under datainsamlingsperioden.

Många av de intervjuade studentprenumeranterna uppgav att de inte hade fått tidningen, varför det gjordes nio tilläggsintervjuer bland studenterna. Totalt har 277 personer intervjuats.

Viktning

I resultatredovisningen har svaren viktats så att studentprenumeranterna svarar för tio procent av svaren och övriga för 90 procent.

Resultat

Beskrivning av intervjupersonerna

277 personer av tidningens läsare har besvarat frågorna. Av dessa är 53 procent kvinnor och 47 procent män. Hälften är i åldern 41–65 år, 38 procent är 20–40 år och tolv procent är 66 år eller äldre. 75 procent är förvärvsarbetande, drygt en av tio (14 procent) är pensionärer, tio procent är studerande och några få (1 procent) har annan sysselsättning.

35 procent är smådjurspraktiker, 15 procent är distriktsveterinärer, nästan lika många (13 procent) är hästpraktiker och 11 procent har administrativ tjänst. Några är laboratorieveterinärer (7 procent) eller besiktningsveterinärer (5 procent). Några få har annat veterinäryrke (8 procent) eller annat yrke (7 procent).

94 procent har sett Svensk Veterinärtidning

SKOP frågade, ”Har Du sett Svensk Veterinärtidning det senaste halvåret?” De som svarat att de inte sett tidningen fick också en följdfråga med beskrivning av tidningens utseende: ”Är

Figur 1. Mellan den 22 oktober och den 8 november 2001 gjorde SKOP intervjuer med 277 SVT-läsare, för att undersöka vad de tycker om tidningen.

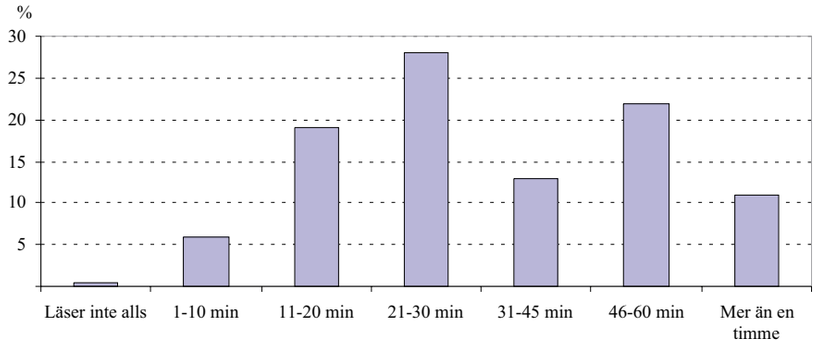

Figur 2. Svar på frågan: "Ungefär hur många minuter brukar Du normalt läsa ett nummer av Svensk Veterinärtidning?"

Du säker på att Du inte sett tidningen någon gång det senaste halvåret?"

En majoritet (94 procent) hade sett tidningen det senaste halvåret och endast några få (6 procent) svarade att de inte sett tidningen. Studenter (77 procent) hade sett tidningen i något mindre utsträckning än övriga tillfrågade (96 procent).

De flesta exemplaren läses av en person

SKOP frågade dem som sett tidningen: "Hur många personer med Dig själv inräknad tror Du läser Ditt exemplar av Svensk Veterinärtidning?"

Bland dem som sett tidningen svarade två av tre (66 procent) att deras exemplar bara läses av en person. 29 procent svarade att deras exemplar läses av två personer, några få (5 procent) att tre eller flera läser det. En av hundra (1 procent) sade att deras exemplar inte läses alls.

74 procent läser tidningen mer än 20 minuter

SKOP frågade också dem som sett tidningen: "Ungefär hur många minuter brukar Du normalt läsa ett nummer av Svensk Veterinärtidning?"

74 procent av dem som sett tidningen läser den mer än 20 minuter (Figur 1). Drygt en av tio (13 procent) läser 31–45 minuter och elva procent läser SVT i mer än en timme. Några få (6 procent) läser i en till tio minuter och någon enstaka (färre än 1 procent) läser inte alls.

Män och personer i åldern 66 år eller äldre läser tidningen längre och i större utsträckning än kvinnor och yngre.

76 procent läser alltid eller ofta vetenskapliga artiklar

SKOP frågade: "Hur ofta läser Du följande i tidningen?". Svaren redovisas i Figur 2. Svaren visar att de mest lästa delarna av tidningen är de vetenskapliga artiklarna, ledaren, information under vinjetten "Kurser och kongresser" och debattartiklarna. Minst läses de delar som omfattas av historiska artiklar, information under vinjetten "Förhandlingsnytt" och litteraturtjänsten.

Det som saknas i Svensk Veterinärtidning

SKOP frågade: "Är det något som Du saknar och skulle vilja läsa mer om i Svensk Veterinärtidning?".

Här fick intervjuarna fler hundra svar, med mycket olika inriktning. Ett önskemål som var återkommande i nästan alla veterinärkategorier var fler vetenskapliga artiklar, men sedan skilde sig kommentarerna. Smådjurspraktikerna ville ha fler artiklar om hund och katt, då SVT innehåller "för mycket kor och gris". Från distriktsveterinärhåll framfördes att tidningen har "slagsida mot smådjur. Mer om animalieproducerande djur". Hästpraktikerna ville å sin sida ha "mer om häst". Mot de många önskemålen om fler vetenskapliga artiklar framförde dessutom en distriktsveterinär att tidningen borde innehålla "lite mindre tjusiga artiklar om doktorander och mer vardagliga praktiskt tillämpbara saker".

En besiktningsveterinär ville se mer om "hur människor har det på sina arbetsplatser med reportage från arbetsplatser". Denna åsikt delades av flera veterinärer i administrativ tjänst, som önskade fler "reportage om veterinärers vardag" och mer "kontakt med folk på fältet". Både från studentgruppen och pensionärsgruppen fanns önskemål om mer bevakning av internationell forskning och verksamhet, och det fanns veterinärer i alla grupper som ville se fler artiklar från fältet. Några smådjursveterinärer önskade fler artiklar om arbetsmiljöfrågor, djurskyddsfrågor och etik. "Nu diskuteras det bara i andra medi-

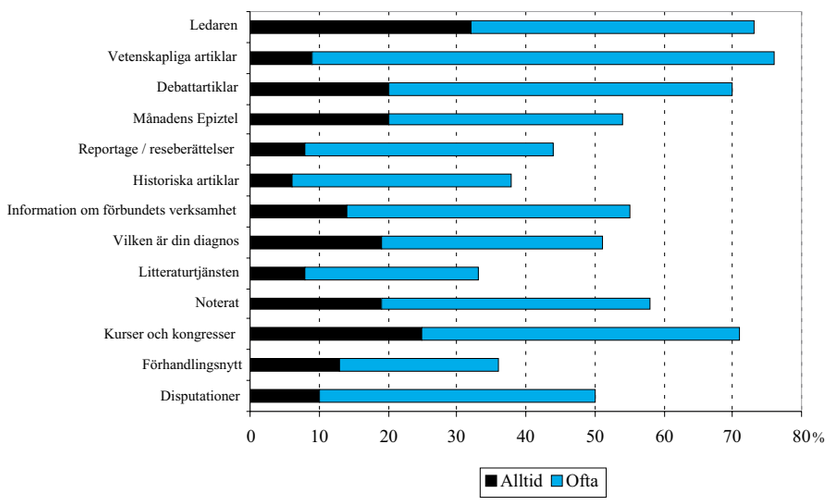

Figur 3. Svar på frågan: "Hur ofta läser Du följande i tidningen?". Svaren redovisas för olika återkommande delar av veterinärtidningen.

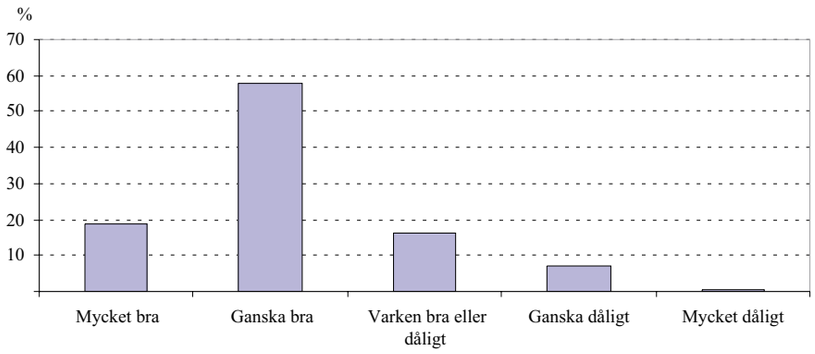

Figur 4. Svar på frågan: "Hur tycker Du att Svensk Veterinärtidning fyller sin funktion som veterinärmedicinskt informationsorgan?"

er", kommenterade någon. Slutligen fanns önskemål både om "högre nivå på totalinnehållet" och "fler populärvetenskapliga artiklar".

Omfattningen av tidningen är bra

SKOP frågade: "Vad tycker Du om omfattningen av Svensk Veterinärtidning, den har mellan 52 och 56 sidor per nummer?"

En majoritet (89 procent) tyckte att omfattningen är bra som den är. En av tio (9 procent) önskade fler sidor och några få (2 procent) önskade färre antal sidor.

Personer i åldern 66 år eller mer tyckte att omfattningen är bra som den är i större utsträckning än yngre.

Tidningen fyller sin funktion

SKOP frågade: "Hur tycker Du att Svensk Veterinärtidning fyller sin funktion som veterinärmedicinskt informationsorgan?"

Fyra av fem (77 procent) tyckte att tidningen fyller sin funktion mycket eller ganska bra (Figur 3). 19 procent svarade mycket bra och 58 procent ganska bra. En av fem (16 procent) svarade "varken bra eller dåligt" och några få (7 procent) svarade "ganska dåligt". Någon enstaka (färre än 1 procent) svarade "mycket dåligt".

SKOP frågade vidare: "I vilken utsträckning tycker Du att följande stämmer med Svensk Veterinärtidning? Jag ber Dig svara på en skala mellan 1 och 5, där 1 betyder inte alls och 5 helt och hållet."

Första frågan: "Är tidningen välredigerad och lätt att hitta i?" Medelvärdet blev 4,27.

Andra frågan: "Har tidningen bra bildmaterial?" Medelvärdet blev här 3,91.

Tredje frågan: "Är tidningen modern?" Medelvärdet på denna fråga blev 3,55.

Vanligt att läsa även andra veterinärtidningar

SKOP frågade: "Läser Du någon annan nationell eller internationell veterinärtidning förutom Svensk Veterinärtidning?"

Drygt hälften (55 procent) svarade att de inte läser någon annan veterinärtidning. Något mindre än hälften svarade att de läser andra veterinärtidningar. Studenter och förvärvsarbetande läser andra veterinärtidningar i större utsträckning än pensionärer. Smådjurspraktiker gör det i större utsträckning än övriga yrkesinriktningar.

Lagom med information från SVF och SVS

SKOP frågade: "Vad tycker Du om mängden information från och om Sveriges Veterinärförbund och Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap i tidningen?"

Tre av fyra (76 procent) tyckte att det är lagom med information. 23 procent tyckte att det är för lite information och några få (2 procent) svarade att det är för mycket. Studenter tyckte att informationen är lagom i större utsträckning än förvärvsarbetande och pensionärer.

Få har tagit del av tidningen på Internet

SKOP frågade: "Svensk Veterinärtidning finns idag på Internet på den lösenordsskyddade delen av hemsidan www.svf.se. Har Du vid något tillfälle tagit del av tidningens innehåll på Internet?"

Drygt fyra av fem (84 procent) hade aldrig tagit del av tidningen på Internet. 16 procent svarade att de hade tagit del av SVT på nätet. Förvärvsarbetande hade tagit del av tidningen på Internet i större utsträckning än studenter och pensionärer.

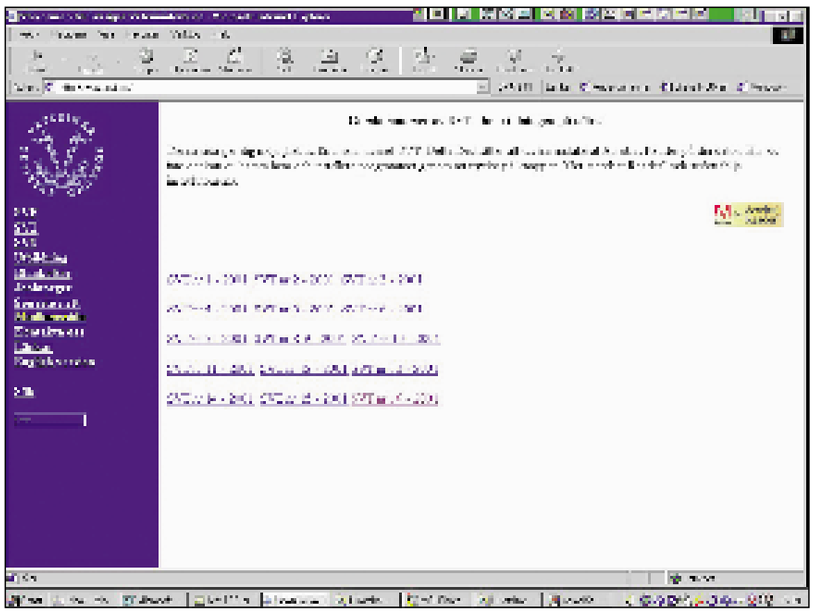

Figur 5. Möjligheten av läsa SVT i sin helhet på nätet, via veterinärförbundets medlemssida, var det bara 16 procent av de svarande som hade provat på.

Slutsatser

Som ansvarig för en publikation är det glädjande att den uppmärksammas och uppskattas av så många läsare som läsvärdesundersökningens resultat indikerar för Svensk Veterinärtidning. Nästan alla tillfrågade veterinärer har sett tidningen och har synpunkter på den, vilket tyder på ett uppriktigt engagemang. Att sedan 77 procent tyckte att tidningen fyller sin funktion mycket eller ganska bra, gläds både jag och den övriga redaktionen extra mycket åt. Förhoppningsvis kan även den Internetbaserade versionen av tidningen upptäckas av fler i framtiden, här måste vi som arbetar med tidningen marknadsföra denna möjlighet till läsning bättre.

Veterinärtidningen blir dock vad den är till stor del tack vare sina aktiva läsare, som är de som besitter sakkunskapen inom olika veterinära ämnesområden. Och som på ett föredömligt sätt vill dela med sig av den kunskapen till sina kolleger. Trots ett stadigt ökande antal sidor i tidningen är dock kunskapstörsten fortfarande stor hos SVT:s läsare, vilket läsarundersökningen tydligt visar. Såväl vetenskapliga artiklar som artiklar från fältet efterfrågas i större omfattning. Dessa artiklar kan bara skrivas av dem som behärskar ämnet, må det vara inom forskningen eller inom det praktiska fältarbetet. Så fatta ordbehandlaren och börja skriv den där artikeln som du så länge funderat på. SVT:s redaktion kan hjälpa till med praktiska och redaktionella problem, och tillsammans kan vi göra veterinärtidningen ännu bättre. Genom att förmedla sin kunskap kan varje veterinär föra svensk veterinärmedicin ett litet steg framåt.

Johan Beck-Friis
chefredaktör
Svensk Veterinärtidning

Önskas köpa

The Diseases and Clinical Management, second edition. Edited by Robert G Sherding.
Ring dagtid, tel: 013-21 25 10.

Magnusson leder miljöprojekt med miljonbudget

Medel: 32,5 miljoner kronor från Naturvårdsverket. Mål: att hitta nya och känsliga metoder att mäta kemikaliers skadliga påverkan på fortplantningsförmågan hos djur.

– Kul att veterinär kompetens kan komma till nytta i så här breda projekt, säger Ulf Magnusson, som koordinerar forskningsprogrammet ”Reproduktion i en giftfri miljö – ReproSafe”.

Kemikalier i miljön påverkar fortplantningsförmågan. Men hur låga doser rör det sig om för att det ska vara skadligt? Verkar samma kemikalier likadant på alla djurslag? I vilket skede av utvecklingen skadas fortplantningsförmågan?

– Förhoppningsvis hittar vi så enkla metoder att vi genom en liten förändring i ett protein, från till exempel grodrom, kan förutsäga framtida problem. Vi ska utforma nya guidelines för framtidens forskare, säger Ulf Magnusson.

Föreståndare i CRU

Vi möts i hans arbetsrum på SLU. Jantelagens alla budord hänger snyggt uppradade på väggen framför skrivbordet, men dem låter han sig inte längre besväras av.

– Nä, nu hänger de mest där som en påminnelse om hur man inte ska tänka.

Magnusson är en välkänd SLU-profil. 44 år. Blev doktor i veterinärmedicin 1990. Har studerat immunologi och mikrobiologi vid universitetet Guelph i Kanada. Forskar vid institutionen för obstetrik och gynekologi på SLU sedan 1992.

Han är dessutom föreståndare för CRU, Centrum för reproduktionsbiologi i Uppsala, ett virtuellt nätverk av läkare, agronomer, zoologer och veterinärer. CRU har funnits i två år och i år ansökte de om medel hos Naturvårdsverkets Miljöforskningsnämnd för att utföra ett projekt inom området miljötoxikologi och miljömedicin.

Rankades högst

Vägen till miljonstödet började med att CRU skrev ett ”Letter of intends”.

– En kortare grej där vi formulerade vad vi ville undersöka.

CRU ville få fram ett underlag till att gå vidare med nya testsystem för att på ett enklare sätt mäta de låga doser av kemikalier, såväl på laboratorium, som i naturen, som negativt kan påverka fortplantningsförmågan hos olika djurslag.

Intentionerna godkändes av Naturvårdsverket och programmet, ”Reproduktion i en giftfri miljö – ReproSafe”, beviljades ett 300 000 kronors planeringsbidrag.

– CRU:s ”letter of intends” rankades högst när de externa expertgrupperna gått igenom ansökningarna från de olika forskargrupperna, avslöjar Titus Kyrklund, Naturvårdsverket.

Ulf Magnusson arbetade under nio månader på halvtid tillsammans med en planeringsgrupp ihop förslaget, som presenterade hur forskningsprogrammet kan läggas upp. I maj i år satte han punkt. Reviewerna gick igenom materialet och tiden var kommen för att Ulf Magnusson skulle presentera forskningsprojektet inför Naturvårdsverkets Miljö- och forskningsnämnd.

– Vilken fasa!, säger Ulf Magnusson och lutar sig framåt över bordet.

– Fruktansvärt. Jag var mer nervös när jag stod där och skulle presentera projektet, än inför försvarandet av min doktorsavhandling. Allt stod på spel.

De som hört Magnusson tala inför ett auditorium, vet att nerverna oftast är mycket väl kamouflerade bakom en avväpnande humor. Även denna gång gick det galant.

– Fyra grupper skulle presentera sina projekt och vårt var det enda som blev godkänt direkt. Jättekul! Men vilken pärs, säger han och lutar sig tillbaka i fåtöljen och skrattar.

Pressmeddelandet kom den 22 augusti från Naturvårdsverket. ”32,5 miljoner till forskning om fortplantningsstörningar”. En nyhet, som rapporterades i både radio och press.

Ulf Magnusson är mycket glad över Naturvårdsverkets miljoner. – Nu är vi med och påverkar, säger han.

– Egentligen är detta ett randområde för veterinärer, och just därför är det extra kul. De flesta av oss blir djurläkare, men det finns många andra fält att utforska, säger Magnusson.

Många områden

32,5 miljoner kronor är mycket pengar, men det är budget för ett helt program, som innehåller många områden och ett antal delprojekt, påpekar Titus Kyrklund, Naturvårdsverket.

– Målet är att få fram bra, säkra och känsliga mått för kemikalier, som kan påverka reproduktionen. Det är inte säkert att de mått man har idag är säkra, eftersom de är utvecklade för ganska länge sedan och främst är inriktade på läkemedel och därför kanske mindre lämpade för effekter i naturmiljö. Idag är vi mer medvetna om att kemikalierna kan komma från varor, och vi ska hitta metoder som skyddar oss, förklarar Titus Kyrklund.

Den miljöpolitiska bakgrunden till att Naturvårdsverket ger så stora forskningsanslag bygger på såväl EU-kommissionens, som den svenska riksdagens, ambitioner att prioritera forskning som rör barns kommande hälsa.

– Forskarna kommer också att bistå myndigheter med expertstöd i enskilda frågor, när sådana dyker upp.

Det kan handla om att den tekniska kommittén i EU behöver stöd och Sverige kan då förutom en myndighetsperson även skicka forskaren.

Ulf Magnusson inte bara uppskattar, utan välkomnar med öppna armar, den utåtriktade delen av arbetet.

– Det är väl så med alla naturvetare – och inte minst med oss veterinärer – att vi ofta känner att ingen bryr sig om våra kunskaper. Vi vet mest och bäst, men ingen frågar oss om något. Nu är vi med och påverkar. Det är extra kul att vår konventionella kompetens kan komma till nytta inom ett så brett område.

2006 ska projektet vara avslutat och resultaten presenteras. Nio doktorander ska rekryteras för att utföra undersökningarna.

Katarina Hörlin Barnekow

Fler veterinärer i ”ReproSafe”

I projektet ”ReproSafe” ingår flera veterinärer. Två, som verkar utanför den traditionella veterinärsfären, är Nils Gunnar Lindqvist på Kemikalieinspektionen och Jörgen Bäckström på Kemikontoret.

Från SLU medverkar Stig Einarsson och Leif Norrgren (som genom sin studie av zebrafiskars fortplantning gjort Sverige till en ledande forskarnation inom miljötoxikologi) och från Uppsala universitet deltar Ingvar Brandt och Lennart Dencker.

Nr 1-2002 ombrytning 02-01-21 07.51 Sida 40

STATENS VETERINÄRMEDICINSKA ANSTALT

SVA är en statlig myndighet vars huvuduppgift är att verka för god djurhälsa genom att förebygga, diagnostisera och bekämpa främst infektionssjukdomar hos djur, samt sjukdomar som kan överföras mellan djur och människa. Grunden i verksamheten är veterinärmedicinsk laboratoriediagnostik. SVA har ett statsanslag för att klara vissa samhällsuppgifter men också en betydande uppdragsverksamhet som i dag står för ca två tredjedelar av omsättningen. SVA bedriver också ett omfattande forsknings- och utvecklingsarbete. Vi är idag ca 400 anställda och finns i Uppsala på Ultuna, BMC och Uppsala Science Park (Glunten) samt vid Håtunaholm som ligger utanför Sigtuna. Besök gärna vår webplats (www.sva.se) för mer information.

Vid SVAs Avdelning för parasitologi på Ultuna-området bedrivs forskning om parasiter hos tama och vilda djur med syfte att utveckla diagnostiska metoder, fastställa smittspridningsvägar, klarlägga riskerna för människans och djurens hälsa samt utveckla kontrollstrategier. Verksamheten vid avdelningen, som är integrerad med motsvarande avdelning vid Veterinärmedicinska fakulteten vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), sysselsätter ett trettiotal personer.

Ekologisk husdjursproduktion innebär ökad betesgång och en restriktiv hållning till förebyggande antiparasitära behandlingar. Detta aktualiserar behovet av studier kring hur parasitproblem hos betande djur kan kontrolleras utan hjälp av rutinmässiga avmaskningar. Med stöd av Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (FORMAS) skall avdelningen för parasitologi nu fortsätta studierna kring nötkreaturens betesburna maskinfektioner och hur dessa skall kontrolleras för att minimera deras skadeverkningar. För detta projekt söker vi en

Veterinär eller husdjursagronom

som är intresserad av tjänst som forskningsassistent för utförande av forskning och egen forskarutbildning inom problemområdet. Placering kommer att ske vid SVA i Uppsala, men fältarbete kommer att periodvis bedrivas på gårdar i Mellansverige, vilket innebär resor och emellanåt övernattningar på annan ort. Forskningen kommer att baseras på betesförsök med nötkreatur, tillämpning av parasitologiska tekniker och bearbetning av data med statistiska analysmetoder. Den vi söker skall förutom intresse för ämnet ha förmåga att arbeta självständigt, ibland utanför ordinarie arbetstid. Samarbetsförmåga, initiativkraft och förmåga att utrycka sig väl i tal och skrift på svenska och engelska är väsentliga egenskaper.

Arbetet avses leda fram till doktorsexamen, och registrering som forskarstuderande kommer att ske vid Institutionen för veterinärmedicinsk mikrobiologi vid SLU. Tjänsten som forskningsassistent inrättas vid SVA på heltid under 4 (2 + 2) år med önskat tillträde omkring 1 mars 2002.

Välkommen med din ansökan senast den 11 februari!

Vill du veta mer om arbetsuppgifter och anställningsvillkor är du välkommen att kontakta forskningsledare Dr. Peter Waller, docent Johan Höglund, professor Arvid Uggla eller personalman Anders Egerot. Facklig företrädare för SACO är Håkan Winroth. Samtliga nås på telefon 018-674000. Dina ansökningshandlingar som skall vara märkta med Dnr SVA 2001/926 skickar du till SVA, Registrator, 751 89 Uppsala.

Presentation av den veterinära ansvarsnämnden

Lars Lunning förklarar hur ansvarsnämnden fungerar

Det finns en oro kring den veterinära ansvarsnämnden. Vem fälls? Vem kan bli anmäld? Hur resonerar nämnden? Nämndens ordförande Lars Lunning kom därför till veterinärförbundets ordförandekonferens den 4 oktober och föreläste om ansvarsnämndens arbete.

– Dokumentera, dokumentera, dokumentera! uppmanade Lunning.

Samtliga som bedriver veterinärmedicinsk verksamhet i Sverige kan anmälas till den veterinära ansvarsnämnden.

– Det gäller alltså även danska veterinärer som arbetar i Skåne, till exempel, sa nämndens ordförande Lars Lunning, när han på ordförandekonferensen den 4 oktober föreläste om nämndens arbete.

Den veterinära ansvarsnämnden har knappt 100 ärenden per år. 25 av dessa sållas bort direkt, därför att anmälan inte rör något som kan räknas in i den veterinärmedicinska verksamheten. Av de 75 resterande anmälningarna leder cirka 25 procent till prickning, varav 6–7 är varningar och resten erinran.

– För att det ska bli en varning krävs det ett flagrant brott. Oftast handlar det om falskt intyg eller fel karenstid. Erinringarna beror ofta på felbedömningar.

Det är bara ca 25 procent av anmälningarna som går till prickning, påpekar Lars Lunning.

Valpningar hör till de vanligaste anmälningsfallen när det gäller sällskapsdjur. Ofta beror det på att veterinären sätter in kejsarsnitt för sent.

Valpning typiskt fall

De flesta anmälningarna kommer inom fyra områden: ekonomiska motiv, sällskapsdjur, avlivningar och kalvningar. Lars Lunning berättar mer:

– Ekonomiska motiv. Det gäller framför allt taskiga travhästar, om det blir en tvist mellan veterinärens försäkringsbolag och djurägarens, så anses ansvarsnämndens bedömning kunna ha viss betydelse.

– Sällskapsdjur. Det typiska fallet är valpningar. Man sätter in ett kejsarsnitt för sent. Vi skriver alltid att det finns en risk att det går fel.

– Kalvning, när veterinären blir sökt halv tolv på natten.

Hjälp från SVF

All kommunikation mellan Ansvarsnämnden, anmälare och berörd veterinär sker skriftligt. Om du blivit anmäld kan du få hjälp av veterinärförbundet, där juristerna kan berätta hur man formellt går till väga, när man svarar på en anmälan.

– Vi kan också titta på veterinärens alster och hjälpa till att lyfta fram väsentliga argument innan det går iväg. Dessutom kan det vara bra att kontrollera att svaret inte innehåller t ex alltför mycket av invektiv. Beträffande eventuell övrig hjälp hänvisar vi till advokat, förklarar Anders Lefrell, jurist på SVF.

I principiellt viktiga ärenden eller om det finns andra särskilda skäl kan juristerna göra det den ovannämnda advokaten annars gör, det vill säga författa hela skrivelsen.

Veterinära Ansvarsnämnden

Veterinära ansvarsnämnden är en egen myndighet som sorterar under Jordbruksdepartementet. I nämnden sitter förutom ordföranden två ledamöter, som representerar djurägare och allmänhetens intresse, samt tre veterinärer och en sekreterare.

Nämnden har eget utredningsansvar. Anmälan sker skriftligt till nämnden, som då har att begära genmäle från anmäld veterinär. Ärende där Jordbruksverket inte är anmälare skall kommuniceras direkt med verket. Ärende där Livsmedelsverket inte är anmälare skall kommuniceras med verket, om veterinären står under verkets tillsyn. Ärende som rör veterinärer anställda vid SLU, SVA eller länsstyrelsen skall kommuniceras med den myndighet som veterinären är anställd vid om inte myndigheten själv är anmälare.

En anmälan får inte vara muntlig eller anonym. En anmälan kan återtas varvid ärendet avskrivs, såvida inte annan berörd part träder in och begär att ärendet handläggs.

Påföljden av en anmälan kan bli erinran eller varning. Överklagande av ansvarsnämndens bedömning görs till länsrätten.

Källa: Karin Östenssons föreläsning om Ansvarsärenden och Ansvarsnämnden på SLU den 6 juni 2001.

Bonden har själv stått och dragit i kalven, sen får veterinären komma dit. Ibland kan det handla om att man vill avbörda sig skulden, då blir det bekvämt att anmäla veterinären.

– Avlivningar. Det är så lätt att det går fel. Det ska gå fint och lugnt till, men det här handlar om psykologi. Om veterinären är stressad eller brysk på något sätt kommer anmälan direkt. Det är ett axiom.

– Dessutom blir länsveterinärer ofta anmälda vid ingripande. Det handlar ofta om gamla människor som inte kan ta hand om sina djur.

Förr var det vanligt med anmälningar mot distriktsveterinären som kom försent och där kon hunnit dö.

– Nu har vi regeln att om distriktsveterinären tar upp luren och inte avvisar djurägaren, så har han en inställelsetid som inte får överskrida fyra timmar. Gör den det tar vi upp anmälan.

Anmälningar som inte tas upp

Ansvarsnämnden tar inte upp alla typer av anmälningar. Anonyma anmälningar tas inte upp. Veterinärer får inte anmäla veterinärer.

– Vi har noga övertänkta gränser. Att vissa inte skickar in sina statistikuppgifter till Jordbruksverket tar vi inte upp. Det anser inte vi hör till den rent veterinärmedicinska verksamheten.

Sakkunnigutlåtande tas vidare inte upp, eftersom en sakkunnig inte har varit framme och känt på djuret. Illa skötta lokaler och otrevligt bemötande tas inte heller upp.

– Däremot har vi tagit upp ett fall där veterinären sa att han hörde så illa att han avlivade en hund istället för att vaccinera den. Det tar vi definitivt upp.

Nämnden tar också utan tvekan upp anmälningar som rör journalföring och intygsskrivning.

– Journalföring är veterinärmedicinsk verksamhet. Är det något ni ska komma ihåg efter det här föredraget är det att föra journaler ordentligt. Vi har gett journalerna vitsord. För extra noggranna journaler om ni märker att kontakten med djurägaren känns obehaglig.

– Intygsskrivning är också veterinärmedicinsk verksamhet. Vi har haft fem fall på falska intyg.

Trekvarts överläggning

Det tar mellan nio månader och ett år att behandla ett ärende fram till beslut. Varje ärende överläggs i ungefär trekvart i nämnden.

– Vi har en lång diskussion och ingen ska tro att bedömningarna sker lättvindigt.

Ordförande Lars Lunning är pensionerad hovrättslagman och han var under föredraget starkt kritisk till tidningar som publicerar namn på fällda veterinärer.

– Det förhållandet att man är anmäld är inte lika med att man är en skurk. Det förhållandet att man är prickad är inte lika med att man är en skurk. Vi ska inte bestraffa människor som gör så gott de kan. En dag gör man en tavla. Alla människor gör fel någon gång. Alla sviktar. Är det inte tillåtet? Det ska vara tillåtet. Att sen bli skandaliserad i pressen är inte rätt.

Ansvarsnämnden är en myndighet och lyder liksom alla andra svenska myndigheter under tryckfrihetslagens regler om allmänna handlingars offentlighet. Handlingarna kan begäras ut från nämnden. De flesta tidningar som refererar ansvarsärenden gör det på ett sådant sätt att berörd veterinär inte kan identifieras, men Lunning gick ändå så långt som att han utpekade journalister som åhörarnas ”värsta fiender”.

Katarina Hörlin-Barnekow

Medlemsmöte för SSVO

Svenska Sällskapet för Veterinär Oftalmologi och Ögonpanelen har årsmöte fredagen den 12 april 2002 kl 9 på Hotell Radisson Arlandia.

Mötet är obligatoriskt för Ögonpanelens medlemmar. Punkter som ni önskar ta upp på mötet anmäls senast 12 mars.

Välkomna!

Anmälan till föreningens sekreterare:
Lennart Garmer, Djursjukhuset Albano, 182 36 Danderyd
Fax: 08-753 04 96, e-mail: lennart.garmer@swipnet.se

Stressade veterinärer blir ofta anmälda

Är du missnöjd med Ansvarsnämndens bedömning kan du överklaga den. Då vänder du dig i första hand till länsrätten. Skulle du inte vara nöjd med resultatet där är nästa instans kammarrätten och slutligen regeringsrätten.

– Det viktiga är att agera så att man själv kan stå för vad man gjort, säger Karin Östensson.

– Det är inte riktigt rättvist att överprövningsinstansen har mindre kunskap än nämnden, sa Karin Östensson, suppleant för ledamoten Lars-Peter Lannek, under en föreläsning för veterinärstudenterna i somras.

Karin Östensson gav eleverna flera råd. Ett var att aldrig avliva ett djur utan underskrift.

– Det är ganska vanligt att anmälas efter en avlivning. Ibland kan det vara så att djurägaren känner en egen skuld och det svåraste som finns i förtvivlad sorg är att inse att man själv har ett ansvar. Då vill man gärna lägga skulden på någon annan. Om veterinären varit stressad vid avlivningen kommer en anmälan som ett brev på posten. Jag tycker att en bra veterinär är den som efter flera år fortfarande tycker att avlivningar är ledsamt.

Slarva inte med intyg

En del anmälningar handlar om delegering. Karin Östensson påpekade att en veterinär i princip aldrig kan delegera bort något ansvar.

– Man kan inte säga att ”djurägaren tar ansvaret”, utan som veterinär kan ni aldrig frånta er ansvaret över behandlingen.

Slarva inte med intyg, falskt intyg kan leda till fängelsestraff.

– Ta aldrig emot faxade intyg. Skriv hellre för mycket än för lite. Intyga inget som du inte är säker på.

Karin Östensson tog också tillfället i akt att under föreläsningen lugna studenterna, genom att berätta dels att få ärenden leder till att veterinären får en påföljd, dels att ledamöterna i nämnden ofta kan känna igen sig i hur den anmälde veterinären agerat.

– Precis så skulle jag också sagt eller gjort i den situationen. Så tänker jag ofta när vi går igenom ärendena. Alla ska veta att vi sitter inte där och skrattar åt någon anmäld veterinär. Tvärtom känner jag ofta att precis så där skulle jag också gjort.

– Det viktiga är att ni inte är rädda för eventuella straff eller varningar när ni jobbar, utan agerar så att ni själva kan stå för vad ni gjort.

Katarina Hörlin-Barnekow

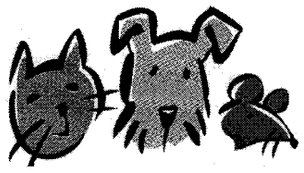

KARLSTAD SMÅDJURSSJUKHUS AB

SÖKER SMÅDJURSVETERINÄR

Karlstad Smådjurssjukhus AB drivs av fyra veterinärer sedan 1995. Vi behandlar ca 12 000 patienter årligen och fungerar som remissinstans för många veterinärer i Dalsland och Värmland. 25-talet anställda varav 8 veterinärer ser till att vi kan ha beredskap dygnet runt.

Karlstad Smådjurssjukhus söker Dig som är intresserad av smådjur och deras ägare. Du skall ha en hög ambitionsnivå och inneha specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar, eller ambitionen att få den.

Vi erbjuder fina utbildningsmöjligheter, glada trevliga arbetskamrater och en fin stad med stort kulturutbud.
Vi söker Dig som kan tänka dig att satsa på en framtid i Värmland.

Tillträde enligt överenskommelse.

Verkar det intressant? Kontakta då Annika Larsson telefon 054-17 52 50, fax 054-175269, eller E-mail: info@karlstadsmadjurssjukhus.se

Skriftlig ansökan skickas till:

Karlstad Smådjurssjukhus AB
Att : Eva Evers
Stallplatsvägen 2
654 65 KARLSTAD

För att effektivt begränsa epidemier och infektionsutbrott behövs snabba insatser av välutbildade personer med nödvändiga resurser till sitt förfogande. Därför har Försvarsmakten, Räddningsverket, Smittskyddsinstitutet och Socialstyrelsen beslutat att inrätta en gemensam ***Central fältepidemiologisk grupp****. Från denna grupp ska 2-6 personer kunna sändas ut inom 24-48 timmar för att göra smittskyddsinsatser nationellt eller internationellt.*

Infektionsbekämpare till Central Fältepidemiologisk Grupp

Till gruppen söker vi personer med en varierande yrkesbakgrund som har erfarenheter och kunskaper inom ett eller flera av följande områden

Epidemibekämpning
Personer med erfarenhet av nationell eller internationell epidemibekämpning/fältepidemiologiskt arbete.

Infektionsmedicin
Erfarna läkare inom t ex infektion eller pediatrik med internationell erfarenhet och gärna tropikmedicinsk utbildning.

Livsmedelshygien/Omgivningshygien
Personer med erfarenhet av hygienproblem under primitiva förhållanden. Gärna med specialkunskaper i vattenrening och livsmedelförsörjning vid stora katastrofer.

För denna grupp planeras följande

- Ett tjugotal personer kommer att rekryteras. Kontrakt upprättas där de åtar sig att inom ett till två dygn vara klara att åta sig ett uppdrag
- Avtal kommer att slutas med arbetsgivaren som möjliggör för deltagarna att lämna sitt ordinarie arbete inom ett till två dygn.
- Samtliga rekryterade kommer att få en inledande utbildning på cirka en vecka och sedan förnyad utbildning årligen.
- Gruppen ska vid behov kunna delta i handläggning av större svenska utbrott under ledning av ansvarig smittskyddsläkare
- Gruppen ska snabbt och på begäran av svenska myndigheter, FN samt EU kunna sändas till områden med pågående eller fruktade epidemier. I första hand för att göra en snabb utvärdering av de behov som finns för att på ett effektivt sätt bekämpa epidemin. Denna insats kan komma att följas av att fungera som experter åt den lokala katastrofledningen eller som stöd åt annat svenskt bistånd i den akuta situationen.
- Smittskyddsinstitutet kommer att administrera gruppens verksamhet. Uppdrag av den typ som beskrivs ovan kan dock initieras av flera olika svenska myndigheter och ibland genomföras tillsammans med personal därifrån.

Allmänt
Internationella erfarenheter, språkkunskaper, flexibilitet och samarbetsförmåga tillmäts också stor betydelse.
Fullgjord militär grundutbildning, 10 veckors bevakningslottautbildning eller motsv. är önskvärt för tjänstgöring hos Försvarsmakten.

För ytterligare upplysningar kan du vända dig till:

Försvarsmakten	Barbro Lagercrantz tel. 08–788 75 00
Räddningsverket	Hans Martinsson tel. 054–13 51 24
Smittskyddssinstitutet	Anders Tegnell tel. 08–457 23 82
Socialstyrelsen	Jonas Holst tel. 08–555 530 17 eller 070 –590 38 26

Förutsatt att de resurser som behövs görs tillgängliga kommer gruppen att rekryteras och utbildas under de närmaste sex månaderna.

Välkommen med din ansökan senast den 28/2 2002 till Överläkare Anders Tegnell, Smittskyddsinstitutet, 171 82 Solna.

SMITTSKYDDSINSTITUTET
Swedish Institute for Infectious Disease Control

RÄDDNINGS VERKET

FÖRSVARSMAKTEN

Socialstyrelsen

Nr 1-2002 ombrytning 02-01-21 07.51 Sida 45

European College of Veterinary Public Health

Ny specialistorganisation för veterinärer i Europa

En europeisk specialistorganisation för veterinär epidemiologi och veterinärt folkhälsoarbete och livsmedelssäkerhet har nyligen startat. Artikeln beskriver verksamheten, och uppmanar svenska veterinärer med erforderlig kompetens att söka titeln som de facto specialist innan övergångsperioden slutar 2003.

I slutet av september 2001 bildades European College of Veterinary Public Health (ECVPH) på ett möte i Wien.

Syftet med ECVPH är att främja det veterinära folkhälsoarbetet. Detta skall ske genom att organisationen etablerar allmänna råd för hur en specialistutbildning inom ”Veterinary Public Health” skall se ut, genom examination som intygar att de godkända specialisterna (diplomates) är kompetenta i sin specialitet, genom att främja forskning och informationsutbyte och genom att verka för att de veterinära specialisttjänsterna är av högsta kvalitet.

ECVPH är öppet både för veterinärepidemiologer och veterinärer inriktade på folkhälsoarbete och/eller livsmedelssäkerhet. Colleget har två sektioner: en för veterinär epidemiologi och en för veterinärt folkhälsoarbete och livsmedelssäkerhet. I första omgången (fram till december 2003) kan alla veterinärer som anser att de uppfyller kraven skicka in sina CV (curriculum vitae) för att bli bedömda som de facto specialister (diplomates) till ECVPH.

Krav för de facto specialist

För att kunna bli de facto specialist måste följande krav uppfyllas:

- Den sökande ska vara legitimerad veterinär i ett europeiskt land.
- Den sökande ska ha minst tio års erfarenhet från arbete inom veterinär epidemiologi, folkhälsoarbete, eller livsmedelssäkerhet.
- Den sökande ska ägna minst 65 procent (25 timmar per vecka) åt arbete inom specialiteten.
- Den sökande ska ha publicerat minst tre artiklar som förstaförfattare, och varit första eller medförfattare på ytterligare minst tre artiklar, i internationella och ”peer reviewed” tidskrifter.

För att bli bedömd som de facto specialist (diplomate) ska den sökande skicka in sitt CV till ECVPH. Ytterligare information finns på ECVPH:s hemsida (http://www.vu-wien.ac.at/ausland/ECVPH.htm).

Europeisk specialistutbildning

Efter 2004 ämnar man införa en examinationsordning baserad på en tre- till fyraårig fortbildning (residency eller motsvarande) för att bli godkänd som specialist.

För att klara specialistutbildningen kommer det att krävas en fortbildning utöver veterinärexamen.

Till exempel kommer man i Norge att erbjuda en MSc i livsmedelssäkerhet (Food safety) medan man i Danmark kommer att erbjuda en motsvarande utbildning i epidemiologi. I Sverige erbjuds det en MSc vid Smittskyddsinstitutet/KI i infektionsepidemiologi och folkhälsoarbete. Det kommer troligen att bli ett ökat utbud av sådana utbildningar i Europa.

I Sverige finns det redan en veterinär specialisttitel inom livsmedelshygien. Den svenska och den europeiska specialiseringen förefaller att vara kompletterande och inte konkurrerande utbildningar.

Fram till december 2003 kan alla veterinärer som uppfyller specialistkraven skicka in sina curriculum vitae till ECVPH för att bli bedömda som de facto specialister.

Strukturerad Europa-utbildning

Flera specialistorganisationer för veterinärer (Colleges) har kommit till under de senaste åren. Dessa Colleges samordnas av European Board of Veterinary Specialists (EBVS) som är inordnat under Federation of Veterinarians in Europes (FVE) paraply. En översikt över alla Colleges finns på hemsidan till FVE (http://www.fve.org/ebvs/colleges/colleges.htm).

Ett arbete har pågått under flera år med att etablera Colleges, dels i epidemiologi (med professor Bernhard Toma, från veterinärskolan i Alfort, som primus motor) och dels i livsmedelssäkerhet (med professor Franz Smulders, Wien som pådrivande).

Den europeiska samordningsorganisationen för dessa Colleges (ECVS) framhöll i slutdiskussionen att det vore önskvärt med ett college, sedan man såg överlappning mellan områdena. Detta är förklaringen till att ECVPH har undersektionerna epidemiologi och livsmedelssäkerhet. Vid stiftandemötet i Wien i september, kom det fram att man ville utvidga området livsmedelsäkerhet till att omfatta hela området veterinär folkhälsa (veterinary public health).

Det är ambitionen att veterinärer som vill arbeta inom området veterinär folkhälsa kan ha nytta av en strukturerad utbildning och ett godkännande av sin specialistkompetens inom hela Europa.

Ivar Vågsholm
leg veterinär, laboratör, SVA

Ansvarsärende

Utfärdade vilseledande intyg

Etiken vid intygsskrivning och kravet på veterinären i detta sammanhang är ett ämne med högsta dignitet. Ändå slarvas det fortfarande med intygsskrivning i många fall, vilket inte minst djurförsäkringsbolagen har uppmärksammat. Följande ansvarsärende från början av 2001 belyser den stora betydelse ett ofullständigt utfärdat intyg kan få. Det klargör också principen att intygsgivning upphäver sekretessen.

En hästköpare anmälde veterinär NN för att bland annat inte ha varit sanningsenlig vid en besiktning. Hästköparen framförde även synpunkter på NN:s journalföring. NN bestred det som lagts henne till last.

Köparens anförande

Köparen var spekulant på en häst, med vars ägare hon hade en överenskommelse om att köpa hästen, såvida inte en veterinärbesiktning visade att hästen inte var fullt frisk. Köparen hade godkänt NN som besiktningsveterinär eftersom NN var den veterinär som kände hästen sedan tidigare. Hästen undersöktes av NN och senare samma dag fick köparen besiktningsprotokollet uppläst av säljaren i telefon. Av veterinärintyget framgick bland annat att hästen hade lindriga överben på insidan av båda skenbenen fram, lindriga gallor i båda knälederna och var ”något snedmusklad höger korshalv”. Köparen kontaktade NN för att höra vad hon själv ansåg om anmärkningarna. Enligt NN borde hästen inte få några framtida problem. Köparen frågade NN om hon utifrån sin kännedom om hästen kunde rekommendera ett köp, varpå NN svarade ja.

Två dagar senare köptes hästen, som emellertid visade sig lida av en svårartad diarré. Tre månader efter köpet utreddes hästens tillstånd på ett djursjukhus. Man konstaterade att hästen hade diarré, blödande magsår samt inflammation i tarmen. Orsaken till hästens besvär gick inte att fastställa. I anslutning till utredningen fick köparen kännedom om att hästen varit på ett annat djursjukhus ett år tidigare för utredning av diarrébesvär. Den remitterande veterinären då var NN. På grund av sekretessregler kunde köparen till en början inte få ta del av NN:s journalhandlingar, men genom säljarens juridiska ombud fick köparen ta del av en journalavskrift. Köparen känner till att NN har behandlat/undersökt hästen vid åtta tillfällen under två år före köpet. Den journalavskrift som köparen fick ta del av saknar uppgifter om dessa besök, bland annat kastration, penicillinbehandlingar och remittering.

Köparen ifrågasätter varför NN i sitt veterinärintyg inför köpet angav att hon endast hade behandlat hästen för slipning av hakar. NN borde ha angivit att hon dessutom hade behandlat hästen för annat, alternativt skrivit att uppgifterna är sekretessbelagda. Om alla uppgifter hade framgått av intyget eller om NN hade talat om sanningen för köparen vid deras samtal inför köpet, hade köparen avstått från köpet. Köparen anser att om det visar sig att NN kände till att hästen hade haft diarréproblem sedan minst ett och ett halvt år tillbaka borde NN ha övertalat förra ägaren att avliva hästen av

Leg vet sökes till
Norrtälje Djurklinik omgående

Hel/deltid, tills vidare.
Intresse för kirurgi är ett plus men ej ett krav.
Skriftlig ansökan per post ställes till Marie Mattsson Kollberg eller Lena Bergström Eriksson. Inför sommaren sökes även tillförordnad veterinär åk4 eller 5 från Veterinärprogrammet. Vi har öppet dagtid, dock ej kvällar eller helger.

Norrtälje Djurklinik
Stockholmsvägen 25
761 43 Norrtälje
Tel: 0176-22 44 55

djurskyddsskäl och inte varit behjälplig vid en försäljning. Köparen ställer sig även frågande till varför man ska ha besiktning av hästar när det inte går att lita på att veterinären är sanningsenlig och opartisk.

Veterinärens anförande

Två dagar innan köpet besiktigade NN hästen, och anmärkningar fördes in i ett besiktningsprotokoll. Vid besiktningstillfället uppgav hästägaren att köparen muntligen hade fått information om hästens diarré. Köparen hade även rekommenderats att kontakta djursjukhuset där hästen genomgått diarréutredningen ett år tidigare. Vidare uppgav hästägaren att köparen före genomförandet av köpet skulle få ta del av redan beställda journalhandlingar från djursjukhuset, som utrett hästen. Säljaren ville att all diskussion om hästens kolit skulle hänvisas till djursjukhuset, eftersom utredningen skett där. Säljaren ville inte heller att NN nämnde koliten i besiktningsintyget.

Efter besiktningen kontaktade köparen NN angående besiktningsintyget. NN menar att köparen hade tagit del av all information om hästen. Förutom remissen till djursjukhuset hade köparen möjlighet att kontakta den behandlande veterinären vid djursjukhuset. Den behandling NN utfört på hästen kan hänföras till tiden före djursjukhusets behandling. NN kunde rekommendera köpet på grundval av besiktningsresultatet gjord två dagar innan köpet, samt resultatet från diarréutredningen vid djursjukhuset. Dessutom hade inte någon undersökning visat att hästen led av ett väsentligt fel som skulle ha påverkat den som ridhäst. Hästen hade under uppväxten haft normalt hull, utvecklats normalt och inte påverkats av sin kolit. NN hade inte haft en tanke på att hästen skulle ha lidit eller borde ha avlivats på grund av den ibland lösa avföringen.

NN skrev remissen till djursjukhuset ett år och två månader före köpet. De anteckningar som köparen tagit del av genom säljarens ombud är endast uppgifter om hästens tarmlidande, nedskrivna efter ombudets förfrågan. Det är inte kopior av NN:s journal. Uppgifter om vaccinationsdatum och kastration fanns tillgängliga i köparens registreringsbevis. Både säljaren och köparen hade redan tillgång till remissen.

NN känner en stark oro inför kommande besiktningar eftersom hon inte kan förstå på vilket sätt hon inte skulle ha varit sanningsenlig eller opartisk, samt vilken information hon skulle ha undanhållit köparen. NN frågar sig vilken ytterligare information hon kunde ha givit till köparen, utan att bryta mot sin tystnadsplikt.

Köparens genmäle

I ett genmäle hävdar köparen att hästens allvarliga hakbett borde ha nämnts i intyget. Med anledning av NN:s uppgift att hon hade blivit ombedd av säljaren att inte nämna hästens diarréproblem, menar köparen att det inte går för sig att ha en halv sekretess- eller tystnadsplikt. NN kände till att säljaren hade medgivit att hon skulle få ta del av journalen vid djursjukhuset. Köparen anser att den renskrivna journal som NN sänt in till ansvarsnämnden är en efterkonstruktion, bland annat stämmer

Enheten för anestesiologi och intensivvård, SLU, inbjuder till kurs i

Anestesiologi hund, katt och häst

Tid:	14–15 mars 2002
Plats:	SLU, Ultuna
Målgrupp:	Veterinärer verksamma i smådjurs- respektive hästpraktik.
Föreläsare:	Medverkande veterinärer: Görel Nyman, Carina Ingvast Larsson, Jan Frendin, Pia Funkquist, Anna Edner och Ingrid Boström samtliga från SLU samt Stina Marntell, SLU/Orion Pharma, Henrik Bohlin, Djursjukhuset Albano.
Kursledare:	Anneli Larvia-Rydén och Pia Funkquist
Kursavgift:	3.700 kr inkl. moms. I kursavgiften ingår luncher, kaffe, en kursmiddag samt kursdokumentation.
Anmälan:	Anmälningsblanketter rekvireras från Svenska Djursjukhusföreningen, Erikslundsvägen 3, 730 40 Kolbäck, Tel nr: 0220-29130, fax nr: 0220-29131, e-mail: info@djursjukhusforeningen.com . Bindande skriftlig anmälan ska vara Djursjukhusföreningen tillhanda senast 8 februari 2002.
Övriga upplysningar:	Minimiantal deltagare för att kursen ska ges är 30 och minst 10 deltagare på respektive djurslag. Förfrågningar Anneli Larvia-Rydén 018-672924.

Program:
Gemensamma föreläsningar dag 1: Klinisk fysiologi, inklusive smärtfysiologi. Klinisk farmakologi. Narkos- och övervakningsutrustning.
Djurslagsvisa föreläsningar (hund+katt respektive häst) dag 2: Anestesi och smärtbehandling. Risker vid anestesi, komplikationer och akuta åtgärder. Vätsketerapi. Falldiskussioner.

inte uppgifterna med vad som anges i remissen till djursjukhuset. Eftersom all behandling hade varit utan resultat, beslutade sig köparen för att avliva hästen.

Veterinärens svaromål

Under den månad som köparen hade hästen på prov hade köparen möjlighet att kontakta djursjukhuset för att få mer information om hästen. Köpet genomfördes efter denna provmånad.

NN hade inte vid något tillfälle tillstånd av den tidigare ägaren att diskutera hästens eventuella magtarmsjukdom. Angående hästens hakar hade hon slipat dem en gång. NN har till ansvarsnämnden ingivit kopior av journaler, besiktningsintyg, remiss samt tagna prover. NN har även skickat in journalhandlingar från djursjukhuset.

Statens jordbruksverks yttrande

Mot bakgrund av de handlingar som erhållits i ärendet anser Jordbruksverket att NN har agerat försumligt i sin yrkesutövning då NN låtit sig påverkas av säljaren att undanhålla information om hästen.

Enligt 3 och 6 §§ Statens Jordbruksverks föreskrifter (1997: 126) om upprättande och utfärdande av intyg, ska en intygsgivare vara opartisk och inte underteckna ett ofullständigt ifyllt intyg. Verket menar att det borde ha framgått av besiktningsintyget att NN själv hade behandlat hästen för kolit.

Ansvarsnämndens bedömning

Av intyget framgår att det har begärts av ägaren/säljaren av hästen. Enligt vad NN själv har uppgett, har hon varit medveten om att intyget skulle komma att företes i samband med en försäljning av hästen, där köparen var presumtiv köpare. Enligt vad NN vidare har berättat, hade säljaren instruerat veterinären att inte i intyget nämna att hästen året innan hade vårdats på djursjukhus för kolit efter remiss av NN. I intyget finns inte heller någon sådan uppgift. Under rubriken ”digestionsorgan” anges endast ”u a” och under rubriken ”Djuret är av undertecknad tidigare undersökt/behandlad för” anges endast ”slipn hakar p2”, alltså ingenting om den diarré eller den inflammation i tunntarmen som NN året innan misstänkte.

Enligt 7§ andra stycket lagen (1994:844) om behörighet att utöva veterinäryrket är en legitimerad veterinär skyldig att i sin yrkesutövning följa de föreskrifter som regeringen och tillsynsmyndigheten meddelar.

Sådana föreskrifter finns exempelvis, såvitt nu är i fråga, i 4§ tredje punkten allmänna veterinärinstruktionen (1971:810) att ”en veterinär skall vid utfärdande av intyg visa synnerlig omsorg och noggrannhet, samt följa de föreskrifter som Jordbruksverket ... meddelar”. Sådana föreskrifter rörande intygsskrivning finns i 3 och 6 §§ i den av verket angivna författningen SJVFS 1997:126, av vilka framgår att veterinären är skyldig att vara opartisk och inte heller får underteckna ett ofullständigt ifyllt intyg. Härtill kommer att man inom veterinärkåren – både det europeiska och det svenska samfundet – har funnit det angeläget, senast år 1994, att lägga fast normer rörande etiken i detta hänseende: Twelve Principles for Certification, Etiska regler respektive Regler för intygsskrivning. Etiken vid intygsskrivning och kravet på veterinären i detta hänseende är uppenbarligen ett ämne med högsta dignitet.

Typiskt för ett intyg är att intygsgivaren, efter det att intyget har överlämnats till uppdragsgivaren, inte längre förfogar över intyget eller användningen av detta. Intygsgivaren vet inte heller i vems hand intyget slutligen hamnar eller hur det kommer att användas. Intyget lever ett eget liv, och dess syfte är att ge information till den som läser det, inte till den som begär intyget. Försäkringar om att uppdragsgivaren själv skall lämna kompletterande upplysningar etc är mot den bakgrunden värdelösa för intygsgivaren i och med att intyget kan utnyttjas på ett annat sätt än det var sagt eller veterinären hade föreställt sig. I det anförda ligger att en veterinär över huvud taget

SÖDRA DJURSJUKHUSET

söker

SMÅDJURSVETERINÄR

SÖDRA DJURSJUKHUSET ligger vid Kungens kurva i sydvästra Stockholm. Vi är 9 veterinärer (varav 5 djurslagsspecialister) och 18 sköterskor med glad och öppen stämning mot både varandra och våra djurägare. Vi fokuserar på god service, utbildning och personalvård. Läs mer om oss på www.sodradjursjukhuset.se. Vi vill nu öka tiden som avsätts för utbildning och bredda vårt kunnande.

Vi söker därför i första hand en smådjurspecialist med intresse för utbildning av andra inom internmedicin men du som vill ha specialistutbildning är också välkommen.

Förfrågningar kan göras till vet Lennart Granström eller vet Erik Elfström på tel 08-646 58 55 eller vet.granstrom@telia.com.
Ansökningshandlingar sändes till SÖDRA DJURSJUKHUSET,
G:a Södertäljevägen 187, 141 70 HUDDINGE, senast den 15 februari.

inte bör utfärda något intyg om inte intyget i sig ger garantier för ”synnerlig omsorg och noggrannhet” samt sådana högt ställda etiska krav som förväntas av en legitimerad yrkesgrupp. Här bör också erinras om straffstadgandet i 15 kapitlet 11 § brottsbalken, innebärande att det är brottsligt att i intyg lämna osanna uppgifter, när detta innebär fara i bevishänseende. Härmed avses också att någon – mot rätta förhållandet – uttryckligen eller underförstått förnekar en omständighet, såsom när (ett intyg) utger sig för att innefatta en uttömmande redogörelse i ett visst hänseende men någon dithörande omständighet likaväl förtigs (Madeleine Leijonhufvud i Brottsbalkskommentaren, s 15: 81).

Tillämpat på NN:s intyg finner man att där har lämnats uppgifter som är direkt osanna, nämligen den utelämnade uppgiften att NN året innan hade undersökt hästen för en kolit eller misstänkt enterit. Uppgiften om att digestionsorganen är utan anmärkning är missvisande. Man finner även att intyget saknar förbehåll för de uppgifter som skulle lämnas av djurägaren själv. I stället ger intyget intrycket av att det handlar om en häst utan matsmältningsproblem, dvs så som köparen också uppfattade det.

Intygsgivning upphäver sekretessen

NN har invänt att hon på grund av sekretessplikt skulle vara bunden av säljarens anvisningar för intygsskrivningen. Det förefaller som att NN därvid åsyftar sekretessbestämmelsen i SFS 1994:844 (9§). Minsta eftertanke borde ge vid handen att en sådan föreskrift inte rimligen kan betyda att en legitimerad yrkesutövare därmed är skyldig att medverka till något som till sitt innehåll är falskt eller vilseledande. Rent rättsligt kan tilläggas att tystnadsplikten enbart tar sikte på obehörigt yppande av sekretessbelagda uppgifter. Att hålla sig till sanningen, och särskilt då hela sanningen, vid intygsskrivning eller exempelvis i ett vittnesmål, är inte ett obehörigt yppande utan i stället just det som krävs av veterinären. Eller, med andra ord, intygsgivningen upphäver sekretessen, och vill inte uppdragsgivaren acceptera detta, är det veterinärens plikt att vägra utfärda ett intyg, med de verkningar som detta kan få för en insiktsfull köpare.

Nämnden ser allvarligt på det inträffade.

Vad slutligen gäller köparens synpunkter på NN:s journalföring, däribland påståendet att den ingivna journalen utgör en efterhandskonstruktion, har nämnden erhållit visst ytterligare material från djursjukhuset, däribland kopia av stationärkort. På grundval av det tillgängliga

Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap
och Hallands djursjukhus
arrangerar kurs i

Hältdiagnostik hos hund
torsdag den 14–lördag 16 mars 2002

Kursledare: Lars Gustafson
Föreläsare: Anna Bergh, inst.för anatomi och histologi, SLU
Lars Gustafson, Hallands Djursjukhus
Håkan Kasström, Gästrike Djursjukhus
Lennart Sjöström, Regiondjursjukhuset Strömsholm
Lars Thorén, Halmstads Djurklinik
Plats: Kursen är i form av ett internat på Hotell Strandbaden i Falkenberg
Tid: Kursen börjar kl 09 torsdagen 14 mars och avslutas kl 13 lördagen 16 mars
Målgrupp: Veterinärer som ingår i specialistutbildning i hundens och kattens sjukdomar samt övriga smådjurspraktiserande veterinärer
Program: Undersökningsgång, -teknik och diagnostiska hjälpmedel vid hältdiagnostik. Beskrivning av den unga hundens, den vuxne hundens och den åldrande hundens hältor samt behandling av desamma.
Kursavgift: 6 750 kronor inkl moms för medlem i SVS smådjurssektion och 7 125 kronor inkl moms för icke medlem. I kursavgiften ingår dagpension med kaffe och lunch torsdag och fredag samt middag torsdag och fredag (med vinprovning) kväll. Dessutom tillkommer logi med 1.095-1.295 kronor (inkl moms) för enkelrum. Kursdeltagarna bokar själva rum **senast 4 februari 2002** på Hotell Strandbaden, tel 0346-71 49 00, fax 0346-161 11 (vid bokning ange hältkurs SVS/Hallands Djursjukhus)
Anmälan: Skriftlig bindande anmälan skall vara inkommen **senast 4 februari 2002** till Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap, Box 12 709, 112 94 Stockholm.
Upplysningar: Lars Gustafson, tel 0346-488 80, fax 0346-401 91 eller SVS kansli Marianne Lundquist tel 08-545 558 27, fax 08-545 558 39 (e-post marianne.lundquist@svf.se)

materialet kan nämnden inte finna utrett att journalen har förvanskats i något hänseende av betydelse för den anmälda sakfrågan. I och med att NN tilldelas en varning för sin intygsskrivning, saknar nämnden anledning att ytterligare utreda det som köparen i denna del har lagt NN till last.

Beslut

Med stöd av 10§ lagen (1994:844) om behörighet att utöva veterinäryrket tilldelade nämnden NN en disciplinpåföljd i form av varning för att hon uppsåtligen har åsidosatt sina skyldigheter i den veterinära yrkesutövningen. Beslutet var enhälligt.

Johan Beck-Friis

Bokanmälan

Tre nya fiskböcker för veterinär praktik

Fisksjukdomar hör inte till den svenska veterinärens vanligaste problemställningar, men får en allt viktigare ekonomisk roll även i detta land. Fisken är dessutom ett animalieproducerande djurslag med samma rätt till en etisk behandling som ett varmblodigt djur. Författaren presenterar därför tre användbara handböcker för den som vill fördjupa sig i förebyggande och terapeutisk fiskbehandling.

Fisk är ett i veterinära sammanhang försummat djurslag. Detta kan bero på människans bristande förmåga att känna empati för kallblodiga varelser samt det ringa ekonomiska värde som varje enskild fisk normalt har. Men saker och ting förändras. Fisk är ett animalieproducerande djurslag med samma rätt till en etisk behandling som ett varmblodigt sådant. I den etiska behandlingen ingår veterinär behandling, diagnos och terapi vid sjukdom.

Dessutom har, genom den ökade frekvensen av pälsdjursallergier hos människa, fisk som ”sällskapsdjur” fått ett ökat värde med ökad känslomässig betydelse och krav på diagnos och terapi som följd. Det ekonomiska värdet hos fisk har också höjts, framför allt vad gäller exotiska prydnadsfiskar och större dammfiskar. Följdriktigt har också kraven på veterinären ökat, vilket är ett problem då möjligheterna till vidareutbildning inom djurslaget är begränsade. I detta nummer av veterinärtidningen vill jag därför presentera tre böcker som fördjupar sig i ämnet.

Nordic Manual for the Surveillance of Infectious Diseases in Farmed Salmonids

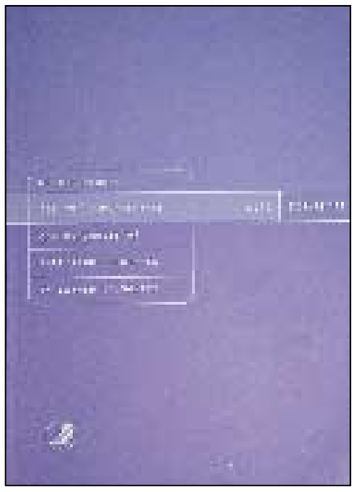

Nordic Manual for the Surveillance of Infectious Diseases in Farmed Salmonids
Författare: Paul J Midtlyng med flera.
Förlag: CE Fritzes AB, Stockholm (08-690 91 91).
Antal sidor: 96 sidor.
Pris: 150 kr.
ISBN-nummer: 92-893-0462-6.

Den första, Nordic Manual for the Surveillance of Infectious Diseases in Farmed Salmonids, har tryckår 2000. Boken är skriven på engelska och sammanställd och utgiven med medel från Nordiska Ministerrådet och omfattar 96 sidor. Upplagan är begränsad till 1 000 exemplar och kan beställas från CE Fritzes AB, Stockholm (08-690 91 91). Författare är ett antal experter på fiskdiagnostik från de nordiska länderna.

Boken riktar sig till veterinärer i fält och på laboratorier som har en verksamhet som innehåller laxfiskar. Innehållet kan till stora delar även tillämpas på andra fiskarter men är begränsat vad gäller sjukdomar och viss diagnostik på framför allt varmvattenlevande arter. Boken beskriver sakligt och kortfattat hela kedjan från kontroll och övervakning av odlingsverksamhet och fisksjukdomar till kokbok för reagenser. Kapitlet över diagnostiska tekniker innefattar såväl blodprovstagning som obduktion och mikrobiologiska tekniker. Bokens mest omfattande kapitel är det som beskriver de sjukdomar på fisk som är aktuella på dessa breddgrader. Beskrivningen görs utförligt med etiologi, epidemiologi, kliniska symtom och diagnostiska metoder. För varje sjukdom finns också ”läs mera”-referenser. Statistik och metoder för påvisande av smittämnen i en population ingår också i innehållet.

Boken är ett fynd för den som söker en täckande manual i provtagning och diagnostik av laxfiskar.

Risk Analysis in Aquatic Animal Health

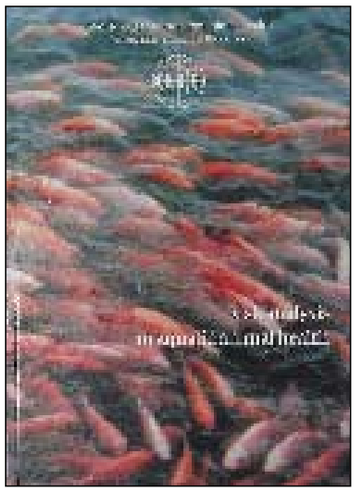

Risk Analysis in Aquatic Animal Health
Redaktör: C J Rodgers.
Förlag: Office International des Epizooties (http://www.oie.int/eng/publicat/en_tarifs.htm).
Antal sidor: 346 sidor.
Pris: 40 Euro, inkl porto.
ISBN-nummer: 92-9044-521-1.

Den andra boken, Risk Analysis in Aquatic Animal Health, utgiven av World Organisation for Animal Health (Office International des Epizooties), är utgiven 2001. Boken är skriven på engelska och är en sammanställning av proceedings som framfördes i ämnet vid OIE:s konferens i Paris, Frankrike den 8–10 februari 2000. Bokens titel och sidomfånget gav mig en känsla av sömngivande tegelsten vilket dock förbyttes till, om inte lustfylld, så i varje fall engagerad, läsning.

Boken befäster en av mina käpphästar som jag med förtjusning sprider omkring mig till intresserade och ointresserade åhörare, att av alla de djurslag som en svensk veterinär kan komma i kontakt med är fisk det svåraste smittskyddsmässigt. Boken beskriver riskanalys på djurslaget generellt men även specifikt i ett antal kapitel som behandlar riskerna med olika agens, fiskarter och hantering och så vidare. Boken riktar sig huvudsakligen till personer som arbetar med övergripande smittskydd för djurslaget. För dessa ger den god grund i ämnet riskanalys på fisk med flera belysande exempel. Som allmänt fiskintresserad veterinär skulle boken dock inte vara den första som jag satsade på.

Frisk Fisk

Frisk Fisk, låter som en vision men är titeln på en bok i ämnet förebyggande, identifiering och behandling av sjukdomar hos fisk. Boken är en finländsk produkt och skriven i samarbete mellan Vilt- och Fiskeriforskningsinstitutet, Forskningsanstalten för Veterinärmedicin och Livsmedel samt Uleåborgs Universitet.

Det finländska fiskhälsoläget och odlingsverksamheten påminner mycket om det svenska med den skillnaden att i Finland förekommer fler extensiva dammodlingar. Boken är trots sina bara

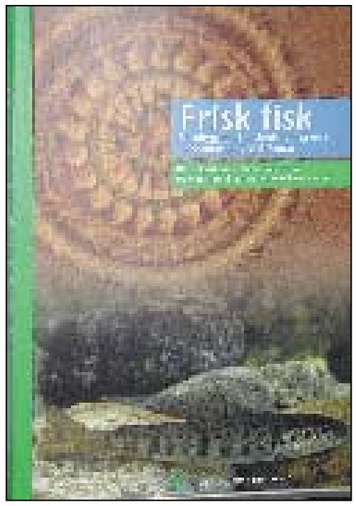

Frisk Fisk
Författare: Riitta Rahkonen, Pia Vennerström, Päivi Rintamäki-Kinnunen och Risto Kannel.
Utgivare: Vilt och Fiskeriforskningsinstitutet, Forskningsanstalten för veterinärmedicin och Livsmedel samt Uleåborgs universitet (http://www.rktl.fi/julkaisut/oppaat/).
Antal sidor: 136 sidor.
Pris: 25,2 euro + postavgifter 5 euro.
ISBN-nummer: 951-776-329-8.

Nyköpings Smådjursklinik AB

Kliniken är en mindre smådjursklinik belägen i Södermanlands vackra residensstad Nyköping. Kliniken etablerades år 1979. Verksamheten bedrivs i egna lokaler där renovering och ombyggnad pågår. Vi har inte jourtjänstgöring men visst kvällsarbete förekommer. För närvarande arbetar 2 veterinärer samt 6 djursjukvårdare på kliniken. Vi står nu i begrepp att expandera verksamheten och söker därför en:

Klinikveterinär

Den vi söker ska ha
- vana från smådjurssjukvård och helst inneha Specialistkompetens i hundens och katten sjukdomar
- lätt för att samarbeta
- förmåga att arbeta självständigt
- vilja att ständigt utvecklas i arbetet
- vilja att arbeta med datorer, all journalföring sker i datorprogrammet Trofast.

Vi erbjuder; lön efter överenskommelse, glada arbetskamrater, möjlighet att påverka arbetets utformning, trevliga lokaler, möjlighet till vidareutbildning, hjälp att ordna bostad.

Tycker Du detta låter intressant hör av Dig till:
Chefveterinär Kjerstin Arnesson, tfn 0155-26 73 60 dagtid eller 0158-311 20 kvällstid.
Administrativt ansvarig Staffan Hörberg, samma nummer som ovan samt 070-367 11 20

Ansökningshandlingar och CV ska vara oss tillhanda senast 2002-02-18 till adress:
Chefveterinär Kjerstin Arnesson
Nyköpings Smådjursklinik AB
Periodgången 4
611 37 Nyköping

136 sidor väl omfattande och beskriver allmän sjukdomslära på fisk, undersökning, provtagning, vatten- och födokvalitet, sjukdomar, rom, behandling, vaccinering, bedövning, anläggningshygien och desinfektion.

Innehållet känns koncentrerat utan att för den skull tappa i förståelse. Kapitlen illustreras med tydliga bilder som åskådliggör texten, särskilt bra i detta avseende är sjukdomskapitlet. Att det sedan smugit in ett litet förargligt fel på sidan 49 där *Renibacterium salmoninarum*, som orsakar BKD/Renibakterios anges som gramnegativ, får ses som ett olycksfall i arbetet. Detta är dock det enda felet jag hittat vid en snabb genomläsning.

Boken är bra för den som vill lära sig lite mer om fiskodling och fisksjukdomar under de förhållanden som råder i Sverige och Finland. Kapitlen om lagstiftning och kontaktuppgifter gäller dock för Finland. Boken kan beställas från Finska Vilt- och Fiskeriforskningsinstitutets hemsida (http://www.rktl.fi/julkaisut/oppaat/) för drygt två väl investerade hundralappar.

Anders Hellström
statsveterinär
Fiskavdelningen, SVA

Kongresser och kurser

Svenska

Nya

2/2 -02. Kurs i Vetenskapligt skrivsätt arrangeras i Uppsala av SLU. Info: Anna Nilsson, fax: 018-67 35 34.

9–10/2 -02. Kurs om Udda Sällskapsdjur i Spånga anordnas av Svenska Djursjukhusföreningen. Info: Barbara Hallström, tel: 0220-291 30, fax: 0220-291 31.

14–15/3 -02. Kurs i Anestesiologi hund, katt och häst arrangeras på SLU, Ultuna av SLU i samarbete med Orion Pharma och Svenska Djursjukhusföreningen. Info: Anneli Larvia-Rydén, tel: 018-67 29 24. (Se annons i denna tidning).

7–8/6 -02. Kurs i Hindlimb Lameness in the Horse arrangeras i Strömsholm av Hästsjukhuset Strömsholm. Info: Christopher Johnston, tel: 0220-45200.

2/10 -02. Kurs i Hjärtauskultation anordnas i Uppsala av SLU. Info: Anna Nilsson, fax: 018-67 35 34.

2/10 -02. Kurs i Hematologiska och Immunologiska Sjukdomar arrangeras i Uppsala av SLU. Info: Anna Nilsson, fax: 018-67 35 34.

Tidigare publicerade

31/1–2/2 -02. Kurs i Dermatologi hund och katt 1+2, Göteborg. Arr: SVS Smådjurssektion (SVT 14/01)

5/2–maj -02. Distanskurs i klövvård och klövsjukdomar med inriktning på klinik och profylax. Arr: SLU och Svensk Mjölk. (SVT 16/01)

4–15/3 -02. Forskarkurs i Evidence based medicine, 3.75 ECTS-credits Göteborg. Arr: Nordiska Hälsovårdshögskolan (SVT 7/01)

11–12/3 -02. Svenska Djurhälsovårdens fortbildningskonferens, Saltsjöbaden. Arr: Svenska Djurhälsovården. (SVT 13/01, annons SVT 1/02)

14–16/3 -02. Kurs i hältdiagnostik hos hund, Falkenberg. Arr: Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap och Hallands Djursjukhus (SVT 13/01)

16–17/3 -02. Sveriges Sällskap för Djurtandvård (SSDt) arrangerar **årsmöte och vårmöte** på SLU, Ultuna, Uppsala (SVT 15/01)

Internationella

Fler internationella kurser hittar Du på World Veterinary Association's hemsida: http://www.worldvet.org/ och på British Small Animal Veterinary Associations hemsida: http://www.bsava.com

Nya

7–8/3 -02. Kurs i Veterinary Statistics arrangeras i London, UK av Management Forum. Info: Management Forum Ltd, 48 Woodbridge Road, Guildford, GU1 4RJ, UK. Tel: 0044-(0)1483 570099, fax: 0044-(0)1483 536424, e-post: info@management-forum.co.uk.

11–15/3 -02. ESAVS Intensive Course "Emergency Care" arrangeras i Madrid, Spanien av European School for Advanced Veterinary Studies. Info: ESAVS Office Birkenfeld, Schadtengasse 2, DE-55765 Birkenfeld, Tyskland. Tel: 0049-6782-2329, fax: 0049-6782-4314, e-post: ESAVS.BIR@t-online.de

14–17/3 -02. Veterinære Fagdager 2002 arrangeras i Stavanger, Norge av Den Norske Veterinærforening. Info: Stavanger Forum, Mette Hammer, Postboks 410 NO-4002 Stavanger, Norge. Tel: 0047-51 59 81 00, fax: 0047:51 55 10 15, e-post: stavanger.forum@stavanger-forum.no

18–22/3 -02. ESAVS Course "Feline Medicine and Surgery I" arrangeras i Zürich, Schweiz av European School for Advanced Veterinary Studies. Info: ESAVS Office Birkenfeld, Schadtengasse 2, DE-55765 Birkenfeld, Tyskland. Tel: 0049-6782-2329, fax: 0049-6782-4314, e-post: ESAVS.BIR@t-online.de

2–5/6 -02. The 17th International Pig Veterinary Society Congress arrangeras i Ames, Iowa, USA. Info: IPVS 2002, Continuing Education, 102 Scheman, Iowa State University, Ames, IA 50011, USA. Fax: (515)294-6223.

7–11/9-02. ESAVS Course "Neurology II" arrangeras i Bern, Schweiz av European School for Advanced Veterinary Studies. Info: ESAVS Office Birkenfeld, Schadtengasse 2, DE-55765 Birkenfeld, Tyskland. Tel: 0049-6782-2329, fax: 0049-6782-4314, e-post: ESAVS.BIR@t-online.de

9–13/9 -02. ESAVS Training Program "Behavioural Medicine I" arrangeras i Luxembourg av European School for Advanced Veterinary Studies. Info: ESAVS Office Birkenfeld, Schadtengasse 2, DE-55765 Birkenfeld, Tyskland. Tel: 0049-6782-2329, fax: 0049-6782-4314, e-post: ESAVS.BIR@t-online.de

9–20/9 -02. ESAVS Course "Ophthalmology I" arrangeras i London, UK av European School for Advanced Veterinary Studies. Info: ESAVS Office Birkenfeld, Schadtengasse 2, DE-55765 Birkenfeld, Tyskland. Tel: 0049-6782-2329, fax: 0049-6782-4314, e-post: ESAVS.BIR@t-online.de

ESAVS Course "Reproduction in Companion, Exotic and Laboratory Animals" arrangeras i Nantes, Frankrike av European School for Advanced Veterinary Studies. Info: ESAVS Office Birkenfeld, Schadtengasse 2, DE-55765 Birkenfeld, Tyskland. Tel: 0049-6782-2329, fax: 0049-6782-4314, e-post: ESAVS.BIR@t-online.de

11–12/10 -02. Symposium om Xenotransplantation: Animal Organs to Save Human Lives. Nordisk Komité for Veterinærvidenskabeligt Samarbejde, NKVet arrangerar sitt årliga symposium i Gardermoen, Norge. Info: Professor

FIBERGI
-Kvalitetsfoder för alla hästar
www.fibergi.se
035 - 21 56 97

Wenche Farstad, Department of Reproduction and Forensic Meidicine, Norges Veterinærhögskole, PO Box 6146 Dep, NO-0033 Oslo, Norge. Tel: 0047-22964855, fax: 0047-22597081, e-post: wnche.farstad@veths.no (Se annons i denna tidning)

Tidigare publicerade

27–31/1 -02. Seminarium om Veterinary Critical Care and Emergency Medicine, Fort Lauderdale, USA (SVT 13/01)

17–21/3 -02. Seminarium om Veterinary Critical Care and Emergency Medicine, Fort Lauderdale, USA (SVT 13/01)

4–7/4 -02. 45th British Small Animal Veterinary Association Congress Birmingham, UK (SVT 4/01)

14–18/4 -02. Seminarium om Veterinary Critical Care and Emergency Medicine, Fort Lauderdale, USA (SVT 13/01)

15–16/4 -02. 3rd International Conference on The Regulation of Veterinary Medicinal Products in Europe, London, UK (SVT 12/01)

10–12/5 -02. Third EVSSAR Congress: On Reproduction in Companion, Exotic and Laboratory Animals, Liège, Belgien (SVT 10/01)

9–13/6 -02. Seminarium om Veterinary Critical Care and Emergency Medicine, Fort Lauderdale, USA (SVT 13/01)

22–29/6 -02. World Medical and Health Games, Balaton Lake, Ungern. (SVT 16/01)

5–7/7 -02. 11th Annual Scientific Meeting of the European College of Veterinary Surgeons Wien, Österrike (SVT 7/01)

21–26/7 -02. Eighth International Symposium on Equine Reproduction, Fort Collins, Colorado, USA. (SVT 16/01)

4–8/8 -02. International Conference on Antimicrobial Agents in Veterinary Medicine, Helsingfors, Finland (SVT 10/01)

19–23/8 -02. 22nd World Buiatrics Congress, Hannover, Tyskland (SVT 3/00)

11–14/9 -02. British Equine Veterinary Association **(BEVA)** anordnar sin **årliga kongress** i Glasgow, UK (SVT 12/00)

12–14/9 -02. ESDAR (European Society for Domestic Animal Reproduction) 6th Conference, Parma, Italien (SVT 14/01)

25–29/9 -02. 27th World Veterinary Congress, Tunis, Tunisien (SVT 14/00)

19–21/10 -02. Conference on Equine Sports Medicine and Science of the Elite Dressage and Three-Day-Event Horse, CESMAS 2002, Saumur, Frankrike (SVT 13/01)

3–6/4 -03. 46th British Small Animal Veterinary Association Congress Birmingham, UK (SVT 4/01)

4/7 -03. 2nd Dentistry, Oral and Maxillo-Facial Surgery Forum Velbert, Tyskland (SVT 7/01)

5–6/7 -03. 2nd Surgical Forum of the European College of Veterinary Surgeons Velbert, Tyskland (SVT 7/01)

Karl-Erik Dolk in memoriam

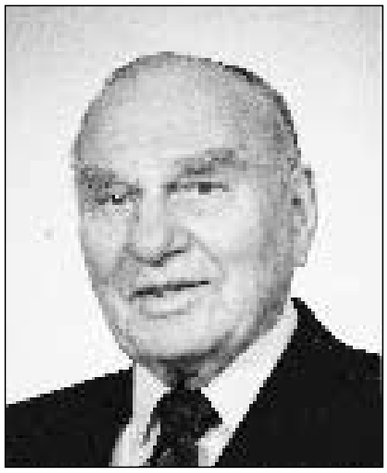

En mångfacetterad profil i den svenska veterinärkåren har gått ur tiden. Karl-Erik Dolk blev 95 år så när som på tre dagar.

Han avlade veterinärexamen 1932 och efter tjänstgöring som assistent och laborator vid kirurgiska kliniken vid veterinärhögskolan utnämndes han 1936 till distriktsveterinär i Nysätra och 1958 till länsveterinär i Göteborgs- och Bohus län.

En varm sommardag 1936 cyklade ett gäng Ånäspojkar till Gumbodahamn för att bada i havet. Vi hamnade bredvid en okänd familj med en undersätsig, muskulös pappa, en frapperande vacker och välskapt mamma och två flickor. Plötsligt ställde sig pappan på händer och gick i lugn behärskad takt utefter hela badstranden. Detta imponerade oerhört på oss och på frågan vem han var, sade han sig vara den nya veterinären. Detta första möte mellan Karl-Erik Dolk och en av författarna (Holger Häggström) kom att följas av allt tätare kontakter, påverkan till yrkesval och varm vänskap.

Utmärkande för Karl-Eriks distriktsveterinärsgärning var kanske inte det subtila bujatriska diagnosställandet, i stället sken intresset för kirurgin igenom. Från anhopningar av spensår som fördunklade sommarkvällarna, till kvalificerade operationer på häst som han utförde i det sjukstall som uppförts i nära anslutning till veterinärbostaden. Även bukoperationer på hund hörde till den kirurgiska menyn.

Distriktet var ett centrum för den nordsvenska hästaveln och även här spelade Karl-Erik en framträdande roll. Han engagerade sig i premieringsnämndens arbete och om vikarier kunde anskaffas följde han med hingstspekulanter till Vångens auktioner.

Som om inte arbetsbördan var tillräcklig blev Karl-Erik besiktningsveterinär vid det nystartade slakteriet i Vebomark. Dit for han klockan fem på morgnarna ”för att skaffa länsveterinärskompetens” som han sa.

1951 kom den efterlängtade delningen av distriktet. Lövånger blev eget och Karl-Erik var nöjd och sa: ”Det är lagom med 10–15 resor om dagen”. Då löstes också jourproblemen.

Man kan förundra sig över var gränsen för mänsklig prestationsförmåga går. I Karl-Eriks fall finns två förklaringar till överskridandet:

1) Hustrun Kajsa som så småningom blev sexbarnsmor, åtföljde honom på nästan alla hans sjukresor. Hon hade hand om pappersexercisen. När hon kom ur bilen på ladugårdsbacken skrek hon till den tillskyndande bonden: ”Tvål, vatten, handduk och skattsedeln”. Väl inne i ladugården assisterade hon rutinerat.

2) En praktfysik. Karl-Erik tillhörde en långlivad släkt. Han blev akademisk mästare i orientering under Stutistiden och

behöll livet igenom spänst och styrka.

Att skildra hans fritid i Ånäset tarvar inte många rader. Dock stal han sej till någon timme för att öva pistolskytte, en sport som han utövade icke utan framgång. Så semestrade han. Då befor han som skeppare på egen köl Sveriges östkust ända ner till Falsterbo.

När Karl-Erik Dolk 1958 utnämndes till länsveterinär i Göteborgs- och Bohus Län sadlade han nästan bokstavligt om. Den alerte praktikern visade sig vara även en utmärkt administratör och byråkrat i ordets bästa bemärkelse. Han hade en praktisk syn på länsveterinärens huvuduppgifter, djurhälsa, djurskydd och livsmedelshygien. I uppgifterna ingick också att stå för den omfattande gränskontrollen i Göteborg. Han understödde även, förutom Blå Stjärnans Djursjukhus i Göteborg, fasta djurkliniker i två distrikt, Dingle och Varekil. Sådana kliniker var ovanliga vid den tiden.

Karl-Eriks omvittnade talanger att tyda och tillämpa författningstext togs i anspråk av de centrala verken redan då. Många föreskrifter bär spår av hans medverkan. Han var en populär förman bland kolleger och var aktiv i Västra Sveriges Veterinärförening och i de angränsande länens föreningar. Dessa föreningar var livaktiga och hade stor betydelse för kårens sammanhållning och utveckling.

Efter det att Karl-Erik Dolk gått i pension från länsveterinärtjänsten i Göteborg kom han att inleda en ny karriär som medarbetare i den centrala veterinära administrationen i Lantbruksstyrelsen. Han blev ett lysande exempel på vilken stor arbetskraftsreserv som finns inom pensionärskåren. Han hade erfarenhet och han var kunnig, men framför allt besatt han den avundsvärda egenskapen att ständigt vara motiverad. För Karl-Erik Dolk var ingenting omöjligt. Han kastade sig med ungdomlig entusiasm ivrigt över varje ny arbetsuppgift och uppgifterna blev många under hans år i Lantbruksstyrelsen. Karl-Erik Dolk var motorn när det gällde att ta fram underlag för en mångfald författningar.

Det var lätt att samarbeta med Karl-Erik, mycket beroende på hans prestigelösa sätt att argumentera och hans flexibla framtoning när det gällde att finna bra lösningar. Trots åldersskillnaderna till kamraterna på lantbruksstyrelsen gick Karl-Erik väl in i arbetsgemenskapen och hans pojkaktighet och fysiska spänst blommade ut vid personalfesterna, inte minst på dansgolvet.

Holger Häggström
Sten Hedner
Bengt Ehn

Upprop för dokumentation av veterinäryrket

Veterinärhistoriska Museet i Skara försöker att på olika sätt dokumentera den historiska utvecklingen av den svenska veterinärmedicinen. Föremål av de mest skiftande slag, som på ett eller annat sätt hänger samman med veterinären och dennes yrkesutövning, har under årens lopp samlats in. I den gamla huvudbyggnaden, tidigare chefsbostad för Veterinärinrättningen, finner du utställningar som rör yrket, våra husdjur och deras sjukdomar. Där finns också anteckningar, skrifter och bilder om veterinärer i helg och söcken. I den datoriserade accessionskatalogen finns för närvarande ca 33 000 objekt.

Sedan ett antal år står Rådet för Veterinärhistorisk och Biografisk Forskning tillsammans med Museet bakom ett projekt som går ut på att bevara kunskapen om yrkets utveckling genom inspelade intervjuer med företrädare för olika veterinära fackområden. På så sätt kan utvecklingen inom vårt yrke speglas på ytterligare ett sätt, där det talade ordet ger alldeles speciella möjligheter. Sten Brag, legendarisk informatör vid SVA och Lantbruksstyrelsen, påbörjade arbetet, som nu omhänderhas av en grupp om fyra kolleger bosatta i olika delar av landet. De fyra är från norr till söder Karl-Erik Hammarberg, Lars-Erik Appelgren, Margareta Pekkari och Per-Olof Niléhn. Den sistnämnde är samordnare och huvudansvarig.

Blir du kontaktad av någon av dessa kolleger, så ställ upp för en intervju. Hjälp oss att på detta sätt bevara kunskapen om vårt yrkes utveckling från studietid till praktisk yrkesutövning, från veterinär administration, forskning och utbildning till vardagslivet på fältet.

Göran Jönsson
Ordförande
Rådet för Veterinärhistorisk och
Biografisk Forskning

Kanslinytt

Medlemsrabatt på hemsidesproduktion

Sveriges Veterinärförbund har nyligen tecknat ett avtal med företaget Smelink AB om rabatt för förbundets medlemmar på Smelinks tjänster.

Smelink arbetar med att hjälpa små och medelstora företag i Sverige att dra nytta av de möjligheter som Internet ger. Främst handlar det om att tillverka egna hemsidor till låg kostnad för företagare som inte själva behärskar hemsidesproduktion. Företagaren ges även ett enkelt verktyg för att lätt kunna ändra innehållet på sin hemsida, utan några egna kunskaper i programmering. Då allt fler konsumenter söker information på Internet, är det viktigt att även veterinära företag kan marknadsföra sig i detta medium.

Avtalet mellan veterinärförbundet och Smelink ger förbun-

dets medlemmar 15 procents rabatt på tjänsten Smelink WEB första året som den utnyttjas. Tjänsten består av tre olika varianter av hemsidespaket, Smelink WEB 100, 200 och 400. Smelinks huvudkontor har adressen: Science Park, Gjuterigatan 9, plan 7, 553 18 Jönköping. Telefonnumret är 0470-74 22 90 och faxnumret 0470-74 22 91. Mer information om företagets utbud går att söka på hemsidan: www.smelink.se

Glöm inte att uppge medlemskap i Sveriges Veterinärförbund för att få avtalad rabatt vid köp av Smelinks tjänster.

Nya medlemmar

Den 24 oktober 2001
Lydia Banderby, Uppsala; FVET
Marika Bohman, Uppsala; SYVF
Susanne Lindahl, Uppsala: SYVF

Den 7 november 2001
Viorica Alkhatib, Landskrona; BVF
Nanne Elisabeth Bjørnstad, Göte; DVF
Anita Ekmann, Kolmården; SYVF
Kristin Larsson, Uppsala; SYVF
Cecilia Palmers, Bettna; SYVF
Jusuf Robovic, Töreboda; BVF
Dan Selariu, Skara; SYVF
Cicci Tjernström, Västerhaninge; SYVF

Den 29 november 2001
Mona Björck, Danderyd; –
Tamara Davydova, Gävle; SYVF
Marie Hansson, Uppsala; SYVF
Kristina Mieziewska, Uppsala; SYVF
Christopher Naffah, Uppsala; SYVF
Marie Skaunes, Uppsala; SYVF
Ewa Sonesson, Uppsala; SYVF
Henric Stenbeck, Uppsala; SYVF

Författningar

Nya lagar från nyår

Från den 1 januari 2002 trädde ett antal nya lagar i kraft. Här följer ett axplock av generella författningsändringar som rör alla i samhället:

Föräldraförsäkringen förlängs med 30 dagar. Lägsta föräldrapenning höjs från 60 till 120 kronor om dagen.

Bostadstillägget för pensionärer höjs från 90 till 91 procent av boendekostnaden upp till 4 500 kronor i månaden.

Inkomstskatten sänks som kompensation för avgiften till pensioner. Grundavdraget höjs, liksom gränsen för statlig skatt och förmögenhetsskatt. Fackmedlemmar får skattereduktion.

TV-licensen höjs med 72 kronor till 1 740 kronor om året.

Ny fastighetsskatt införs. Vid taxeringen 2002 tillämpas för första gången regeln att fastighetsskatten kan begränsas om den överstiger fem procent av hushållets inkomster.

Utlandstillägg för statligt anställda blir skattefria.

Energi- och koldioxidskatten höjs. Högre koldioxidskatt gör att en kubikmeter villaolja blir 288 kronor dyrare.

Ett nytt system för miljöklassning av bilar införs.

Maxtaxa i barnomsorgen. På dagis blir den högsta avgiften 1 140 kronor i månaden för det första barnet, 760 kronor för det andra och 380 kronor för tredje barnet. För fritids blir maxtaxan 760 kronor för första barnet och 380 kronor för det andra och tredje barnet.

Vidare ska barn ha rätt till dagisplats även i de fall då föräldrarna är lediga för att ta hand om yngre syskon.

Reglerna för offentliganställdas bisysslor skärps. Anställda i stat, kommuner och landsting blir skyldiga att ange sina extraknäck om arbetsgivaren begär det.

Aktiebolag som saknar styrelse får kortare tidsfrist innan de kan tvångslikvideras.

Slutligen får man nu ta med sig mer EU-sprit. Två liter starksprit får skattefritt tas med från andra EU-länder, mot en liter innan årsskiftet. Kvoterna för annan alkohol och tobak är oförändrade.

Källa: Från riksdag och departement nr 40/01.

Förhandlingsnytt

Privatanställdas pensionsmedförande lön för 2001

ITP-försäkringen har två begränsande regler för den som har mindre än 60 månader (5 år) kvar till pensionsåldern när det gäller höjning av den pensionsmedförande lönen. Varje år fastställer SAF och PTK procentsatser för högsta tillåtna löneuppräkning som kan vara pensionsmedförande för dessa personer.

Det innebär att de pensionsmedförande lönehöjningarna under de sista fem åren före pensionsåldern begränsas till högst en viss procentandel av det föregående årets lön. SAF och PTK har bestämt 2001 års kapningstal till 4 procent.

Enligt den andra regeln sker sextiondelsreduktion, som innebär att lönehöjning över inflationen bara är pensionsmedförande till viss del. Lönehöjning som motsvarar stegringen av nettoprisindex är pensionsmedförande fullt ut. Resten av lönehöjningen, upp till lönekapningsnivån, blir pensionsmedförande med lika många sextiondelar som det återstår antal månader till pensionsåldern.

SAF och PTK har enats om att för 2001 ska 2,2 procent användas i stället för nettoprisindexförändring.

Information om specialistutbildningsprogrammen

SVS meddelar att information om innehållet i de nya veterinära specialistutbildningsprogrammen finns på veterinärförbundets hemsida (www.svf.se). Den mer omfattande information som utlovats i form av en bilaga till Svensk Veterinärtidning har dock blivit fördröjd på grund av att administrationen av programmen skall omförhandlas mellan Jordbruksverket och SVS. Vissa ändringar i handläggningen och ansvarsområdena planeras.

Christina Arosenius
Generalsekreterare, SVS

Pengar att hämta?

Som bekant har ju pensionsförsäkringsbolaget Alecta, före detta SPP, under åren samlat på sig ett inte föraktligt kapital som visat sig vara större än vad som krävs för att klara åtagandena vad beträffar pensionerna.

PTK, där bland annat veterinärförbundet ingår, har nu gjort upp med arbetsgivarna om att delar av detta överskott kan återbetalas till respektive företag. En förutsättning för detta är dock att man förhandlat med respektive fackförbund och med detta kommit överens om hur pengarna ska användas.

PTK har därvid rekommenderat att de pengar som utbetalas, används till att tillförsäkra de berörda tjänstemännen ett reellt mervärde. Exempel på det kan vara t ex en kompletterande pensionsförsäkring eller någon form av avgångspension vid förtida avgång.

Veterinärförbundet uppmanar nu medlemmarna att lokalt ta upp frågan med utgångspunkt i ovanstående resonemang. Självklart hjälper kansliet till med eventuella övriga upplysningar.

Noterat

Röda siffror i SLU-budgeten

Inte heller under 2002 slipper Lantbruksuniversitetet (SLU) röda siffror i sin ekonomi. Den budget som SLU-styrelsen tog vid ett sammanträde den 18 december 2001, räknar med ett underskott på 42,9 miljoner kronor. Nu väntar nya hårda besparingar.

Styrelsen gav samtidigt rektor Ann-Christin Bylund i uppdrag att fortsätta sina ansträngningar att få balans i fakulteternas ekonomi. Det kan bli fråga om nedläggningar av institutioner och försöksstationer. Vilka förändringar i verksamheten som det till slut blir fråga om kommer styrelsen att ta ställning till vid sitt sammanträde i februari. Då ska den slutliga budgeten för 2002 vara klar.

Värst är läget för veterinärfakulteten. Många enheter har gått med betydande underskott, och fakulteten har inget sparka-

Jordbruksverket

Jobb som distriktsveterinär

Distriktsveterinäravdelningen söker nu veterinärer till följande stationer:

Arvidsjaur (ref.nr. 06-6277/01)
ett vikariat t.o.m. 16 juni 2002

Flyinge (ref.nr. 06-6275/01) en heltidsanställning

Gävle (ref.nr. 06-6276/01) en heltidsanställning

Fullständig annons finns på internet:

www.sjv.se

Sista ansökningsdag är 6 februari 2002.

JORDBRUKS VERKET
551 82 Jönköping
Tel. 036-15 50 00

pital, utan tvärtom en skuld på över 40 miljoner kronor. Än så länge är inga beslut fattade om hur v-fakulteten ska kunna spara ytterligare 4,7 miljoner kronor under nästa år. Däremot har fakulteten redovisat en rad förslag. Att flytta bakteriologi och virologi från BMC till SVA-blocket skulle sänka hyreskostnaderna med 1,6 miljoner kronor om året. Om immunologi samt farmakologi och toxikologi flyttas från BMC till Klinikcentrum minskar hyreskontot med ytterligare två miljoner kronor.

Men det räcker inte. I avvaktan på att den pågående utredningen av fakultetens ekonomi ska bli klar har rektor Ann-Christin Bylund givit fakulteten i uppdrag att omedelbart inleda arbetet med att minska antalet institutioner från drygt ett dussin till tre – fyra stycken. Arbetet ska bedrivas så snabbt att de nya enheterna kan bildas redan denna sommar.Vidare förs diskussioner med Statens veterinärmedicinska anstalt, SVA, om en gemensam paraklinisk institution. Målet är att den formellt ska kunna bildas redan 1 mars 2002.

Källa: Upsala Nya Tidning den 19 december 2001.

Extra årsmöte för Svenska Militärveterinärsällskapet

Svenska Militärveterinärsällskapet håller ett extra årsmöte tisdagen den 29 januari 2002 klockan 19.00 på Försvarets Sjukvårdscentrum, Hammarö, Karlstad. Orsaken till det extra mötet är att ordinarie årsmöte den 7 november 2001 ställdes in. Efter årsmötet bjuder sällskapet de närvarande medlemmarna på en lättare förtäring i mässen, FSC. Eftersom förtäringen medför en kostnad för sällskapet, krävs föranmälan om deltagande i denna. Anmälan görs senast den 28 januari 2002 till Lars-Magnus Olofsson, FSC. Mobiltelefon: 070-699 48 41.

Välkomna!
Styrelsen

Ny branschorganisation för kött- och charkindustrin

Den svenska kött- och charkindustrin samlas från den 1 januari i en ny branschorganisation ”Kött- och charkföretagen”. Den nya organisationen representerar den största delbranschen inom Livsmedelsföretagen (Li), som är paraplyorganisation för svensk livsmedelsindustri. Medlemmar i ”Kött- och charkföretagen” är Köttbranschens Riksförbund med 160 medlemsföretag, Swedish Meats, Spira, Sardus, KLS Livsmedel samt Dafgårds. Medlemsföretagen omsätter tillsammans ca 25 miljarder kronor och har ca 12 000 anställda.

Chef för ”Kött- och Charkföretagen” blir veterinär Åke Rutegård, som även kvarstår som VD i Köttbranschens Riksförbund. Organisationen kommer att representera branschen i kontakter med media, politiker, myndigheter och andra intresseorganisationer. Verksamheten startade den 1 januari 2002.

Kameraövervakning på slakterier?

Övervakningskameror behövs för att förbättra djuromsorgen i samband med slakt. Det är ett förslag som kommer från Örebro kommun och som via kommunförbundet har delgivits jordbruksminister Margareta Winberg, rapporterar Land Landbruk nr 50/01.

Kameraövervakningen ska ske så att ledningen på slakteriet och besiktningsveterinärerna kan följa verksamheten. Bandupptagningarna ska sparas några dagar och sedan förstöras, enligt förslaget.

Besiktningsveterinärerna ska ambulera och vara högst ett år på samma ställe, tycker Örebro kommun vidare. Dessutom bör de ha obligatorisk skyldighet att anmäla djurskyddsbrott och rätt att stoppa slakt utan att riskera personliga skadeståndskrav.

Sen var det bara en...

Detta var huvudrubriken i tidskriften Animal Pharms sista decembernummer 2001. Rubriken syftar på att både Finland och Österrike fick sina första konfirmerade fall av BSE i början av månaden, och att Sverige därmed är det enda kvarvarande BSE-fria landet i EU.

I fallen från Finland och Österrike är infektionskällan fortfarande ett mysterium. Den finska kon kom från en gård som inte använt kött- eller benmjöl som

VETERINÄRHUSET ÄNGELHOLM AB

söker smådjursveterinär för tillsvidareanställning på heltid fr.o.m 1 maj 2002. Specialistkompetens är meriterande och du får gärna ha ett stort intresse för kirurgi. Kliniken är nybyggd, välutrustad och är belägen centralt i Ängelholm.

Vi har 2 veterinärtjänster samt 3 TA- personal. Ingen jourtjänstgöring. Är du intresserad, ring vet. Kristina Kruuse 0431 - 41 00 12 för information. Ansökningar skickas till Lars Kruuse, Kronotorpsg. 1A, 262 62 Ängelholm. E-post: lars.kruuse@kruuse.com

foder på över 20 år. Även de österrikiska myndigheterna var förvånade över sitt första fall. Även om Österrike är omgivet av BSE-smittade länder, trodde man i det längsta att de strikta kontrollåtgärderna skulle skydda landet från smittan. Österrikes nötproduktion bygger till största delen på gräsbete om sommaren och höutfodring om vintern. Landet använder sedan 1950-talet främst sojaprotein som tillskottsfoder, och kött- och benmjöl har varit totalförbjudet till nöt sedan 1990.

Den teori som nu håller på att undersökas är om smittan kommit in via mjölkersättning med innehåll av djurfett. Efter det att de första BSE-fallen dök upp i Japan under förra året har japanerna konstaterat att alla BSE-smittade djur utfodrats med sådan mjölkersättning.

Handpåläggande veterinär misstänks för lagbrott

En veterinär som vill behandla sjuka djur med handpåläggning har hamnat i onåd hos myndigheterna. Veterinären har flera gånger annonserat om så kallad healing och nu misstänks han för lagbrott.

– Veterinärer ska arbeta i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet och enligt vår uppfattning så är healing inte i enlighet med vetenskap, säger Marie-Louise Sjöberg, biträdande länsveterinär i Jönköpings län, till TT.

Erikslust Veterinärklinik söker erfaren

smådjursveterinär

med specialistkompetens till hel- eller deltidstjänst. Du bör vara ambitiös, serviceinriktad, flexibel och lätt att samarbeta med.
Kliniken med ca 4500 besök/år är välutrustad, inrymd i ljusa lokaler, belägen i trevligt område centralt i västra Malmö. F n tjänstgör 2 veterinärer och 4 sköterskor.
Tillträde våren 2002.
Kontakta Vet Anita Leideman, tel: a: 040-91 20 77, h: 040-91 20 75, fax: 040-91 20 96.

Det är framför allt i ett småländskt annonsblad som veterinären försökt locka djurpatienter till sin klinik. Formuleringarna om healing gör att länsstyrelsen misstänker att hans verksamhet strider mot lagen om behörighet att utöva veterinäryrket. Ärendet har nu lämnats vidare till veterinära ansvarsnämnden.

– Vi tycker detta ska bedömas centralt, säger Marie-Louise Sjöberg, som handlagt ärendet.

I ett yttrande till länsstyrelsen konstaterar veterinären att han undersöker och behandlar sina patienter med traditionella metoder, men kombinerar dessa med handpåläggning.”Man kan diskutera med kraften. Djur mår bra när man lägger hand på dem, berör sjuka delar...”

Svårt med kycklinguppfödning utan koccidiostatika

Användning av koccidiostatika till slaktkycklingar är kontroversiell eftersom man vill komma bort från generell användning av läkemedel i husdjursuppfödningen. Koccidiostatikan har förutom effekt mot koccidier även effekt mot klostridier. Nyligen slutredovisade forskningsprojekt visar dock att effektiva alternativ till koccidiostatika är svåra att få fram.

Forskare vid SLU:s försöksstation Funbo Lövsta har prövat både antikroppar från äggula och ett växtextrakt med antibakteriell effekt, som fodertillskott för att bekämpa klostridier. Resultaten visar att kycklingarnas tillväxt och förmåga att utnyttja fodret inte påverkades, men antalet klostridier i tarmen hos de behandlade djuren minskade något jämfört med en kontrollgrupp under de första levnadsveckorna.

Försök med vaccin mot koccidios har också genomförts av forskargruppen. Vaccinationen var framgångsrik, men en ekonomisk analys visade att vaccin som ersättning till koccidiostatika fördyrar uppfödningen betydligt.

Källa: Nytt om forskning nr 9, december 2001.

Veterinär Årets rivjärn

Veterinär Gabriele Meurer, som dokumenterat misshandel vid svenska slakterier, prisas för sitt avslöjande. Hon får utmärkelsen Årets rivjärn av Riksförbundet Hem och Samhälle, meddelade TT den 4 januari.

”Helt i tiden!” motiverar förbundet utmärkelsen. ”Hon har avslöjat den dåliga djurhållningen på olika slakterier i södra Sverige. En klok och rivig eldsjäl.”

Gabriele Meurer kunde med dold kamera visa ihjälklämda

EURICAN® DHPPi$_2$ *vet*

Hundvacciner från Merial...

....med anor från M. Mériux och L. Pasteur

Eurican DHPPI$_2$ vet. är ett *levande* avirulent vaccin mot valpsjuka, hepatit, parvovirus infektion och luftvägsinfektioner förorsakade av parainfluensa typ 2 virus hos hund. Vaccination av valpar kan ske från 7 veckors ålder. En andra vaccination ges vid 12 veckors ålder för att fånga upp så kallade ”non-responders” som på grund av maternella antikroppar inte svarat optimalt på den tidiga vaccinationen.

Primodog vet. är ett *levande* avirulent vaccin mot parvo-virusinfektion hos hund. En vaccination räcker som grundvaccinering om detta sker efter 12 veckors ålder. I annat fall skall en andra vaccinering göras vid 12 veckors ålder.

Rabisin vet. är ett *avdödat* vaccin mot rabies hos hund och katt. Vaccination kan ske från 12 veckors ålder och skall upprepas efter 3 - 4 veckor. Rabisin kan användas under dräktighet och laktation.

Eurican DHPPI$_2$ och Primodog
Injektionsvätska, 10 x 1 ml eller 10 x 10 x 1 ml.

Rabisin
Injektionsvätska, 1 ml eller 10 x 1 ml.

MERIAL

För ytterligare information se FASS VET eller kontakta Veter AB.

VETER AB
Klockarvägen 114
151 61 SÖDERTÄLJE
Telefon 08-554 203 60
Fax 08-554 203 61
E-mail: office@veter.se
www.veter.se

Veter AB marknadsför idag bland annat följande produkter: Ivomec, Eprinex, Frontline, Enacard, Eurican, Equiffa, Hyoresp, Neocolipor, Parvoruvax, Primodog, Romefen, Ronaxan och Ruvax.

®Registrerat varumärke för Merial Ltd.

Reklamproducenten AB 2001-11

Nr 1-2002 ombrytning 02-01-21 07.51 Sida 60

eller plågade djur som drevs fram med elektriska pådrivare på ett otillåtet sätt. Bilderna visades i höstas i Kalla Fakta i TV4. Meurer valde att smygfilma då hennes rapportering om missförhållandena till Livsmedelsverket inte fick effekt.

Utmärkelsen delades ut den 11 januari.

Hem och Samhälle är en kvinnoorganisation bildad 1919. Förbundet är bland annat medlem i Sveriges Konsumentråd.

Tjänstenotiser

Tjänstetillsättningar

Jordbruksverket

Fr o m 2001-11-12:
Distriktsveterinärstationen i Karlskrona:
Sven Olof Lindblom.

Fr o m 2002-01-28:
Distriktsveterinärstationen i Sala:
Zoltan Dobolyi.

PERSONNOTISER

Födelsedagar i februari

Kaj Moberg, Göteborg 80 år den 3/2
Marie Werner, Sundsvall 50 år den 4/2
Torvald Hallström, Jönköping 75 år den 9/2
Ingrid von Geijer, Sundsvall 60 år den 9/2
Torsten Mörner, Bro 50 år den 9/2
Torsten Modig, Umeå 90 år den 14/2
Tore Olsson, Skara 50 år den 15/2
Lennart Anderholm, Brålanda 75 år den 19/2
Torbjörn Wågberg, Västra Frölunda 70 år den 20/2
Eric Lugn, Viken 95 år den 23/2
Sven-Eric Folker, Sala 80 år den 24/2
Gabriele Meurer, Kristdala 50 år den 25/2
Siegfried Kabinger, Mariestad 60 år den 28/2
Faruk Otman, Skärholmen 50 år den 28/2

Avlidna

F distriktsveterinär Lars Karlsson har avlidit den 24 maj 2001. Han föddes 1928 i Stockholm, avlade studentexamen där 1948 och veterinärexamen 1957. Han var civil veterinärstipendiat 1959, assistentveterinär vid Hallands läns hushållningssällskap 1961 och distriktsveterinär i Slite 1968, från vilken tjänst han pensionerades 1993.

F länsveterinär Karl-Erik Dolk har avlidit den 18 december 2001. Han föddes 1906 i Stockholm, avlade studentexamen där 1925 och veterinärexamen 1930. Se in memoriam på annan plats i denna tidning.

Rättelse om riksdagsmotioner

I SVT 16/01 refererades tre riksdagsmotioner på sidorna 908, 909 och 911. De tre motionerna är beskrivna under rubrikerna ”Ny djurskyddsmyndighet bör ligga i Uppsala”, ”Etisk prövning innan djur visas i teve” och ”Riksdagen kräver att djurhanteringen förbättras på slakterier”.

I alla tre notiserna beskrivs motionerna så att läsaren får intryck av att riksdagen ställer sig bakom de presenterade förslagen. Detta är dock INTE fallet, notistexten refererar bara vad en enskild riksdagsman eller en begränsad grupp av riksdagsledamöter anser i respektive fråga. Riksdagen i sin helhet hade inte tagit ställning till de olika motionerna när notiserna skrevs. SVT:s redaktion beklagar de missförstånd som texten kan ha gett upphov till.

Johan Beck-Friis
chefredaktör

Förtroendevalda

Sveriges Veterinärförbund
Styrelse

Ordförande:	**Bost.tel**
DAG HULTEFORS	035-17 35 88
Vice ordförande.	
ÅSA BERGQUIST	0418-66 21 62
ILMARS DREIMANIS	035-509 84
TORKEL EKMAN	018-38 44 11
ANDERS FORSLID	0413-55 32 20
EVAMARI LEWIN	070-211 90 35
KARIN PETTERSSON	0525-102 13
PER SAHLANDER	0171-44 20 93
SUSANNA STERNBERG	018-69 46 64

Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap
Kollegium

Ordförande
ANDERS FORSLID

Vice ordförande
ANNE PEDERSEN MÖRNER

STEFAN ALENIUS
PETER FRANZÉN
KRISTER MARTIN
ANDERS SANDBERG
SUZANNE SANDQVIST

Riksföreningar inom Sveriges Veterinärförbund

SVENSKA DISTRIKTSVETERINÄRFÖRENINGEN – DVF
Ordförande: Björn Swenson
Sekreterare: Kristina Olsson

SVENSKA BESIKTNINGSVETERINÄRFÖRENINGEN – BVF
Ordförande: Leif Skarhed
Sekreterare: Tone Lindvåg

SVERIGES YNGRE VETERINÄRERS FÖRENING – SYVF
Ordförande: Anette Karlsson
Sekreterare: Susanne Åkerblom

FÖRENINGEN VETERINÄRER I ENSKILD TJÄNST – FVET
Ordförande: Johan Hellander
Sekreterare: Christer Gyllerup

FÖRENINGEN FÖR VETERINÄRER I ADMINISTRATIV TJÄNST – VIAT
Ordförande: Torsten Jakobsson
Sekreterare: Björn Dahlén

FÖRENINGEN FÖR VETERINÄRER VID VETENSKAPLIGA INSTITUTIONER – FVVI
Ordförande: Ingrid Hansson
Sekreterare: Ursula Nord-Bjerselius

PRIVATPRAKTISERANDE VETERINÄRERS FÖRENING – PVF
Ordförande: Per Arvidsson
Sekreterare: Anneli Bjöersdorff

DJURSJUKHUSANSTÄLLDA VETERINÄRERS FÖRENING – DaVF
Ordförande: Fredrike Ritter
Sekreterare: Eva Hjortstad

Sektioner inom Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap

FÖRSÖKSDJURSSEKTIONEN
Ordförande: Krister Martin
Sekreterare: Patricia Hedenqvist

HUSDJURSSEKTIONEN:
Ordförande: Stefan Alenius
Sekreterare: Olof Engelbrekt Skarman

HÄSTSEKTIONEN
Ordförande: Peter Franzén
Sekreterare: Bengt Johansson

LIVSMEDELSSEKTIONEN
Ordförande: Anders Sandberg
Sekreterare: Karin Granath

SMÅDJURSSEKTIONEN
Ordförande: Suzanne Sandquist
Sekreterare: Helene Hansson